

MŪSU
SPARNAI

OUR WINGS
PUBLISHER
ADDRESS

Lithuanian Protestant Journal, est. 1951
Lithuanian Ev. Reformed Church, est. 1555
5230 So. Artesian Ave., Chicago, Ill., 60632, U. S. A.

TURINYS

		Psl.
Dail, Marija Laurinavičienė	KALĖDŲ DVASIA (viršelis)	
Kun. P. Dilys	ŽMOGAUS TRAGEDIJA IR VILTIS	2
V. A.	UŽUGULBINĖ	6
Jurgis Jašinskas	TARP PRAEITIES IR DABARTIES	8
M. Tamulėnas	REFORMATŲ KOLONIJA CALIFORNIJOJE	17
Fr. Šlenteris	ANNABERGO REIKŠMĖ	22
J. Kregždė	XXX SINODAS IŠEIVIJOJE	25
H. Dilienė	ANDRIUS KADARAS	32
V. Karosas	JAUNOSIOS KARTOS PROBLEMA	36
Aleks. Vaisiūnienė	KUNIGAS ALFREDAS GULBIS	44
Fr. Šlenteris	KUNIGAS PETRAS ŠIMUKĖNAS	46
Irena Banaitienė	A, A, IŠLYDĖTA DR. MARIJA KREGŽDIENĖ	47
N. Kuliešiuvienė	OLGA LUKAŠEVIČIUTĖ - KREGŽDIENĖ	50
J. Jašinskas	IKI SUSITIKIMO, KOSTAI!	51
J. V.	PIRMASIS SNIEGAS	56
Jonas Jokubonis	PAPILIEČIŲ PADAVIMAI	57
Fr. Šlenteris	PETRO GUDELIO KNYGOS	69
J. Kr.	VARPAS	70
V. K.	NAUJŲJŲ LAIKŲ LIETUVOS ISTORIJA, I t.	71
J. Kr.	LIETUVOS RYŠYS SU AMERIKA	73
Redakcija	DAGYS DEJUOJA IR DAINUOJA	74
J. Ktr.	HALINOS KORSAKIENĖS PRISIMINIMAI	74
* * *	J A U N I M A S	78
* * *	K R O N I K A	86

LEIDĖJAS
REDAKcinė KOMISIJA

Lietuvos Evangelikų Reformatų Kolegija
Petras BRUŽAS, Eugenius GERULIS, Jokūbas KREGŽDĖ,
Palmyra LAMPSATIENĖ, generalinis superintenden-
dentas kun. Stasys NEIMANAS, Jonas PALŠIS, Arvydas
RAMONIS

REDAGUOJA

Jokūbas KREGŽDĖ, 2439 W. 51st St., Chicago, Ill.,
60632, U. S. A.

ADMINISTRUOJA

Jonas PALŠIS, 5718 So. Richmond St., Chicago, Ill.,
60629, U. S. A.

KAINA

AUKA

REDAKCIJA rankraščius taiso, trumpina savo nuožiūra. Autorių pageidavimai gerbiami. Straipsniai su autoriaus pavarde, slapyvardžiu ar inicialais nebūtinai reiškia redakcijos ar leidėjo nuomonę.

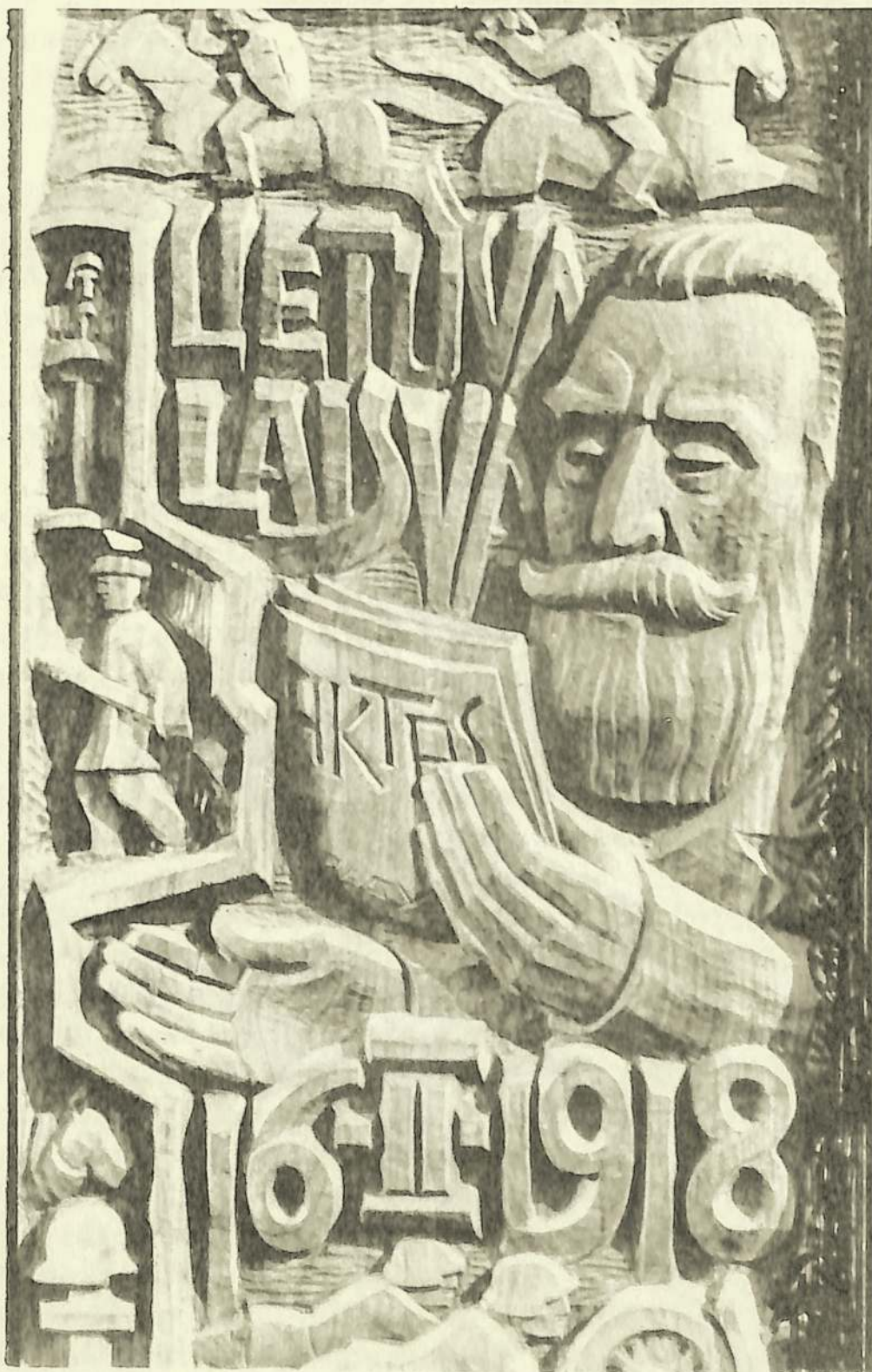
 MŪSU SPARNAI

LIETUVIŲ EVANGELIKŲ REFORMATŲ ŽURNALAS

ĮSTEIGTAS 1951

1977 GRUODIS

Nr. 43

Vasario 16-tos Aktas ir tautos kovos (reljefas)

Dagys

Kun. P. Dilys

ŽMOGAUS TRAGEDIJA IR VILTIS

Beveik prieš 40 metų garsus JAV psichiatras Karolis Menninger išleido veikalą "Žmogus pats prieš save" ("Man against himself"), New York, Harcourt, Brace and Co., 1938, 485 psl. Dar ir dabar tas veikalas psichiatrių ir psichologų nagrinėjamas ir yra gana aktualus. Skaitant tą knygą šiandien, kada pasaulio gyvenimas yra visiškai pasikeitęs, o Amerikos visuomenės galvosena yra jau kitoniška, negu Menningerio laikais, vis tiek galima tvirtinti, kad savo esmėje autorius suvokė žmogaus elgsenos prasmę. Taip, ir šiandien galioja tiesa: "Žmogus yra savo asmens priešas, jis nenorėdamas pats save naikina." Apie tai rašo mokslininkai spaudoje ir knygoje, apie tai kalba suvažiavimuose medicinos daktarai; pamoksluose ir pokalbiuose kunigai perspėja tikinčiuosius nenaikinti savo sielų, negniuždyti savo dvasios ir vengti, klaidingu elgesiu, pagreitinti fizinę mirtį.

Argi Menningerio perspėjimas, kad "Galų gale žmogus užmuša save; vienas greičiau, kitas lėčiau, kiekvienas pasirenka kelią save sunaikinti" akivaizdoje įvykių, apie kuriuos mes kiekvieną dieną girdime per radio ar skaitome spaudoje, nėra aktualus? Turime daug pavyzdžių, kaip žmogus, pilnas neapykantos, dvasiniai ir fiziniai naikina artimą, o paskui ir pats save. Todėl, atrodo, privalus yra dalykas kelti pamoksluose ir religinėje spaudoje tą amžinai gyvą klausimą. Bet reikia ne tik kelti, ne tik apsiriboti vien faktų aprašymu ir tvirtinimu, bet reikia bandyti nustatyti ir priežastis, kodėl taip yra, kur rasti išeitį iš tos tragiškos žmogaus būklės. Nėra abejonės, kad žmogus tikrai turi iš prigimties palinkimą save naikinti. Paprastai mes žinome, kas mus silpnina fiziniai ir dvasiniai, bet nežiūrint to, vartojame mums kenksmingą

priemonę, o paskui esame nustebę, kad kažkas su mumis netvarkoje. Pavyzdžių yra daug. Žmogus žino, kad jis turi nesugyvenamą būdą. Pasikalbėjimuose su kitais pasisako, kas jam nemalonu, nepriimtina. Daug kartų toks žmogus pasižada to nebedaryti, bet vis tiek, anksčiau ar vėliau, vėl pradeda klaidingai reaguoti į artimo pasakymą. Tikrai kartojasi ką apaštalaš Povilas laiške Romėnams parašė: "Aš žinau, kad manyje, tai yra mano kūne, negyvena gėris. Mat, aš sugebu gero trokšti, o padaryti - ne. Aš nedarau gėrio, kurio trokštu, o darau blogi, kurio nenoriu" (7 perskyrimas, 18-19 skirsn.). Taip pat žmogus žino, ypatingai šiandien, kad rūkymas naikina jo plaučius, kad kiekvieno narkotiko vartojimas neišvengiamai atsiliepia į jo pasielgimą ir, anksčiau ar vėliau, sunaikins žmogų. Nežiūrint to, žmonės tai daro. Čia vėl, kaip ir dvasiniame gyvenime, galioja apaštalo Povilo cituoti žodžiai.

Kur gi glūdi tikroji priežastis tokiam, galima sakyti, neišmintingam elgesiui? Žinoma, sociologai, pedagogai ir psichologai išvardins visą eilę motyvų: blogas pavyzdys, klaidingas auklėjimas, neteisinga ekonominė santvarka ir kt. Visur čia yra tiesos dalelė. Į žmogų, jo elgseną aplinka daro milžinišką įtaką, ypatingai, kai žmogaus charakteris nėra pilnai suformuotas, betgi tikroji priežastis yra gilesnė. Jos reikia ieškoti religijos srityje, žmogaus santykiuose su Aukščiausią tikrove. Šventame Rašte randame nemažai vietų, kur tas klausimas yra nagrinėjamas. Adomo ir Ievos pasielgimas yra pirmas pavyzdys. Jis kartojasi iki šios dienos. Visuomet žmogus bando sukilti prieš Dievą, gyventi be Jo, nesisikaityti su Jo Šventame Rašte apreikšta valia, bando būti gudresnis už Dievą. Mūsų Viešpats, Jėzus Kristus, jo veikimo laiku priimtu būdu, taip pat atkreipė žmonijos dėmesį į tą svarbiausią gyvenime problemą, - kaip elgtis, kaip gyventi, kad išvengtų sunaikinimo, kad netapti savo paties priešu. Kristus paliko mums nemirtingą sūnaus palaidūno palyginimą, kur pilnoje formoje apsireiškia mūsų gyvenimas ir Dievo malonė. Mes jame galime rasti ir pažinti save. Luko Evangelijoje, 15-me perskyrime, aprašytas palyginimas yra mums žinomas nuo vaikystės dienų. Sekmadienio mokyklos mokytojai pavadino jį "Maža Evangelija", kur Dievo valia ir Dievo reakcija į žmonių klaidingą elgesį apsireiškia pilnumoje. Kiekvienas mūsų gali jame atpažinti ir savo charakterį.

Kviečiu šio straipsnio skaitytojus, pirm, negu toliau susipažinti su jo turiniu, paimti Naująjį Testamentą į rankas ir dar kartą skaityti iš Luko Evangelijos tą vietą (15 perskyrimas, 11-32 skirsn.): "... Vienas žmogus turėjo du sūnus. Kartą jaunesnysis tarė tėvui "Tėve, atiduok man priklausančią palikimo dalį..." (11-12 skirsn.). Argi šie žodžiai neatvaizduoja mūsų gyvenimo, ypatingai, kai buvome jauni, kai, nežiūrint visų geradarysčių, ku-

rias gavome tėvų namuose, bandėme, arba tik galvojome, išeiti iš namų, gyventi atskirai ir eiti savo keliu. Užsispyrę norėjome tada siekti savo tikslų ir troškimų, galvodami tuo būdu lengviau įgyvendinti savo idėjas. Kitaip tariant, mes reikalavome, kad tėvai arba auklėtojai atiduotų mums priklausančią dalį. Mes tada laikėme tai, kaip savaimę suprantamą dalyką, atmesdami tėvų rūpesčius, jų susijaudinimą, jų įnašus į mūsų auklėjimą. Jų, per ilgus metus besitęsiantis pasiaukojimas, kai buvome maži, mums jau buvo nebereikalingas; norėjome gyventi atskirai. Žmogus, nežiūrįnt amžiaus, savo santykiuose su Dievu pasielgia panašiai. Jis nori išeiti iš Dievo įtakos, jis nori gyventi be Dievo. Jis yra ištikinęs, kad tada jis bus laisvas. Todėl Jėzaus, mūsų palyginime išreikšta mintis, apie jaunesnįjį sūnų, kuris nori palikti tėvo namus, yra ir šiandien gyva tarp žmonių. Jaunesniojo sūnaus tolimesnis likimas parodo mums, kur glūdi mūsų pačių savęs sunaikinimo priežastis. Bandymai atsiskirti nuo Dievo religinėje kalboje vadinasi "nuodėmė". Tai yra taip pat bandymas pastatyti save vietoje Dievo, tai yra apgaudinėjimas savęs, kad sukilimas prieš Dievą atneš mums ramybę ir pasitenkinimą. Tuo būdu, per amžius kartojasi ir kartojasi jaunesniojo sūnaus gyvenimo kelias. Mes gauname Dievo dovanas ir mes patys jas prarandame. Dievas mus sutvėrė laisvus, o mes tą laisvę, kuri glūdi gyvenime su Dievu, naudojame prieš Jį, klaidingai galvojame, kad be Jo būsime laimingesni.

Mes visi norime keliauti į tolimą šalį. Kur gi yra ta šalis ir kas mus ten laukia? Argi privalome nurodyti geografinę vietą? Ne, ta šalis yra aplink mus, ji yra mumyse, ji yra mūsų pastangoje eiti gyvenime pirmyn, bandyti atsiekti pozityvius rezultatus pasitikint tik savimi. Tai yra kelias krauti dvasinius ir materialinius turtus, remiantis tik mūsų energija, mūsų darbštumu, mūsų apskaičiavimu, mūsų protu. Evangelija pasakoja, kad jaunesnysis sūnus, iškeliavęs į svetimą šalį, susitiko su sunkumais, su kieta, negailestinga tikrove. Dar neturėdamas pilno supratimo, kaip pozityviai naudotis sąvoka "laisvė", jis pradeda daryti klaidas ir greit viską praranda. Jis pradeda naikinti save. Taip atsitinka su kiekvienu, kuris keliauja į savo minčių, į savo apskaičiavimų pasaulį. Gyvendami be Dievo, pamažu pradedame prarasti dvasines vertybes, kurios buvo mums įkvėptos nuo vaikystės dienų. Žiūrime ir vertiname artimą iš savo egoistinio taško, tampame abejingi jo likimui. Prarandame gražiausią Dievo dovaną - susirūpinimą dėl kitų žmonių, kurie atsiduria bėdoje. Sociologai jau seniai pastebėjo, kad taip vad. sotūs kraštai neištengia atrasti savęs, kontroliuoti save ir, galų gale, jų gyvenimas praranda tikslą ir prasideda jų savęs sunaikinimo procesas. Menningerio perspėjimas yra tei-

singas. Žmogus naikina save; mes galime pridėti, kad naikina save, kai bando gyventi be Dievo.

Bendrai, mes jau esame susipažinę su JAV dvasiniais požiūriais ir su tuo, kaip keičiasi vidutinio šio krašto piliečio galvojimas. Audringas Vietnamo karo laikas parodė, kad Amerikoje lyg ir nepasisekė pozityviai sutvarkyti dvasinių vaizdą. Mes žinome kodėl. Per dažnai jos piliečiai iškeliauja į tolimą nuo Dievo šalį, vis ieško palaimos be Dievo ir praranda viską. Amerikos tikrovė parodė, kaip tradicinis prisirišimas prie įvairių religinių formų, skaitymas invokacijų prie kiekvienos progos, iškilmingų pamaldų su vėliavomis ir be jų atlaikymas yra svetimas Viešpačiui Dievui, jeigu kasdieniniame gyvenime žmonės gyvena be Jo ir randasi tolimame krašte.

Žmonių noras paimti Dievo dovanų dalį ir paskui kurti gyvenimą atskirai nuo Jo, daro mus ne tik egoistais, bet mes pamažu prarandame ir mūsų tikėjimą. Mes pradedame Dievo nesuprasti, negirdime, ką Jis mums nori pasakyti. Paprastai mes tada atsi- randame mūsų siaurų tikslų pasaulyje, dirbame tik sau ir, palyginti greit, prarandame galimybę teisingai įvertinti mūsų aplinką. Mes tada pradedame manipuliuoti su mūsų tikėjimu. Per išorinį tradicinį prisirišimą prie tėvų tikybos ir tėvų Bažnyčios būname įsitikinę, kad esame Dievo vaikai. Iš Dievo darome lyg ir žaisliuką. Reikalaujame pamoksluose ir maldose, kad Jis, Visagalis, mums tarnautų, o ne mes Jam. Tai yra pavojingas tikėjimo įvertinimas, tai greit ištuština mus dvasiniai, o pavojaus metu, kaip Jėzaus palyginimas sako, greit pradedame stokoti. Naujųjų amžių istorija moko mus, kad visur ten, kur Bažnyčia buvo suvalstybinta, ji praktiškai griuvo, kai kitos krypties vyriausybė paėmė valdžią į savo rankas. Tai įvyksta todėl, kad pati Bažnyčia atsiduria tolimoje nuo tikrojo Dievo supratimo šalyje ir tik lūpomis garbina Jį, bet faktiškai tarnauja valstybei.

Taigi mums aišku, kodėl žmogus pats save naikina. Bet argi tai yra mūsų likimas visiems laikams? Kristus savo palyginime atkreipia mūsų dėmesį į Dievo gailestingumą. Jis priima kiekvieną, kuris su atvira širdimi grįžta pas Jį. Jaunesnysis sūnus sugrižo ir buvo su meile ir džiaugsmu priimtas. Dievo malonė yra gyva visiems laikams. Ji laukia mūsų, ji per visą mūsų gyvenimą yra šalia mūsų ir rodo mums ženklus, kaip elgtis, kad sugrižti pas Dievą. Nuo mūsų priklauso tuos ženklus suprasti ir jais vadovautis.

P. S. Panašios mintys buvo išreikštos mano pamoksle 1977 m. rugsėjo 25 d. Lietuvių Ev. Reformatų Bažnyčioje, Chicagoje.

P. D.

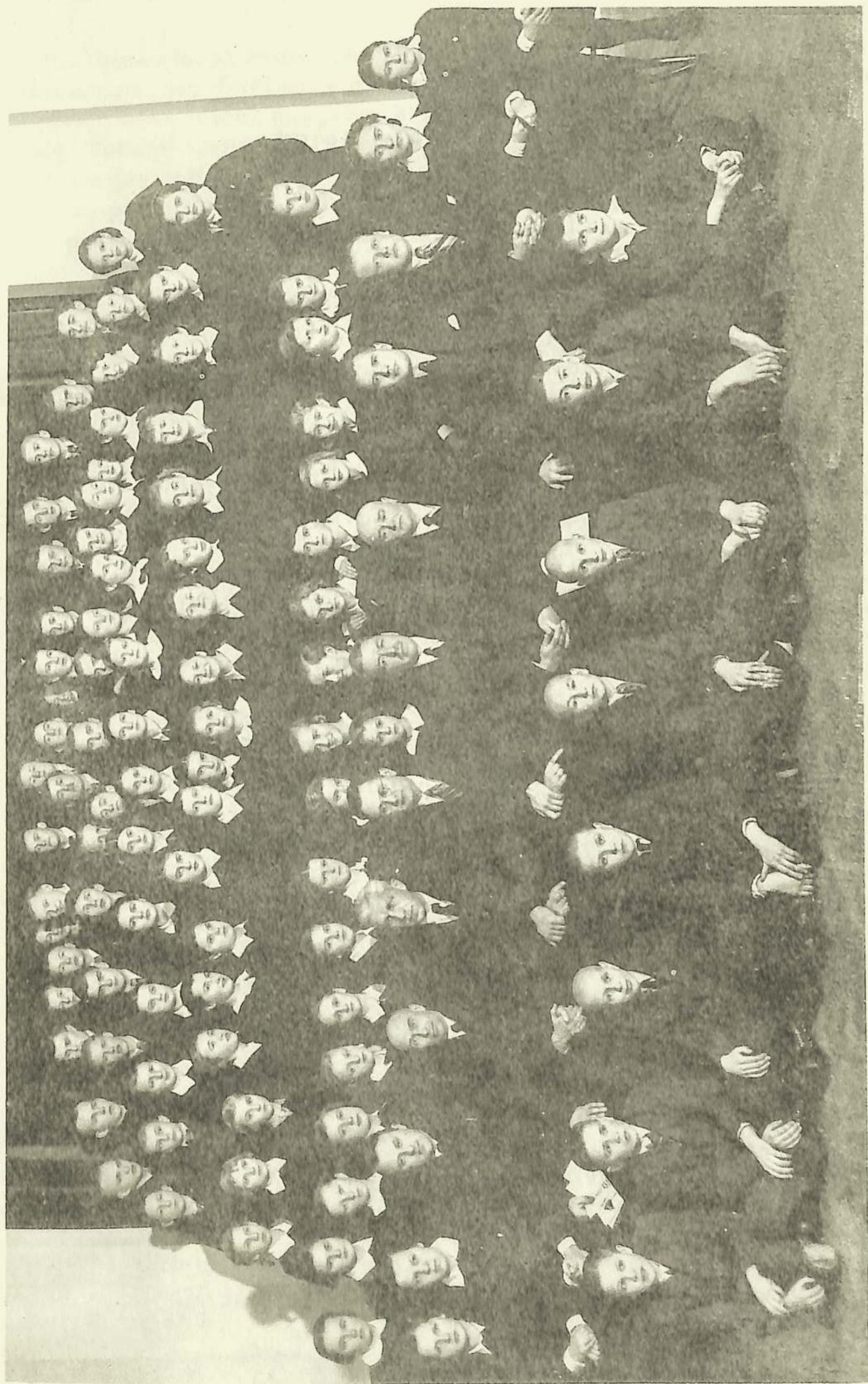
UŽUGULBINĖ

Už Gulbinų laukai dirsėti,
Už Gulbinų palinkę kryžiai...
Kai pempės pradeda perėti,
Gelsvų purienų kyla išas.
    Jie visą tolumą apgaubia,
    Lig Klezio, Erglio, Motiejūno...
    Upelių lieptai, gilos daubos,
    Pilni pavasario gelsvumo.
Aš šį gelsvumą tebesaugau,
Kaip pasaką tyros vaikystės:
Turėjau draugę, gerą draugą,
Bet greit suspėjome išklysti.
    Kažkur toli, nepagalvoję,
    Kad išsiskyrė mūsų pėdos...
    Tik kai pavasariai kvatojas,
    Žiedais purienų lankos rėdos.
Už Gulbinų, kur švento Jono
Prie kelio kryžius teberymo,
Vėl rangos vieškelis geltonas
Tolyn, tolyn ligi Krinčino.
    Ir aš einu, o pempės klykia,
    Pradėjusios vaikus perėti;
    - Žiūrėk, jau pelkių nebelikę!
    - Žiūrėk, rugiai nebedirsėti!
                                V. A.

--o0o--

Gęsta baltos ugnelių lelijos,
Laiškuose gęsta meilė mana,
O širdy pasilieka žarijos
Ir kažkur pasismaugia daina...
    Bet nekartą sudaužė man viltį,
    Dar nekartą man širdį apvogs.
    Pripratau aš suklupti ir kilti
    Ir gyvenimas mielas man toks.
Gervės Grižulio ratuos vėl grįžta,
Vėl žiedai sniegulėlėm lakstys.
Tegu verkia, iš sielvarto plyšta,
Tam ir duota dainoriui širdis.
                                V. A.

Kauno evangelikų moksleivių sueiga, įvykusi VI-tos gimnazijos salėje Šančiuose 1939 m. sausio 29 d.

TARP PRAEITIES IR DAŠARTIES

(Tęsinys iš "Mūsų Sparnų" Nr. 41)

ISTORIJOJE NUSKENDUSIŲ TAUTIEČIŲ PĖDSAKAIS

Kur mūsų brolių ir sesių lietuvių istoriniuose laikotarpiuose nebūta? Kur jie, visokių negandų verčiami, išblokšti iš gimtojo krašto ribų, nebuvo atsidūrę? Kur jie nevargo svetimose pasvietėse naujam gyvenimui kurdamiesi?

Kalbėsiu apie tuos lietuvius protestantus, o ypač reformatus, kurie buvo priversti pasitraukti iš savo gimtinių, išsaugoti savo laisvę ir tėvų tikėjimą. Šie klausimai ypatingu ryškumu iškyla šiandien, kai mūsų gimtajame krašte nevaržomai siautėja netolerancijos, persekiojimų ir žudynių bangos.

Tarsiu žodį apie tuos pirmuosius iš Lietuvos atblokštus į plačiąsias Pietų ir Šiaurės Amerikos pakrantes, į kurias jie buvo priversti atvykti, ieškodami ne vien kasdieninės duonos, bet, visų pirma, asmeninės ir savo tėvų įteigtos tikėjimo laisvės. Šiandien mums, laisvame krašte esantiems, uždėta neatšaukiama pareiga, priedermė ir įgaliojimas tų, kurie patys nebegali kalbėti, nurodyti tiesą ir ją išryškinti ateinančioms lietuvių tautos kartoms.

Tokius klausimus keldamas, kreipiuosi į mūsų tautos išrinktuosius, kuriems lietuvių praeities reikalai yra arčiausiai prie širdies ir kurie yra turėję galimybę išsimokslinti mūsų istorijos pažinimo bei jos tyrinėjimo platybėse, - į istorikus. Paliksiu jiems šiame rašinyje liečiančius klausimus išgvildinti, kaip jų žinojimas ir tiriamo pobūdžio vaizdas jiems diktuoja. Kreipiuos į juos, kaip nekompetentingas tuose reikaluose ir kartu kaip lietuvis, kurį domina mūsų protėvių buvęs gyvenimas.

* * *

Apie pirmuosius į Amerikos žemyną atvykusius lietuvius mūsų žymiausias istorikas Simonas Daukantas, rašęs katalikų vyskupo Motiejaus Valančiaus rezidencijoje, savo veikale: "Būdas Senovės Lietuvių Kalnėnų ir Žemaičių" šitaip apie tuos pirmuosius į Ameriką atvykusius lietuvius byloja:

"Toje pačioje gadynėje dar ta minavotina notis nutiko Lietuvos tautoje, jog daugybė lietuviško svieto išsidangino į Ameriką, nesgi viršiau minavojau, jog didžturčiai Lietuvoje svieta vergė, kursai, vengdamas nuo tos vergybės, muko į Kuršą, kuriame kunigaikščiai

didei išmintingai rėdės (valdė) ir savo valsčiuose žmonių nei baudžiavomis, nei didžiomis donimis (mokesčiais) nesunkino; nuo to radusis tenai didei daugybei svieta, kunigaikštis Jokūbas nupirko salą, Tobagu vadinamą, nuo ispanų karaliaus ir tenai išleido atėjūnus naujokynui įkurti ir tuomi pačiu prekybai praplatinti, kurią naujokyną paskui anglai išgriovė, o likusią svieta išvedė į Newjorką; ir taip, Lietuvių giminės yra jau ir Amerikos svieta" (Raštai I t., Vilnius 1976, psl. 644). Taip byloja Simonas Daukantas, kalbėdamas apie 1688 m. Lietuvos būklę.

Šią istoriko S. Daukanto liudijimą plačiau ir išsamiau paryškina, nepasirašęs savo pavardės, autorius straipsnio tilpusio 1922 m. žurnale "The School of Thinkers". Apie tą liudijimą Juozas Pronskus savo veikalė "Arijonų Prisikėlimas", remdamasis tūlo J. Hetmanavičiaus žiniomis, taip rašo:

"Mes neturime tikrų davinių, kada, kur ir kokiomis sąlygomis pirmi lietuviai imigrantai apsigyveno Amerikoje. Yra tačiaū padavimų, kad gana gausus būrys lietuvių atvyko į Ameriką XVII amžiaus pradžioje. Apsakymas apie tuos lietuvius, įdėtas "The School of Thinkers" laikrašty, Pittsburgh, Pa. June 1922 m., yra labai įdomus. Jis būtų didelės mums svarbos, jeigu duotųsi patikrinamas. Jis nupasakoja štai ką:

"XVII-to amžiaus pradžioje, būtent 1618-20 metais, tvirta lenkų kariuomenė, Romos Bažnyčios remiama, įsiveržė į Lietuvą grąžinti lietuvių liuteronių ir kalvinistų į katalikybę. Protestantai lietuviai griebėsi ginklo gintis nuo užpuolikų, bet jie buvo sumušti ir nustojo savo įtakos. Tie, kurie išliko gyvi ir turėjo kokį turtą, pasklido po visą pasaulį - Graikijoje, Šveicarijoje ir kitose šalyse, bet daugumas iš jų vyko į Angliją, o iš tenai su piligrimų tėvais vyko į Ameriką. Jų tarpe buvo toki didžiūnai, kaip štai Buttvilai, Gedvillai, Ardvillai, Landžiai, Gregai, Daukantai, Purviai, Zubrickai ir kiti, kurių dvarai buvo konfiskuoti Romos Katalikų Bažnyčios ir lenkų valdžios, bet kurių dvarvietės ligi šio laiko išsilaikė vardus savo valdovų, ir kaip pėdsakai, užsilikę iš tos žilos senovės, daugiausia iš Kauno rėdybos. Kiti protestantai, kurie neturėjo turto toliau pabėgti, imigravo šimtais tūkstančių į Latviją, užplūsdami visą šalį. Tada kunigaikštis Jokūbas, būdamas pats protestantas, nupirko tiems tremtiniams mažą salą, Mažąją Antillesą, ir pavadino ją "Guadalupi", kas reiškia: "persekiojamiems ir pergalėtiems", ir kolonizavo toje saloje dešimtis tūkstančių lietuvių tremtinių.

Po trejų metų, kaip buvo ta kolonizacija, ištiko tarp Anglijos, Prancūzijos ir Ispanijos karas, kurio vaisius - Guadalupi liko prancūzų savybe. Anglijai nesvarbu buvo pasilaikyti Guadalupi, kuri tais laikais buvo mažos vertės, bet ji pasiuntė keletą laivų perkelti kolonistams į Ameriką ir jiems davė vietą prie Hudson upės,

kur dabar stovi New York, ir tie lietuviai pradėjo statyti miestą, kuri pavadinu "Aušra". Tuo laiku prasidėjo gausinga imigracija olandų, kurie irgi apsigyveno toje vietoje, ir tarp lietuvių ir olandų kilo ginčų dėl miesto vardo. Lietuviai norėjo palaikyti vardą "Aušra" o olandai - "New Amsterdam". Tie ginčaiėjo ligi atvyko Duke of York ir išsprendė ginčus, pavadindamas tą miestą savo vardu - New York".

Šie du liudijimai ištiesai yra pacituoti kruopštaus apie pirmuosius lietuvius emigrantus tyrinėtojo Stasio Michelsono knygoje "Lietuvių Išėivija Amerikoje". Tos knygos autorius, paduodamas anksčiau minėtus liudijimus, savo nuomonę išreiškia taip:

"Aušros miestas. Iki čia to žurnalo versija nedaug skiriasi nuo Daukanto, tik paduodamas ne tos salos vardas. Toliau Daukantas jau pralenkiamas. Sakoma, kad tarp Anglijos, Prancūzijos ir Ispanijos kilo dėl tos salos karas. Buvusius ten lietuvius anglai savo laivais perkėlė Amerikon, paskirdami jiems vietą prie Hudsono upės, kur dabar stovi New Yorkas. Lietuviai tuojau pradėję čia statyti miestą, kuri pavadinę "Aušra".

Tuo metu prasidėjusi gausi olandų ateivybė ir dėl to miesto pavadinimo kilo ginčų. Olandai norėję pavadinti jį "New Amsterdam", o lietuviai laikėsi "Aušros" vardo. Tie ginčai tęsėsi iki atvyko Yorko kunigaikštis ir pavadinu miestą New Yorku.

Šis pasakojimas mums būtų labai įdomi istorija, jei tai būtų tiesa. Ar iš tikrųjų taip buvo? Yra faktas, kad jėzuitų žudomi lietuviai protestantai turėjo iš Lietuvos bėgti ir svetur ieškoti laisvės. Tačiau, kad pirmieji lietuviai Amerikoje būtų statę miestą ir ginčijęsi su olandais dėl jo pavadinimo - "Aušra" ar "New Amsterdam" - tai jau išgalvota fantazija".

Knygos "Lietuvių Išėivija Amerikoje" (išleista "Keleivio" 1961 m.) autorius St. Michelsonas savo teigimą "tai jau išgalvota fantazija" remia, visų pirma, nuneigdamas salos, į kurią pirmieji lietuviai emigrantai atvyko, pavadinimą - "Guadalupi". Toji sala, kurią Kuršo kng. Jokūbas nupirko ir įsteigė kuršių-latvių kartu su iš Lietuvos dėl persekiojimų į Kuršą pasitraukusiais lietuviais protestantais koloniją, buvo vadinama ne "Guadalupi", bet "Tabago". Šiandien tos salos vardas yra ne "Tabago", bet "Tobago". Toji sala stovi Pietų Amerikos pakraštyje, "keliolika mylių nuo Venecuelos". Dėl tos salos pavadinimo St. Michelsonas yra teisus, o straipsnio autorius žurnale "The School of Thinkers" - suklydęs.

Toliau St. Michelsonas, stengdamasis nuneigti ano autoriaus teigimą, jog lietuviai protestantai, anglų iš Tobago salos perkelti į Šiaurės Amerikoje esančios Hudsono upės pakrantes, kur olandai kolonistai kūrė miestą vardu "New Amsterdam", užginčija galimybę, kad ten pat ir lietuviai protestantai lygiagrečiai statė miestą,

pavadindami lietuvišku vardu "AUŠRA". St. Michelsonas tą galimybę griauna, pasinaudodamas New Yorko miesto kūrimosi istorija, kuri, jis pabrėžia, teprasidėjusi 1609 m. Iki to laiko toje vietovėje tegyvenę vien vietinės indėnų giminės. Pirmieji, pagal jį, New Yorko apylinkės kolonistai buvę olandai, nors prancūzai anksčiau už juos pradėję daryti "biznį" su tais indėnais. Užtat, išgirdusi apie to prancūzo žygių, olandų bendrovė tuojau pasiuntė jos tarnyboje buvusį Henry Hudsoną, gabų anglą jūrininką, kad paieškotų vandens kelio sausžemio gilumon, šiaurės vakarų kryptimi, maždaug į tą pusę, kur anas prancūzas jau darė biznį su indėnais.

Vieną gražią naktį, mėnuliui šviečiant kelią, Hudsonas įplaukė dabartinio New Yorko įlankon ir rado čia upės įtaką. Ši upė dabar yra žinoma jo vardu - Hudson River. Tos upės pakrantėmis tada gyveno čirokėjų tautelės indėnai, su kuriais Hudsonas tikėjosi būsią galima užvesti kailių prekybą ir padaryti gražaus pelno.

Šitais jo prospektais pamasinta, Olandija 1610 m. paskelbė šio krašto pasisavinimą... Visą šitą teritoriją jie pavadino Naujais Nederlandais (Nauja Olandija)... Ir olandai kolonistai pradėjo čia kurtis".

Bet... "dabar prie olandų pradėjo kabintis anglai. Esą, jie šitą teritoriją buvo pasiekę anksčiau ir todėl ji priklausanti jiems. Olandus jie pradėjo vadinti įsibrovėliais (intruders)".

Tų laikų apystovomis anglai buvo teisūs, nes jų tautietis Henry Hudson, nors tarnaudamas olandams, pats pirmasis buvo suradęs kelius į New Yorko teritoriją.

Kas toliau vystėsi New Yorko aplinkoje? Istoriniai šaltiniai neklysdami liudija: "... 1653 m. tarp Anglijos ir Olandijos kilo karas. Bijodami anglų įsiveržimo į Manhattano salą, olandai kolonistai pastatė skersai tą salą stiprią sieną (Waal), kurios vietoje dabar yra garsioji New Yorko gatvė - Wall Street. Nežiūrint tokios apsaugos, Anglijos karalius Charles II-sis dovanojo savo broliui, Yorko kunigaikščiui James'ui, visą olandų valdomą teritoriją, kartu ir Naująją Amsterdamą, - eik tik ir pasiimk!

James'as paskyrė šitų žemių generalgubernatorium pulk. Richardą Nicolls'ą ir įsakė tuojau ruošti ekspediciją Naujiems Nederlandams užimti. Bet Nicollsas pasiūlė olandams gana žmoniškas sąlygas, jeigu jie pasiduos geruoju, ir olandai pasidavė be mūšio. Tuomet buvo paskelbta Yorko kunigaikščio vyriausybė ir Naujasis Amsterdamas perkrikštytas New Yorku" (Žiūr. W. Eckarto veikalą "Kurland unter den Einfluss des Merkantelismus").

Šiais faktais remdamasis St. Michelsonas daro tokias išvadas: "... Šitų faktų šviesoje niekur nesimato nei to legendarinio "Aušros miesto", apie kurį kalba "The School of Thinkers" žurnalas, nei tų tūkstančių lietuvių, kurie tokį miestą statę. "Be to, girdi: "Man-

hattano salą, kur stovi New Yorkas, olandai nupirko iš indėnų dar 1626 metais, o pasak mūsų istoriką Daukantą, lietuviai pradėjo bėgti iš Lietuvos tiktai apie 1688 metus".

Toliau, griaudamas "The School of Thinkers" žurnale esančio straipsnio autoriaus liudijimus, St. Michelsonas remiasi tų laivų mažu talpumu, nes "... Jeigu 1625 metais trys olandų laivai galėjo atvežti tiktai 200 kolonistų, tai kiek būtų reikėję laivų ir laiko atgabenti tenai kelias dešimtis tūkstančių lietuvių". Todėl, pagal St. Michelsoną: "... to Pittsburgho žurnale versija yra niekas daugiau, kaip atpasakota ištrauka iš Daukanto istorijos, tik gerai išplėsta ir apsupta nieku nepagrįstais, įsivaizduotais įvykiais".

Tą konstatavęs, St. Michelsonas grįžta į Tobago salą, pripažindamas, jog toje saloje: "... buvo Pabalčio žmonių gyventa. . .", nes ir "Mūsų draugas K. Bielinis sakosi radęs žinių apie Tobago salą ir Stockholme išleisto latvių enciklopedijoje (3 tome), Kuršo hercogas Jokūbas nupirkęs ją 1640 metais ir ji tapusi Kuršo hercogystės (kunigaikštystės) kolonija. 1658 metais saloje buvę 25, 000 gyventojų: 700 latvių šeimos (4, 500 žm.), 7, 000 kitų tautybių, 500 karių ir valdininkų ir apie 13, 000 vergų".

Šiuos faktus įvardijęs, St. Michelsonas padarė tokias pesimistines išvadas: "Pagal latvių enciklopediją Tobago saloje buvę 4, 500 Latvijos žmonių ir 7, 000 kitokių. Kas tie kitokie? Ar tai nebuvo lietuviai, apie kuriuos kalba Simonas Daukantas? Galimas daiktas. Koks likimas juos ištiko? Niekas tikrai nežino. Aišku tik viena: jie seniai jau išmirę, jų palikuonys ištautėjo, ir kur ilsisi pirmųjų Lietuvos išeivių kaulai dabar jau nesužinosime. Juos uždengė tolimos praeities dulkės ir mūsų istorijai jie yra dingę".

Su tokia klaikiai beviltiška pažiūra negalima sutikti ir jai priartinti. Kiekvienam eiliniam istorijos įvykių stebėtojui yra žinoma tiesa: mokslininkai - archeologai, istorikai ir kitokie, savo kruopščiu darbu ir tyrinėjimu atkuria prieš tūkstančius metų gyvenusių žmonių gyvenimo apystovas, jų būdą, klajones, trėmimus, kančias, persekiojimus ir viso to priežastis. Tuo tarpu mūsų tautiečių vargai, klajonės, įsikūrimas svečiose šalyse ir panašūs įvykiai tėra buvę prieš kelis šimtus metų. Ir dėl to neturime teisės nuleisti rankas prieš tą, palyginti, netolimą praeitį ir palikti sąvuosius protėvius dūlėti iki šiol mums nežinomose vietose ir kraštuose. Tuo labiau, kad savo gretose nestokojame tos srities specialistų: istorikai - dr. Algirdas Budreckis, Amerikoje gimęs ir brendęs mokslininkas, prof. Pranas Čepėnas, prof. Juozas Jakštas, istorikas Vincas Trumpa, archeologė Marija Gimbutienė ir kiti. Ar tai ne jų pareiga išaiškinti pirmųjų į Pietų ir Šiaurės Ameriką atklydusių mūsų tautiečių aplinkybes ir šiuose kraštuose įsikūrimo galimybes, jų darbuotę ir veiklą? Ar negalėtų šiame reikale jiems finan-

siniai pagelbėti milijoninis Lietuvių Fondas, kasmet išleidžiantis dešimtis tūkstančių dolerių abejotinos vertės veikalams parašyti? Kol tai bus padaryta, ar į užpečkį nusviesta, grįžkime prie mūsų istorikų išsiaiškinimų.

"The School of Thinkers" žurnalo rašinyje nežinomas autorius tvirtina: "XVII-to amžiaus pradžioje, būtent 1618-20 metais, tvirta lenkų kariuomenė, Romos Bažnyčios remiama, įsiveržė į Lietuvą gražinti lietuvių liuteronų ir kalvinistų į katalikybę... "Ar taip galėjo būti? Galėjo, turint omenyje nepaprasto stropumo ir sąžiningumo rašytojo Juozo Pronskaus tvirtinimą, esantį jo knygoje "Arionų Prisikėlimas", psl. 108:

"Radvilos (Kristupo I Perkūno, J.) sūnus Jonušas Radvila, norėdamas išgelbėti Lietuvą iš Lenkijos nelaisvės, prisidėjo prie Zebrzydovskio maišto ir patraukė daugelį disidentų dalyvauti tame maište, bet maišto pralaimėjimas ties Guzovu, davė progos žvėriškai lenkams, katalikams ir jėzuitams pulti lietuvius nekatalikus. 1611 m. liepos 10 d. buvo nužudytas, sudraskant į gabalus, su išplėštu iš burnos liežuvium už "blasphemiją" (katalikybės įžeidimą) "eretikas", tur būt unitarionas Frankus de Franko, kuris buvo ištrūkęs iš kalėjimo Italijoje už eretiškas pažiūras ir gavęs prieglaudą Lietuvoje. Kitą dieną jėzuitai sudegino jau ir reformatų bažnyčią ir knygyną, visus jų namus ir pačius ministerius (kunigus, J.) norėjo gyvus sudeginti.

Kas gi tuo laikotarpiu buvo Lenkijos ir Lietuvos valdovas? Ogi Zigmantas Vaza, kuris 1587-1632 m. visišškai patapo jėzuitų įnagiui. Prie jageloniečių išleistoji tolerancijos ir sąžinės laisvės deklaracija buvo galutinai suspenduota. 1591 m. jėzuitai išgriovė Krokuvoje net mitingų sales, priklausančias nekatalikams; 1598 m. primušė gėbiausią unitarionų rašytoją Faustą Socinių ir sunaikino jo namus. 1611 m. sudegino ant laužo Varšuvoje pirmąjį unitarionų lietuvių pilietį Joną Tiškevičių. 1637 m. Liubline sugriovė unitarionų namus, įstaigas, bažnyčias ir sunaikino savybes...

... Žvėriškas tikybinis persekiojimas ėjo ne mažiau ir prieš kitus nekatalikus: liuteronis, stačiatikius, žydus. Persekiojamieji pradėjo bėgti ir gelbėtis kaimyninėse valstybėse: Rusijoje, Vokietijoje ir Austrijoje. Tai buvo nuožmioji disidentų persekiojimo gadinė...

O straipsnio "The School of Thinkers" autorius tą laikotarpį nušviečia šitaip:

"XVII-to amžiaus pradžioje, būtent 1618-20 metais, tvirta lenkų kariuomenė, Romos Bažnyčios remiama, įsiveržė į Lietuvą gražinti lietuvių liuteronų ir kalvinistų į katalikybę. Protestantai griebėsi ginklo gintis nuo užpuolikų, bet jie buvo sumušti ir nuštojo įtakos. Tie, kurie išliko gyvi ir turėjo kokią turtą, pasklido po vi-

są pasaulį - Graikijoje, Šveicarijoje ir kitose šalyse, bet daugumas iš jų vyko į Angliją, o iš ten su piligrimų tėvais vyko į Ameriką... Kiti protestantai, kurie neturėjo turto toliau pabėgti, imigravo šimtais tūkstančių į Latviją, užplūsdami visą šalį".

Ir vienas ir antras teiginys atitinka istoriniams faktams. Tik antrajame matome tolimesnių tų pabėgėlių gyvenimo tęsinį, kuris atitinka ir istoriko Simono Daukanto pasisakymui.

Tačiau tarp "The School of Thinkers" žurnalo ir Simono Daukanto liudijimų yra didelis laiko skirtumas: pirmasis kalba apie Zigmanto Vazos gdynę (1587-1632 metus), o Simonas Daukantas byloja apie Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Jono Sobieskio viešpatavimo laikotarpį (1674-96 m.). Tas laikotarpis savo žiaurumais nekatalikų atžvilgiu nesiskiria, bet skiriasi tų žiaurumų faktų nušvietimu: minimo žurnalo autorius atvirai pripažįsta nekatalikų bėgimą masėmis iš tuolaikinės Lietuvos dėl jų įsitikinimų, o Simonas Daukantas stengiasi pateikti vien materialinio gyvenimo vargingą nušvietimą, sakydamas: "Toje pačioje gdynėje dar ta minavota notis nutiko Lietuvos tautoje, jog daugybė lietuviško svieto išsidangino į Ameriką, nesgi viršiau minavojau, jog didžturčiai Lietuvoje svietą vergė, kursai, vengdamas nuo tos vergijos, muko į Kuršą, kuriame kunigaikščiai didei išmintingai rėdės (valdė) ir savo valsčiuose žmonių nei baudžiavomis, nei donimis (mokesčiais) nesunkino..."

Štai kur istorikas Simonas Daukantas suklumpa prieš minėto žurnalo nežinomą autorių. Kodėl? Ogi to autoriaus rašinyje aiškiausiai pasakyta, dėl kokių svarbiausių priežasčių lietuviai protestantai buvo priversti bėgti iš savo gimtųjų namų, o Simonas Daukantas tuos pabėgėlius nušviečia, kaip ieškančius ne prieglaudos nuo Lietuvoje tada vykdomo jėzuitų ir Romos katalikų teroro, bet kaip pabėgėlius nuo tada Lietuvoje vyravusios baudžiavinės santvarkos.

O gal Simonas Daukantas tą vienintelį faktorių (dėl labai vargingo gyvenimo ir sunkios baudžiavos) tepaminėjo dėl to, kad jo minimu laikotarpiu jau nebebuvo persekiojami protestantai, kaip kad buvo Zigmanto Vazos viešpatavimo laikotarpiu?

Deja, XVI-jo amžiaus pabaigoje ir per visą XVII-į ir XVIII-tą amžių Lietuvoje, su tam tikromis prošvaistėmis, vyko beatodairiškas protestantų persekiojimas, naikinimas ir jų nuosavybių grobimas. Lenkų remiami Romos katalikai ir jėzuitai turėjo laisvas rankas kitatikiams Lietuvoje išnaikinti. Kartu tie naikintojai tarnavo Lenkijos politiniams tikslams, kad Didžioji Lietuvos Kunigaikštija neišsprūstų iš Liubline padaryto unijinio glėbio. Karaliui Jonui Kazimierui viešpataujant (1648-68 m.), "... atbudo tautinis sentimentas Lietuvoje su nepaprastu ryžtumu nepriklau-

somybei atgauti.

Jonušas ir Boguslovas Radvilos su kitais Lietuvos patriotais sumanė išgelbėti Lietuvą nuo Lenkijos ir 1655 m. Kėdainiuose paskelbė Lietuvos nepriklausomybės deklaraciją ir, pasidavę Švedijos karaliaus Karolio protekcijai, paskelbė Lietuvos atsiskyrimą nuo Lenkijos. Deja, katalikybė ir lenkiškumas per daug jau buvo šalių supūdę. Lenkijos armija ir Lietuvos katalikai apgulė Jonušą Radvilą Tykocinę, kur Jonušas buvo užmuštas (miręs, J.), o Boguslovas pateko lenkams į nelaisvę, iš kur tik švedų buvo išgelbėtas, bet turėjo prisiekti nedalyvauti karuose prieš Lenkiją. Tame kare daugybė reformatų ir disidentų buvo išžudyta lenkų kareivių ir pačių lietuvių katalikų. Jų likusios bažnyčios bene visos buvo sudegintos. Kas liko gyvas, bėgo, kur galėjo, daugiausia į Prūsus.!! ('Arionų Prisikėlimas', II2 psl.). Beveik pažodžiui patvirtintas nežinomo autoriaus "The School of Thinkers" žurnale esantis parodymas. Lenkijos ir Lietuvos valdovai - Zigmantas Vaza ir Jonas Kazimieras, kaip kokie dvynukai, vykdė Romos Bažnyčios siekius - sunaikinti protestantizmą.

O ar kitoks buvo tretysis to laikotarpio Lenkijos ir Lietuvos valdovas Jonas Sobieskis? Kitatikių atžvilgiu jis buvo neatskiriamas jėzuitų ir Romos Bažnyčios užmačių rėmėjas: "... Pagaliau Sobieskiui teko spręsti ir garsioji Kazimiero Liščinskio byla (Apie tą bylą L. Enciklopedijoje XVI t., 273 psl., yra įdomių daviinių). Liščinskio suėmimas ir pasmerkimas dėl tariamai ateistinių idėjų, kurias kai kas išskaitė jo rankraščiuose, rodė, kokia netolerancija viešpatavo to laiko Lietuvoje ir Lenkijoje. Tokios pat netolerancijos pavyzdys buvo ketvirtasis 1682 m. reformatų bažnyčios išgriovimas Vilniuje, kuri atliko jėzuitų ir Vilniaus akademijos studentų suorganizuota minia. Tiesa, seimas pasmerkė kaltininkus ir Sobieskis tą sprendimą patvirtino, bet kaltininkams buvo leista pasprukti. Panašių smurto aktų prieš reformatus buvo Naugarduke, Gėluvoje ir kitur" (L. E. XXVIII t., 217 psl.).

Šią ano laikmečio kondensuotą Lenkijoje ir Lietuvoje buvusių įvykių apžvalgą prisiėjo padaryti tam, kad būtų aiškesnis vaizdas tų priežasčių, dėl kurių Lietuvos protestantų, jų tarpe ir reformatų, tikėjimo išpažinėjai buvo išblaškyti po tuolaikinės Europos kraštus, o iš ten, ieškodami saugesnio ir laisvesnio gyvenimo, atkeliavo į Kolumbo surastąjį Naująjį Pasaulį.

(Bus daugiau)

Karalius Gediminas diktuoja   DAGYS

Neb'kalbėsi, bernužėli   DAGYS

M. TAMULĖNAS

PRIEŠKARINĖ REFORMATŲ KOLONIJA CALIFORNIJOJE

Jokūbas TAMULĖNAS

Biržų aps. Papilio parapijoje, Gajūnų kaime, gyveno Jurgio Šlėgerio šeima. Pats Jurgis ir jo žmona buvo gimę gal baudžiavos laikais ir gal kiek po baudžiavos panaikinimo apie 1861-63 m. Valdė jie pusę valako žemės ir gyveno pagal anų laikų sąlygas neblogiausiai.

Tais laikais, apie 1885-1890 m. žemės apdirbimas buvo dar labai prastas. Visi ūkio padargai ir vežimai buvo beveik mediniai, tik arklo norago galas buvo geležim apkaustytas. Duonos užtekdamo tik šeimai pragyventi. Karvės, ganomos po servitutinius miškus, mažai pieno teduodavo. Išperkamesiems mokesčiams už žemę apmokėti ir kitiems būtiniausiems reikalams, ūkininkai pinigų užsidirbdavo pigiai pirkdami girioje išvartas ir pasausius ir, apdirbę bei paruošę medžiagą ar malkas, parduodavo Biržų turguose.

„Mūsų darbininkai ir aš ir mano automobilas“

Jokūbas Tamulėnas su draugais stovykloje

Gajūnų kaimo Šlėgeriai užaugino gražią šeimą - 4 sūnus ir tris dukras. Visi buvo sveiki, stiprūs, darbingi ir gyveno ilgą amžių. Vaikams pradėdant subręsti, namuose pasidarė ankšta ir teko sukuti galvas, kur gauti darbo. Daugelis jaunimo ėjo į Latviją pas ūkininkus tarnauti, kiti surado darbo Rygoje, Peterburge ar kituose didesniuose Rusijos miestuose. Amerikos daugelis bijojo. Žinojo, kad Amerikoje darbų daug, kai pažiūri į tą darbą, ašarėlės byra.

Vyresnysis Šlėgerių sūnus Jurgis išvyko į gretimąją Latviją. Ten kiek padirbėjęs, išsimylėjo į latvaitę, vedė ir grįžo į tėvynę pas savuosius. Namuose padėtis dar pablogėjo. Jurgiui su žmona neliko nieko kito daryti, kaip važiuoti į garsiąją, nors ir tolimą, Ameriką.

Šias eilutes rašančio motina buvo Jurgio Šlėgerio sesuo, užaugusi tuose namuose. Motina nusiveždavo mane pas dėdę Šlėgerį į svečius ir dėdienė mus vaišindavo uogomis bei obuoliais. Gi vyresnioji Šlėgerių duktė Katrė ateidavo mano motinai padėti austi didelėse staklėse. Motina vaišindavo Katrę arbata, pasaldinta naujai pasirodžiusiu cukreliu (sacharinu).

TOLIMAME UŽJŪRYJE

Tuo laiku jau daugelis jaunų žmonių vyko į tą laimės kraštą Ameriką su intencija greit uždirbti dolerių, grįžti atgal ir laimingai gyventi gimtajam krašte. Taip svajojo dauguma jaunų žmonių, kurie buvo geros sveikatos, turėjo stiprius raumenis ir nebijojo kieto ir sunkaus darbo. Jurgis ir jo žmona buvo vieni iš tokių, apleidę gimtuosius Gajūnus ir išvykę į tolimą pasaulį laimės ieškoti.

Netrukus, gal padedami kokių giminių ar pažįstamų, Jurgis su žmona atsidūrė Oaklando mieste, Kalifornijoje. Greit išsikūrę rašė tėvams, kad jie apsigyveno krašte, kuris labai panašus į rojų. Jaunesni broliai ir seserys tik ir svajojo, kaip patekti į tą stebuklingą

kraštą. Pradėjo plaukti laivokartės ir su jomis į Ameriką išvažiavo brolis Stanislovas, sesuo Katrė ir brolis Povilas. Namie beliko dvi seserys ir brolis Jokūbas.

Visi atkeliavusieji gavo gerus darbus ir gražiai įsikūrė. Stasys vedė savo Bažnyčios parapijietę Elzbietą Pelanytę iš Krikščių kaimo. Laimingai gyveno, turėjo 20, 000 dol. vertės kambarių nuomavimo namus (rooming house). Užaugino ir išmokslino sūnų Joną, kuris vertėsi automobilių pardavimo prekyba.

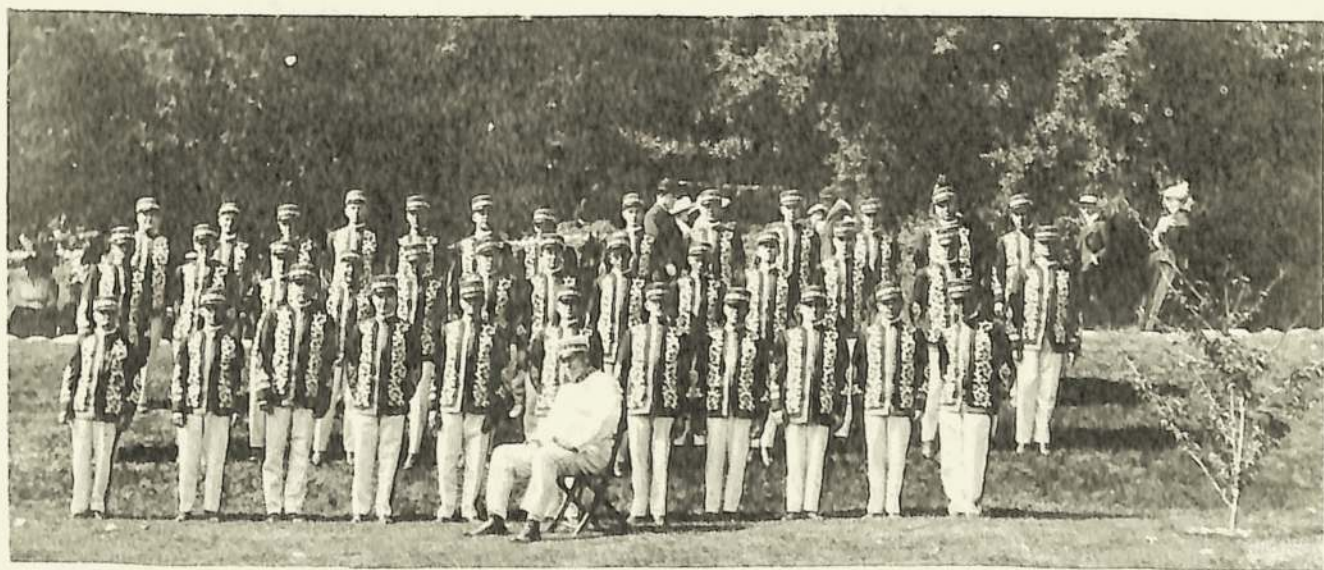
Sesuo Katrė ištekėjo už savo tikybos vyro Palšio iš Zizonių kaimo, už mirusio kuratoriaus Stasio Palšio dėdės. Katrės vyras neilgai gyveno. Nelaimei atsitikus - prigėrė. Našlė Katrė paliko su trimis dukterimis ir sūnumi. Visus gerai išauklėjo, išmokslino, nenutolo nuo savo tikybos. Atrodo, kad per tikybinės organizacijos dukros gavo gerus vyrus biznierių, sukūrė šeimas, augino vaikus ir gražiai gyveno. Jos sūnus vedė metodistų kunigo dukterį.

Dar gyvendamas Švedijoje, susirašinėčiau su Stasiu Šlėgeriu ir Katre Palšiene. Mums atvykus į Ameriką, po kurio laiko Katrė mus aplankė Racine, Wis. Žadėjome ir mes ją aplankyti, bet nepavyko, - sunkūs darbai, nesveikatos slėgė. Ji pasimirė 96 m. amžiaus sulaukusi. Iki 92 m. ji dar prižiūrėjo darželį ir globojo gėles.

Povilas Šlėgeris kiek silpniau gyveno. Buvo pamėgęs čerkutę. Gajūnuose likusios dvi dukterys ištekėjo. Viena už Laužadiškio kaimo Jono Šlėgerio ir kita už Liepalatų kaimo Tuinos. Abu ūkininkai reformatai ir augino šeimas. Likęs Gajūnuose brolis Jokūbas buvo pašauktas į rusų kariuomenę, vedė rusaitę ir į namus nebegrižo. Tėviškė buvo parduota ir pinigai padalinti tarp dviejų seserų. Ir taip Gajūnuose išnyko vienas Šlėgerių kiemas.

JONO ŠLĖGERIO KELIONĖ Į OAKLANDĄ

Kaip anksčiau minėta, antroji Šlėgerių duktė buvo ištekėjusi už

Pasadenos Germond militarinis orkestras, kuriam priklausė Jokūbas Tamulėnas

Jokūbas Tamulėnas su žmona po raudonmedžiu

Jono Šlėgerio Laužadiškių kaime. Atsitiko taip, kad tas Šlėgeris per teismą giminių buvo išvarytas iš ūkio. Tokiai padėčiai esant, buvo kreiptasi į Oaklandą pagalbos. Buvo pasiūlyta atvykti į Kaliforniją, o darbo padės surasti. Oaklande gavo darbą rimtoje kompanijoje. Kaip rimtas darbininkas buvo gerai vertintas ir atlyginamas. Eilę metų padirbėjęs ir gyvendamas pas gimines, sutaupęs sumelę pinigų, grįžo į Lietuvą pas žmoną ir vaikus. Radviliškio vals., Biržų aps. nusipirko nedidelį su gerais trobesiais ūkelį ir gražiai įsikūrė. Nedideliame ūkelyje pajamos buvo mažos, o uždirbti Amerikoje pinigai baigė tirpti. Vaikai augo ir reikėjo juos mokyti. Teko grįžti į Oaklandą ir uždirbti dolerių. Kliūtis, prasidėjęs I Pasaulinis karas. Tai jis per Sibirą ir Japoniją pasiekė Ameriką. Kaliforniečiai jį mielai priėmė ir davė jam jo jau išmoktą darbą su geru atlyginimu. Pasibaigus karui grįžo į Spingučius, į savo vienkiemį, ir ramiai gyveno po pasaulį gerokai pasivažinėjęs. Su juo susitikdavome ir teko lankytis jo nusipirktame ūkelyje. Vaikai lankė Biržų gimnaziją.

GERIAU AMERIKA, NEGU RUSŲ KARIUOMENĖ

Mes augome trys berniukai, būdami našlaičiais. Tėvas, persišaldęs linmarkoje, mirė, kuomet vyresnis brolis Mykolas buvo bene 15 metų amžiaus. 1904 metų rudenį, kai revoliucionieriai Panevėžio girioje piaustė telegrafo stulpus, mano brolis Mykolas buvo vežamas į Panevėžį, atlikti karinę prievolę. Namie motinai ūkininkauti padėjo mano vyresnis už mane brolis Jokūbas. Jis buvo išvykęs kurį laiką į Latviją pasimokyti kalvio ir šaltkalvystės amato. Kiek pramokęs, grįžo į namus, pasistatė kalvę ir laisvu nuo ūkio

darbo laiku kaustė arklius, remontavo spynas, šautuvėlius ir pan. Bijodamas rusų karinės prievolės, Jokūbas išsiruošė važiuoti į Ameriką pas ten gyvenančius pusbrolius. Kelionė jam nelabai sekėsi. Vokietijoje buvo sulaikytas dėl trachomos, kurios nei jis, nei niekas šeimoje neturėjo. Nežinojo, kam kyšį duoti. Tada broliūnai jam kelionę sutvarkė pro Meksiką. Gyveno jis ne tik Oaklande pas gimines, bet ir kituose miestuose. Vienu laiku buvo įsitaisęs savo pintų baldų dirbtuvėlę. Ant vienos nuotraukos jo padarytas toks įrašas: "Mūsų darbininkai ir aš ir mano automobilas".

Jokūbas, dar būdamas Lietuvoje, buvo nusipirkęs smuikelį ir kartais pačirindavo. Turėjo palinkimą į muziką. Yra pora nuotraukų, kuriose matosi, kad jis priklausė militariniam ir koncertų orkestrui. Priklausė dar masonų ložei.

Iškilus II Pas. karui, Jokūbas buvo pašauktas į kariuomenę ir išsiųstas į Prancūziją, į karo zoną. Kaip muzikantas buvo paskirtas į signalistų dalinį.

Po karo grįžęs vedė nebe taip jauną moterį su kuria, atrodo, daug laimės neturėjo. Redwood City turėjo namus, kur abu gyveno. Gal nuo karo laikų jo sveikata buvo sušlubavusi, jis sirguliavo. Mirė 1947 m. lapkričio 27 d. Tuo laiku mes iš Švedijos laivu plaukėme į Ameriką. Gimęs buvo 1887 m. spalio 23 d. Palaidotas Golden Gate National Cemetery su bažnytinėmis, karo veteranų ir masonų apeigomis.

Taip jau likimo buvo lemta, kad mes taip vėlai patekome į Ameriką ir gyvo brolio pamatyti nebeteko.

Turime būti Aukščiausiam dėkingi, kad visi trys broliai dalyvavome I Pasauliniame kare ir išlikome gyvi.

* * *

Aš dar tvirtas

DAGYS

ANNABERGO REIKŠMĖ

Mes, vyresnioji karta, gyvename jau virš 30 metų, kiti net 36 metus už savo tėvynės ribų, kurią, dėl pragaištingos pasaulinės politikos, priversti buvome palikti ir kituose kraštuose ieškoti prieglobsčio. Nuo II Pas. karo jau praėjo 32 metai. Tai didelis laikotarpis žmogaus bei organizaciniame gyvenime.

1977 m. sueina 25 metai kaip Annaberge buvo pradėtas darbas. Pravartu yra pažvelgti atgal ir prisiminti kai kuriuos svarbesnius įvykius. Rašant apie Annabergą visų pirma prisimintinas jo iniciatorius - Pabaltiečių Krikščionių Studentų Sąjunga.

Laisvose valstybėse - Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje veikė krikščioniškos studentų draugijos. Šių trijų tautų krikščioniškų studentų draugijų nariai, atsiradę po II Pas. karo Vakarų Vokietijoje, suprato tokio darbo svarbumą tuolaikinėje aplinkybėje ir kartu nusistatė, kad seniau buvusios trys (estų, latvių ir lietuvių) krikščionių studentų draugijos turi būti sujungtos į vieną Pabaltiečių Krikščionių Studentų Sąjungą ir vėl turi būti atnaujinti ryšiai su Pasaulio Krikščionių Studentų Sąjunga. Tokius siekius rėmė Pasaulio Krikščionių Studentų Sąjungos prezidentas dr. Vissert Hooft ir generalinis sekretorius Robert Mackie. Kun. Juozas Urdzė, tada gyvenęs Lübecke, ėmėsi organizacinio darbo. Sąjungos steigiamasis suvažiavimas įvyko 1947 m. lapkričio 4-7 dienomis Rendsburge, Schleswig-Holstein. Pas mane yra užsilikęs šio suvažiavimo aprašymas, kuriame ir man teko dalyvauti. Dalyvių skaičius buvo gana didelis. Kaip svečiai dalyvavo: Amerikos Liuteronų Bažnyčių atstovai Kenneth C. Senft ir Andersen, Krikščioniškos Taikos Tarnybos atstovas kun. E. Herrmann iš Šveicarijos ir Kielio univ-to rektorius prof. dr. Rendtorff. Pagal priimtą statutą, sąjungos darbas lietu studentus. Jaunimo darbas turėjo stovėti pirmoj eilėj. Buvó pageidauta, kad sekmadienio mokyklų darbą vykdytų ne vien kunigai, bet ir studentai, mokytojai ir kiti tinkami žmonės. Pagrindinis tikslas - teikti dvasinį ir socialinį patarnavimą žmonėms, kur su jais susieinama. Dvasiniai ir ūkiniai likus nepriklausomais, nebuvo susirišta né su Liuteronų Sąjunga, né su kitomis organizacijomis.

Tremtinių stovyklos buvo likviduojamos ir mūsų žmonės vis daugiau išsklaidomi. Iš kilo reikalas steigti krikščionišką darbo centrą. Sąjungos 1949 m. kongrese Imbshausene buvo nutarta tokį centrą įkurti. Hangelare, prie Bonn, buvo iš valdžios gautas vienas apgriuvęs kareivinių blokas. Darbas pradėtas nuo namų remonto. Déka studentų ir jaunimo didelio pasišventimo buvo sutvarkytas

viršutinis aukštas, koplyčia ir ūkinės patalpos. Jau buvo galima apgyvendinti virš 20 studentų. Žymų įnašą namo atstatymui suteikė dvi ekumeniškos darbo stovyklos, kurių vieną organizavo ir šelpė Pasaulio Bažnyčių Taryba. Per šias stovyklas buvo žymiai praplėsti ryšiai su draugų rateliu ir užsieniu. Nuo 1951 m. pagerėjo namo praplėtimo sąlygos, nes iš vokiečių valdžios buvo gauta žymi parama. Galima buvo prie namo dar du aukštus pristatyti ir per tai praplėsti studentų bendrabutį ir naujai įsteigti amatų mokiniams bendrabutį, kur buvo patalpinta 15 mokinių. Neilgai teko džiaugtis pradėtu darbu Hangelare. Vokietijos valdžia pareikalavo buvusius kariškus objektus grąžinti jų skirtiems tikslams ir Hangelaras turėjo būti perduotas pasienio apsaugos policijai. Už įdėtą darbą ir išlaidas buvo atlyginta. Teko ieškoti naujos būstinės. Tokia buvo rasta Bad Godesberge, vokiečio barono rūmai "Annaberg", su beveik pusanthro hektaro parku ir sodu.

Nuo 1952 m. pradėta kurtis Annaberge. Vyko eilė ekumeniškų darbo stovyklų. Senieji rūmai buvo atremontuoti ir pristatyta nauja trijų aukštų dalis. Prieš kelis metus buvo pastatytas dar vienas dviejų aukštų pastatas, kuriame yra raštinė, namų vedėjo ir tarnautojų butai ir keli svečių kambariai. Jau pats Pabaltiečių Krikščionių Studentų Sąjungos vardas pasako, kad josios svarbiausias tikslas-rūpintis studentais. Iki šiol Annaberge apie 100 studentų gavo pagalbą studijoms ir apsigyvenimą. Du dideli ūkio pastatai buvo perdirbti į mokinių bendrabutį, kur gyveno įvairių amatų mokiniai. Vėliau šie pastatai su žemės sklypu buvo perduoti valdžiai, kuri norėjo ten vykdyti tam tikrus planus, bet pastatai ir sklypas dar ir šiandien nenaudojami.

Annaberge įvyksta jaunimo ir kitų įvairūs kultūriniai suvažiavimai ir rengimai. Reikia tikrai džiaugtis, kad lietuviai vis daugiau ir daugiau naudojami Annabergu, kaip susitikimo vieta. Pvz., 1975 m. ten įvyko aštuoni lietuvių suvažiavimai. Iš jų penki buvo Studentų Sąjungos suorganizuoti, kiti labdaros draugijos, lietuvių jaunimo draugijos, kultūros draugijos ir kitų lietuviškų organizacijų. Tais pačiais metais estai teturėjo du rengimus, o latviai paskutiniu laiku visai nesinaudoja Annabergu, išskyrus šeimų poilsio savaites. Dar prieš kelis metus latviai buvo aktyviausia grupė Annaberge. Jau virš dešimties metų gana sėkmingai vyksta iš pradžių tik motinų, dabar jau šeimų poilsio savaitės. Pradžioje buvo dviejų, dabar jau trijų savaitinių laikotarpiams. Šiose savaitėse šeimos poilsiauja, vieni su kitais pabendrauja, pakeliauja po apylinkę, dalyvauja Biblijos valandėlėse. Poilsiautojams rengiami pokalbiai, koncertai ir t. t. Dalis dalyvių beveik kasmet atvyksta. Annaberge kiekvienais metais įvyksta mūsų Bažnyčios kunigų ir darbuotojų suvažiavimai. Iš Lietuvos kilę kunigai jau porą metų keliom

dienom susirenka Annaberge. Be to, ir vokiečių bažnytinės grupės rengia visokius suvažiavimus.

Tokių namų išlaikymas nėra jau taip paprastas dalykas, ypatin-
gai, kad ten ne per visus metus vyksta parengimai, -tas labai atsi-
liepia finansiniai. Visas darbas Annaberge vyksta ekumeniškoj dva-
sioj ir visuomet teikiama galimybė patirti ir pergyventi Dievo Žo-
dį. Ten sueina įvairių tikybių žmonės. Stebint dabartinę dvasinę pa-
dėtį, jau daug jaunuolių surado Dievo Žodį, kaip jų gyvenimo aktu-
alią.

Džiaugiamės, kad turime tokį Annabergą, kur visada galime su-
sirinkti. To krikščioniško centro kūrėjas ir vedėjas yra iš Lietu-
vos kilęs kunigas Juozas Urdzė ir jo nenuilstama talkininkė žmo-
na Vera. Linkime, kad šis krikščioniškas ir ekumeniškas darbas
Annaberge ir ateityje pabaltiečių tarpe turėtų pasiliekančią reikš-
mę.

* * * * *

Medicinos daktaras Valteris Didžys Albrechtų pastogėje (iš k. į d.) — I-joje eilėje: R. Albrechtienė, dr. V. Didžys, M. Purvinas (miręs), V. Albrechtas, A. Albrechtienė, J. Anysas, M. Nauburas (miręs), J. Valaitis; II-je eilėje: S. Purviniene, dr. Šaulienė, M. Nauburienė, R. Vasauskienė (Didžio duktė), dr. J. Anysas, senj. kun. A. Trakis. Chicago, 1969. VIII.16

Dr. V. Didžys g. Mažojoj Lietuvoj 1896. XI.6. II Pas. karo metu pasitraukė į Vakarų. 1949 m. atvyko į Australiją. Mirė Melbourne 1977. X.21. Palaidotas Altonos kapinėse

XXX SINODAS IŠEIVIJOJE

Šiam eiliniam XXX Liet. Ev. Reformatų Bažnyčios Sinodui nebuvo numatyta reikšmingų ar svarbių uždavinių, Per prabėgusius sinodinius metus mūsų Bažnyčia apturėjo nemažą kiekį skaudžių įvykių. Per šiuos metus netekta aštuonių veiklių reformatų, jų tarpe šešių kuratorių. Sinodo išvakarėse staigiai susirgus širdies smūgiu Kolegijos prezidentui kurt. M. Tamulėnui, jnr., o kitiems gulint ligoninėse, pagrįstai buvo pradėta nuogąstauti dėl mūsų veiklos gajumo, kuri tvirtai stovėjos savo tautos ir tikėjimo sargyboje.

Reformatų sinoduose ne vadovybė daro sprendimus, bet jo atstovai. Mūsų Bažnyčios narių aktyvumas ir dvasiniai artimų brolių bei sesių ryžtingumas nepasiduoti nevilčiai, bet tęsti Dievo ir tautos uždėtą paskirtį, suteikė šiam Sinodui tvirtą dvasinį pagrindą.

XXX Sinodas pradėtas 1977 m. birželio 25 d. nuosavos bažnyčios patalpose, 5230 So. Artesian Ave. Sinodą atidarė malda gener. suprnt. kun. St. Neimanas, apibūdindamas Sinodo nuveiktų darbų palaimą ateičiai. Suprnt. kun. P. Dilys Sinodo atidarymo žodyje pabrėžė, kad nūdien krikščionija iš pasyvių pozicijų pereina į aktyvesnę kovą už žmogui sveikos moralinės aplinkos gyvenimui sudarymą ir aiškiau pasisako už pagrindines žmogaus teises. Mūsų Bažnyčios užduotis - atidengti mūsų tėvų, protėvių praeitį ir jų atliktą darbą Bažnyčiai, tėvynei ir žmonijai.

Sinodo posėdžiams praversti direktorium buvo išrinktas kurt. inž. J. Variakojis; cenzorium - suprnt. kun. P. Dilys; į sekretoriata - kurt. E. Gerulis ir kurt. V. Karosas; į mandatų ir rezoliucijų komisiją - kuratoriai: P. Variakojis, P. Bružas ir O. Tilindienė.

Mirusių ir ištremtų pagerbimą pravedė gener. suprnt. kun. St. Neimanas. Malda ir susikaupimu buvo paminėti laike sinodinių metų mirę kuratoriai: redaktorius Mykolas Vaidyla, Jokūbas Trečiokas, Stasys Palšis, muzikas-kompozitorius Vladas Jakubėnas, Petras Čigas, jūrų kapitonas Kostas Burbulys ir parapijos nariai: Violeta Yčaitė-Wilson, Aleksandras Jodinskas. Taipgi buvo prisiminti mūsų Bažnyčios nariai mirę okup. Lietuvoj ir tebevargstą ištrėmimė Sibire. Sinodą žodžiu sveikino:

Specialiai į mūsų Sinodą deleguotas Šiaurės Amerikos Reformatų Bažnyčios atstovas prof. dr. kun. John E. Burkhart, kuris palinkėjęs sėkmės savo žodį baigė šūkiu "Soli Deo Gloria".

Kun. M. Kavolis palinkėjo skelbti Evangeliją kaip žodžiu, taip ir darbais, saugantis netapti tik socialiniu klubu.

Kun. K. Burbulys linkėjo gaivintis Evangelija ir su ja gaivinti

kitus, ypač naudojant spaudą. Pristatė Sinodui naujai išleistą knygą "Gyvoji Evangelija".

Kun. J. Juozupaitis palinkėjo Sinodui Dievo palaimos.

Teis. M. Nagys sveikino Ziono Ev. Liuteronų Bažnyčios, parapijos Tarybos ir savo vardu, linkėdamas sėkmės darbuose ir kad tremtis su kiekvienu Sinodu artintų laisvę mūsų pavergtai tėvynei Lietuvai. Sveikinimai žodžiu buvo tarti ir iškilmingų pietų metu.

Sveikinimų raštu gauta arti 30. Juos perskaitė Kolegijos sekr. kurt. Erika Hollenderienė. Sinodą sveikino:

Pasaulio Reformuotų Bažnyčių Sąjungos gen. sekr. dr. rev. I. E. Perret, dr. rev. M. Praderwand, Liet. Ev. Refor. Bažnyčios garbės kuratorius, Geneva, Šveicarija;

WARC Western Section gen. sekr. dr. rev. I. E. Andrews, Presbiterijonų Bažnyčios JAV Stated Clerc, Atlanta, Georgia;

Prof. dr. rev. J. I. Mc Cord, Princeton Theol. Seminarijos prezidentas, New Jersey;

Kun. F. ir B. Barneliai, Holheim, Taunus su auka 20 dol. žurnalui, senj. kun. A. Keleris, Liet. Ev. Liuteronų Vyr. Tarybos pirminkas, Bremen, kurt. F. Mažuikienė ir A. Neimanaitė, Pohlheim, - visi iš Vokietijos.

J. Daužvardienė, Lietuvos gener. konsulė, P. Kėželis (su auka 25 dol.), Ė. Mikužiūtė (su auka 25 dol.), - visi iš Chicagos.

Kurt M. Tamulėnas, Kolegijos prezidentas, su kurt. Ponia, Racine, W.;

Kurt. dr. M. ir A. Deveniai (su auka 100 dol.) ir kurt. J. Kutra (su auka 10 dol.), Santa Monica, kurt. H. Pavilionis (su auka 50 dol.), Whittier, kurt. dr. A. Devenis (su auka 50 dol.), Long Beach, kurt. H. Yčaitė-Petkienė (su auka 50 dol.) ir kun. Preikšaitis, Los Angeles, - visi iš Californijos;

Kurt. skulpt. J. ir L. Dagiai (su auka 25 dol.), J. Trečiokas (su auka 20 dol.), M. Šenferienė, V. Streit, - visi iš Toronto, Canada;

Kurt. inž. P. Ramutėnas (su auka 100 DM - 41, 20 dol.), Wellington, Naujoji Zelandija; kurt. J. Valiūnas, Brockton, Mass.;

Kurt. E. Railienė, Baltimore, Md.; R. Gerulis, Salt Lake City, Utah;

Rašytojas J. Jašinskas, Boston, mass. ;

Mr. & Mrs. (D. Eivaitė) K. Cooper, Philadelphia, Pa. ;

Lietuvos ev. Liut. Bažnyčios vysk. J. Kalvanas ir Liet. Ev. Liut. Tėviškės parapijos klebonas senj. kun. A. Trakis, abu iš VI-jo Luth. World Federation suvažiavimo Dares Salaam, Tanzania.

Po sveikinimų sekė kurt. Halinos Dilienės paskaita: "Mūsų Bažnyčios genr. suprnt. kun. Andrius Kadaras". (Paskaita spausdinama "M. Sparnuose"). Po išklaudytos paskaitos mintimis pasidalino suprnt. kun. P. Dilys, kurt. E. Gerulis, gener. suprnt. kun. St. Neimanas ir kurt. J. Kregždė.

Toliau sekė Kolegijos ir kitų mūsų Bažnyčios institucijų pra-

Iš k. i d. — viršut. nuotr. XXX Sinodo prezidiumas: gener. supnt. kun. St. Neimanas, Sinodo direktorius inž. J. Variakojis, atstovas prof. dr. L. Burkhardt, supnt. kun. P. Dilys; vidur. nuotr. sekretoriatas: V. Karosas, E. Gerulis ir P. Bružas; apat. nuotr. dalis „Mūsų Sparnų“ vadovybės: P. Lampsatienė, dr. D. Kregždienė, J. Palšis, J. Kregždė, dr. P. Tunkūnas ir kun. M. Ravolis. Chicago, 1977.VI.25

Nuotr. M. Nagio

nešimai, apyskaitos. Kolegijos prezidentas kurt. M. Tamulėnas, jnr., dėl ligos negalėdamas Sinode dalyvauti, savo pranešimą atsiuntė raštu, kuri perskaitė Kolegijos sekretorė kurt. E. Hollenderienė. Per sinodinius metus kolegija posėdžiavo 3 kartus ir atliko visus praeito Sinodo pavestus darbus. Pranešimą papildė, kaip reikalų vedėja, kurt. E. Hollenderienė.

Bažnyčios kasos stovį referavo išdininkas kurt. P. Bružas, patiekdamas 1977-78 sinodiniams metams sąmatą.

Parapijų veiklą išėivijoje ir pavergtoje Tėvynėje išsamiai apibūdino gener. suprint. kun. St. Neimanas.

Sinodo dalyvių didžiausią dėmesį atkreipė spaudos reikalai. "Mūsų Sparnų" redaktorius kurt. J. Kregždė, pristatęs naujai išėjusį žurnalo Nr. 42 ir padėkojęs visai žurnalo vadovybei už pasišventimą, bendradarbiams, rėmėjams ir skaitytojams už rėmimą ir aukas, kurių dėka žurnalas pajėgia finansiniai išsiversti, tolimesniame žodyje pranešė, kad dėka Devenių Kultūrinio Fondo, šandien jau turime pirmąjį DKF leidinį - Brunono Bušackio "Radvila Juodasis". Taipgi priminė, kad už kelių mėnesių pasirodys ir ant-rasis DKF leidinys - V. Karoso "Lietuvos ryšys su Amerika". Kvietė visus į spaudos platinimo talką.

Sinodas, išklausęs DKF valdybos vicepirmininko kurt. P. Bružo pranešimą, su entuziasmu sutiko žinią, kas fondo steigėjai kuratoriai dr. Mykolas ir Alena Deveniai prisiuntė ketvirtą 25,000 dol. įnašą, pakeldami fondo sumą iki 100,000 dol. Papildomai pranešė, kad be anksčiau išvardytų leidinių, valdyba finansuoja prof. Vaclovo Biržiškos "Studentai iš Lietuvos užsienio universitetuose XV-XVII amž.", stambiają trijų tomų Vileišių monografiją ir kitus leidinius. Valdyba laukianti veikalų, kurie atidengtų lietuvių tautos ne vien kančias ir pavergimą, bet ir jos kūrybingumo ir pažangos kelius. Sinodas pasiuntė fondo steigėjams kurt. Deveniams gilios padėkos ir džiaugsmo telegramą. DKF valdybos veikla, kuriai pirminkauja žymi Amerikos lietuvių veikėja Dalia Bobelienė, susilaukė iš Sinodo dalyvių pilną pritarimą ir pasididžiavimą, kad trumpu laiku pradėjo reikštis konkretūs darbai ir gražiai užsibrėžta ateičiai.

Darydamas pranešimą apie Lietuvių Evangelikų Tarybos veiklą mūsų Bažnyčios atstovas kurt. V. Karosas nusiskundė, kad Šv. Rašto vertimas vyksta per lėtai. Pranešė, kad New Yorko ev. parapija prašanti Tarybos finansinės paramos vizituojančių kunigų kelionės išlaidoms padengti. Informavo apie dr. K. Gudaičio bibliotekos stovį. Per diskusijas paašškėjo, kad Gudaičio biblioteka rūpinasi jo įpėdiniai ir yra leidžiama suinteresuotiems ja naudotis.

Moterų Draugijos pirmininkė kurt. K. Neimaniene painformavo, kad moterų pasišventimo dėka visi darbai atliekami sėkmingai. Kvietė visus atsilankyti į jų rengiamą gegužinę.

Viršut. nuotr. — XXX Sinodo dalyviai su svečiais; vidur. nuotr. — Sinodo pietūs; apat. nuotr. (iš k. į d.):
dr. P. Vaitaitienė, dr. Damutė ir dr. J. Kregždės, M. ir J. Guobužiai. Chicago, 1977. VI. 26. Nuotr. M. Nagio

Revizijos komisijos aktą perskaitė kurt. P. Variakojis. Revizuotos Kolegijos ir "Mūsų Sparnų" kasos, kurios vedamos tvarkingai, taupiai ir sąžiningai. Pateiktas apyskaitas, sudarytą sekantiems veiklos metams sąmatą rekomendavo priimti ir tvirtinti.

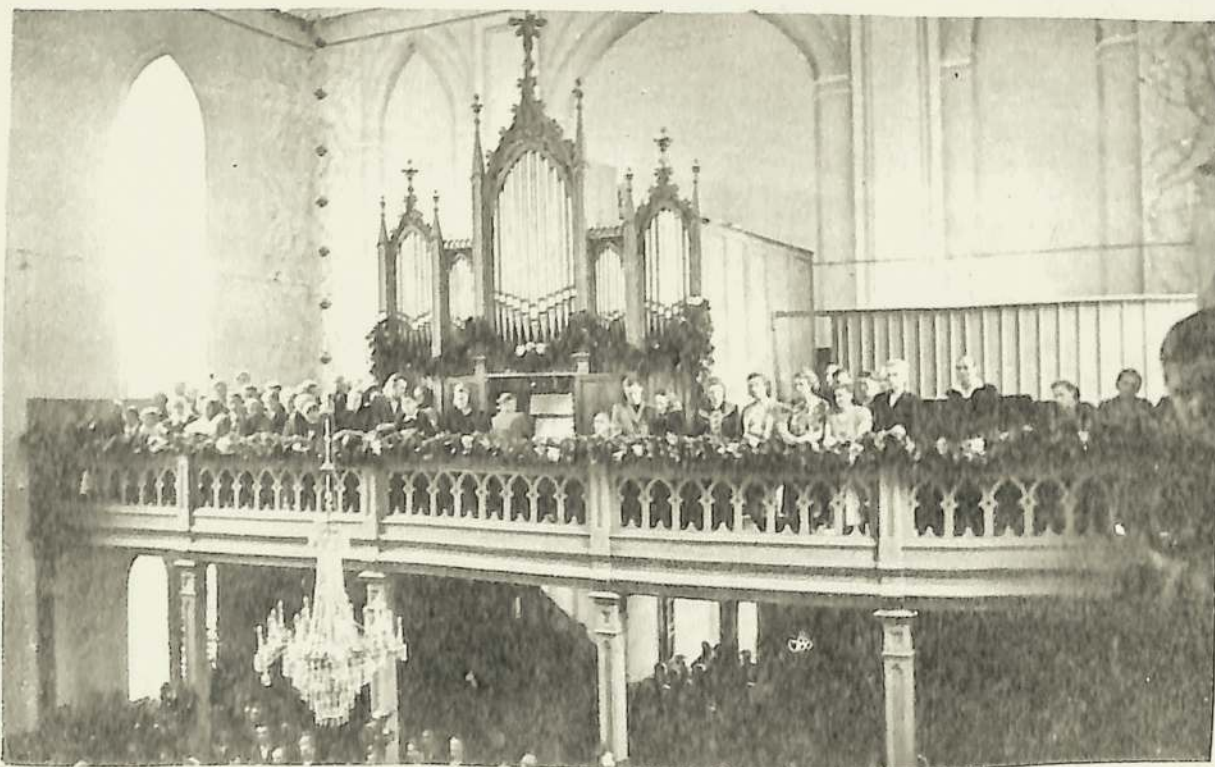
Po pasireiškusių gyvų diskusijų Sinodas, užgyręs visų institucijų gerą veiklą, patvirtino pateiktas apyskaitas, priėmė Kolegijos sudarytą sekantiems veiklos metams sąmatą ir pareiškė visiems už pavyzdingai tvarkomus reikalus padėką.

Sinodas, atkreipdamas dėmesį į jaunesnę kartą, kvietė daugiau domėtis savos Bažnyčios dvasiniais, medžiaginiaisiais ir administraciniais reikalais ir prisidėti prie bendros veiklos. Sinodas taipgi kvietė visus ateiti talkon "Mūsų Sparnų" redakcijai, prisidedant prie redakcinių ir administracinių darbų, ypač platinant mūsų spaudos leidinius.

Sinodas, patyręs apie mūsų Bažnyčios okupuotoj Lietuvoj išlikusių archyvų vargingą padėtį, pavedė Kolegijai rūpintis dėl tos medžiagos išsaugojimo ir panaudojimo moksliniams darbams.

Sinodas pavedė Kolegijai prašyti gen. sekr. dr. kun. I. E. Perrét aplankyti Ev. Reformatų Bažnyčią Lietuvoje ir pritarė Kolegijos pasiūlymui deleguoti kurt. H. Dilienę į St. Andrews Škotijoje WARC Centennial Consultation, padengiant dalį kelionės išlaidų.

Sekančios dienos sekmadienį, birželio 26 d., buvo atlaikytos iškilmingos pamaldos su Šv. Vakariene, dalyvaujant Sinodo atstovams, delegatams ir gausiam svečių būriui. Liturgiją pravedė suprnt. kun. P. Dilys. Pamokslą pasakė gen. suprnt. kun. St. Neimanas pabrėždamas, kad Dievo planuose kiekvienas, didelis ar mažas,

Biržų reformatų bažnyčios vargonai. Nuotrauka daryta Sinodo pamaldų metu 1957 m. rugpiūčio mėn.

Prie supnt. kun. Povilo Jašinsko namų (iš k. į d.): Jašinskienė, Emilija Railienė, E. Variakojytė-Januševičienė, Kasulė Jašinskaitė ir kun. P. Jašinskas.

Biržai, 1976. VII.20

galingas ar silpnas, atlieka savo uždavinį, nes visuose veikia viena ir ta pati Šv. Dvasia. Po pamokslo išvardino Sinodo atliktus darbus ir buvo pasimelsta už mirusius. Pamaldoms vargoninkavo muzikas Antanas Kalvaitis.

Moterų Draugijos surengtuose parapijos salėje pietuose dalyvavo visi pamaldų dalyviai. Pietų metu Sinodo direktorius pristatė delegatus ir svečius. Ta proga buvo pasidalinta sveikinimais, minimomis ir gražiais linkėjimais.

Pietums baigiantis Sinodo direktorius kurt. inž. J. Variakojis padėkojo visiems Sinodo dalyviams už atvykimą ir dalyvavimą, kunigams už dvasinį patarnavimą. Kolegijai už atliktą darbą, "Mūsų Sparnų" vadovybei už sunkų spaudos darbą, DKF Valdybai už gražius pirmuosius žingsnius, taip svarbius mūsų Bažnyčios ateičiai, Moterų Draugijai už skanias vaišes, Chicagos reformatų parapijai už globą ir visiems aukotojams, rėmėjams ir savo darbu prisidėjusiems prie šio sėkmingo Sinodo pravedimo.

Sinodas iš savo pusės padėkojo kurt. inž. J. Variakojui už sumanų, sklandų ir tvarkingą direktoriavimą. Kurt. inž. Jonas Variakojis ir kurt. Erika Hollenderienė, abu jaunesnės kartos atstovai, gražiai užsirekomendavo Sinodui ir suteikė pasitikėjimą ateitimi.

Sinodas uždarytas sukalbėjus supnt. kun. P. Diliui maldą. Šis eilinis XXX Sinodas išėivijoje, savo darnia dvasia, rimtumu ir susiklausymu, praėjo geroj nuotaikoj ir su ryžtinga viltimi į ateitį.

ANDRIUS KADARAS

1977 m. birželio mėn. suėjo 75 metai nuo pirmojo lietuvių generalinio superintendente Andriaus Kadaro mirties. Sekančioms po jo kartoms apie kun. A. Kadaro veiklą mažai težinoma. Jo vardo nerasi lietuviškose enciklopedijose išleistose išėivijoje, ar pavergtoje tėvynėje. A. Kadaras nėra minimas ir lenkų "Polski słownik biograficzny", nors į tą žodyną pateko nemažas lietuvių skaičius. Gen. suprint. Andriaus Kadaro veikla yra aprašyta jo laiko sinodų kanonuose ir memorialuose, bet iki šios dienos tokia brangi ir mūsų Bažnyčios istorijai svarbi archyvinė medžiaga yra sukrauta trijose bibliotekose Vilniuje.

Mano žinios apie A. Kadarą faktinai apsiriboja jo kolegos kun. Mykolo Jastrzębskio straipsniu ir kuratoriaus V. Gizbert-Studnickio raštais. Be to, kartais apie Kadarą pasakodavo mano tėvai, man dar mažai esant. Šis trumpas apibūdinimas anaipol nesudarys pilno kun. Kadaros asmenybės vaizdo, bet jeigu jis paragintų jaunesnius iš mūsų tarpo susidomėti mūsų Bažnyčios istorija, o senesnius persikelti į anuos laikus, tai šio straipsnio tikslas gal ir būtų atsiektas.

Andrius Kadaras buvo gimęs 1831 m. lapkričio mėn. 24 d. (sn. st.) Kadarų, arba Rigmantiškio vienkiemyje, tuo metu Panevėžio apskrityje, Kauno gubernijoje, N. Radviliškio parapijoje. Jis buvo tik 6 dienų kūdikis, kai Varšuvoje prasidėjo rimtas sukilimas prieš Rusijos tironiją. Kaip žinome, šio sukilimo išdavos pasireiškė ir Lietuvoje. Kadaro tėvai buvo laisvi ūkininkai, susipratę lietuviai. Pradžios mokslą ir auklėjimą Andrius gavo namie. Po to mokėsi Kėdainių mokykloje. Kėdainių gimnazija buvo 1824 m. rusų valdžios įsakymu uždaryta, todėl Kadaro tėvai nuvežė jaunuolį į vienintelę tuo laiku tebeveikiančią reformatų gimnaziją Slucke, Minsko gub. miestelyje. Andrius baigė gimnaziją 1855 m., būdamas jau 23 m. vyras. Mūsų Bažnyčia globojo Slucko gimnaziją ir joje viešpatavo rimta dvasia, kurios stiprybė ėjo iš Genevos reformatoriaus Jono Kalvino mokslo. Ši mokykla išleido daug šviesių, taurių, veiklių ir savo kraštui bei visuomenei naudingų žmonių. Mokytojai turėjo jaunimui didelės įtakos. A. Kadaras mokėsi Slucke dar tais laimingais laikais, kuomet mūsų Sinodas vadovavo gimnazijos programai ir turėjo pilną kontrolę auklėjimo klausimais. Po 1863 m. sukilimo rusų okupantas atėmė iš Sinodoteisę ką nors sakyti gimnazijos reikalais.

Nėra abejonės, kad Kadaras buvo paveiktas Slucke viešpataujančios dvasios. Sielodamasis dėl to, kad Lietuvoje tuo laiku nebuvo lietuvių kunigo reformatams, jis 1855 m. išstojo į Tartų (tada

Dorpato) universiteto Teologijos fakultetą. Smarkiai dirbdamas, jis jau po ketverių metų gavo akademinį titulą "Evangelikų teologijos kandidatas", kas Amerikoje atitinka Verbo Divini magistro laipsniui. Tuo laiku Tartu universitete pradėjo reikštis t. vad. "Istorinė mokykla" teologijoje. Buvo tvirtinama, kad istorija apie Jėzų iš Nazareto esąs dalinai mitas. Ernesto Renano įtaka t. p. buvo nemaža. Kadaras būdavo paveiktas įvairių teologinių samprotavimų, teorijų ir hipotezių, tačiau J. Kalvino mokslas visuomet pasirodydavo stipresnis.

Jau 1860 m. sausio mėn. Papilyje Kadaras buvo išventintas diakonu, o tų pačių metų liepos mėn. Sinodo metu Biržuose - kunigu. Sinodas nutarė paskirti Kadarą antruoju kunigu į Vilnių. Čia jis kunigavo 7 metus. Be kunigo pareigų, Vilniaus švietimo įstaigos patvirtintas, dėstė lotynų kalbą gimnazijoje. Vilniuje 1893 gimė jo sūnus Bronislovas, vėliau pagarsėjęs chirurgas Vakarų Europos medicinos pasaulyje.

Kunigas Kadaras nuolatos troško skelbti Dievo Žodį savo žmonėms lietuvių kalba, o Vilniuje tarp sulenkėjusių parapijiečių tos galimybės nebuvo. Pagal mūsų laikų tyrinėtoją I. Lukšaitę, Kadarui, esant antruoju kunigu, Vilniaus Sinodui buvo įteiktas prašymas ir Vilniaus Ev. Reformatų bažnyčioje laikyti lietuviškas pamaldas. Netenka abejoti, kad kun. Kadaras prisidėjo prie tos peticijos.

1867 m. A. Kadaras buvo paskirtas klebonu į Papilį, kur vaisingai dirbo 37 m. Jis veikė tarp savo žmonių kaimiečių reformatų lietuvių, iš kurių pats buvo kilęs. Kun. Jastrzębskio žodžiais: "Kadaras Papilyje išauklėjo ne vieną kartą Dievo baimėje ir meilėje evangelikų tikėjimui". 1875 m. Kadaras buvo išventintas Žemaitijos distrikto konsenjoru, 1885 m. išrinktas Ev. Reformatų Kolegijos nariu. 1888 m., mirus suprnt. Konstantinui Mačiulskiui, tapo Žemaitijos distrikto superintendentu, o 1893 m., vietoje mirusio, visos Ev. Ref. Bažnyčios (Unitas Lithuaniae) generaliniu superintendentu. Tuo metu Bažnyčia, jos kunigai ir nariai buvo įtakoje gen. suprnt. Glowackio, kuris, kaip patvirtina istorija, buvo nepaprasta asmenybė, gilaus išsimokslinimo ir tikėjimo, - tikra dovana Bažnyčiai. Todėl A. Kadaro išrinkimas po Glowackio mirties rodo, kokį autoritetą ir pagarbą jis, lietuvis, turėjo tarp sulenkėjusių bendratikių. Kartu su garbe ant naujai išrinkto generalinio superintendente pečių buvo uždėta sunki atsakomybės našta. Jis perėmė dvasinio Bažnyčios gyvenimo vadovavimą tuo laiku, kai iš didelės, 200 parapijų turėjusios, Bažnyčios buvo likę tik šešėliai. Iš 6 distriktų buvo belikę 3 - Vilniaus, Žemaitijos ir Gudijos. Bažnyčia, ypač Vilniuje, buvo sulenkėjusi. Vadovybė buvo iš Lietuvos ir Gudijos kilusių lenkų rankose. Tikrai lietuviškas buvo vien Žemaitijos distriktas. Tuo laiku vykusio lietuvių atgimimo eigoje A. Kadaro

įnašas tikriausiai buvo nemažas.

Po išrinkimo generaliniu superintendentu, Andrius Kadaras, deja, nebeilgai gyveno Papilyje. Dėl besivystančios sunkios ligos (angina pectoris) buvo paliuosuotas iš Žemaičių superintendente ir Papilio klebono pareigų ir perkeltas į Vilnių. Čia tapo išrinktas Vilniaus kolegijos viceprezidentu. 1901 m. birželio 17 d. (sn. st.) šio ištikimo Dievo Žodžio tarno širdis nustojo plakti. Iki pat mirties A. Kadarą globojo ir slaugė žmona Ona, duktė gen. suprnt. Stepono Lipinskio, kuris 1839 m. lydėjo garsų Vilniaus krašto patriotą Simoną Konarskį į sušaudymo vietą.

Dėl gen. suprnt. A. Kadaro mirties liūdėjo ne vien reformatai, bet ir plačioji Vilniaus visuomenė. Kadaras pasižymėjo labai aštriu protu, puikia atmintimi, stipria valia, mylėjo tiesą, kurią neretai pasakydavo kitiems į akis, bet tai darydavo švelniai, stengdamasis kitus suprasti, neužgauti. Kadarų namuose reguliariai rinkdavosi Vilniaus inteligentija. Buvo diskutuojami aktualūs klausimai, o pats šeimininkas patraukdavo svečius tiksliai dienos įvykių apibūdinimu. Nors pats priklausė "pasitraukiančiam" kartai, gerai suprato jaunimą, mokėjo įsigilinti į jų gyvenimo problemas. Jis buvo puikus antrosios 19-tojo šimtmečio pusės laikotarpio pozityvizmo žinovas. Į istorijos akivaizdą žengė nauja karta - Maironis, Kudirka, Čiurlionis Lietuvoje; Sienkevičius, Žeromskis, Reymontas Lenkijoje. A. Kadaras pabrėždavo esąs lietuvis, rodė didelį prisirišimą Lietuvai ir visa širdimi mylėjo lietuvius kaimiečius. Ilgėjosi mylimo Papilio ir savo "tylių, darbščių parapijiečių", kurių kelias kartas išauklėjo Dievo baimėje ir meilėje Evangelijai. Mylėjo papiliečiai savo kunigą, mokėjusių juos suprasti ir į jų širdis prabilti. M. Jastrzębskio žodžiais: "... bendras liūdesys ir ašaros kaimiečių iš Papilio, Biržų ir kitų vietovių lydėjo kun. Kadarą į paskutinę poilsio vietą. "

Kunigo A. Kadaro laidotuvėse dalyvavo superintendantai: M. Jastrzębskis, K. Tumas, V. Meškauskas ir liuteronų kunigai iš Vilniaus, neskaitant milžiniškos vilniečių ir iš kitų vietovių atvykusių žmonių minios.

Pirmas lietuvis, buvęs Liet. Ev. Reformatų Bažnyčios generaliniu superintendentu, kun. A. Kadaras buvo palaidotas Vilniaus reformatų kapinėse. Bet čia buvo nepaskutinė jo poilsio vieta. Jo kapas Vilniuje buvęs piktadarių atkastas, karstas atidengtas ir apiplėštas. Laike antrosios Sovietų Rusijos okupacijos Vilniaus reformatų bažnyčia buvo paversta į kino teatrą "Kroniką", o iš reformatų kapinių padarytas skveras. Papilio klebono kun. Mykolo Franko rūpesčiu ir reformatų parapijiečių pastangomis, gener. suprnt. kun. A. Kadaro palaikai su jo akmens antkapiu buvo iš Vilniaus pargabenti į Papilį ir palaidoti Kubilių naujosiose kapinėse.

Anna Švagerienė-Vėlienė su sūnumi Kurtu (kairėje) ir sūnumi Alfredu švenčiant 90 metų amžiaus sukaktį. Jubiliatė gimė 1887.VIII.28 Mankiškių km., Kintų p-joj, Šilutės aps. Jos vyras M. Vėlius mirė 1941.X.9 Rusnėje. Iš V. Vokietijos į Chicagą atvyko 1951 m. Apie 10 metų buvo aktyvi Tėviškės Moterų Draugijos valdybos vicepirmininkė. Draugai ir pažįstami sveikina Jubiliatę ir linki daug sveikų ir džiaugsmingų metų

Ema Barkauskienė 1977 m. vasario 26 d. atšventė 90 metų amžiaus sukaktį savo trijų vaikų — Idos Barmienės, Leono bei Rutardo Barkauskų tarpe ir pasidžiaugė 4 anūkais, 4 proanūkais ir net vienu proanūku. Jubiliatė gimė Marijampolėje. Vyro gaisrininko neteko 1925 m. Priklausė parapijų moterų draugijoms. Draugai ir pažįstami linki Jubiliatei tvirtos sveikatos ir daug gražių metų

JAUNOSIOS KARTOS PROBLEMA

Visa lietuvių išėivija, tame skaičiuje ir evangelikų, yra atsidūrusi prieš sunkiai sprendžiamą klausimą. Vyresniosios kartos gretoms retėjant ir jų pajėgumui silpstant, iš jaunosios kartos tesiranda tik pavieniai pavaduotojai. Su nerimu žvelgiama į ateitį, nes traukiantis vyresniajai kartai iš gyvenimo su ja drauge menkėja lietuviškos išėivijos veikla.

Ta tema mūsų spaudoje buvo prirašyta begalės straipsnių. Ieškota išaiškinimo, kodėl gimusi ir augusi jaunoji karta lietuviškoje patriotinėje ir inteligentiškoje šeimoje, auklėjama lituanistinėse mokyklose, dalyvaudama lietuviškuose parengimuose, kultūrinėje ir politinėje veikloje, nepersiima savo tėvų idealais ir jų dvasia, bet lengvai nutolsta nuo lietuviško kamieno ir paskęsta Amerikos gyvenime.

Vieton supratus šio reiškinių priežastingumą, paprastai pas mus kaltinami atsakomingi veiksniai ir daromi priekaištai jaunajai kartai, bet šios rūšies pamokslavimai neišjudina problemos iš vietos.

Pastarais metais jaunimas paskatintas premijų, apklausinėjant per anketas, ar dalyvaujant jiems suvažiavimuose, vis aiškiau pasisako dėl savo nusistatymo. Pradžioje jaunimo tarpe jutosi aiškus pasimetimas. Jie ieškojo savo identiteto ir savo paskirties naujai susidariusiose sąlygose. Dabar lyg ir ima aiškėti jų idėjinis, dvasinis ir politinis veidas.

Pirma pažvelkime į šią opią problemą iš vyresniosios kartos pozicijų. Pasiekę Ameriką, kaip ir kitus laisvės kraštus, lietuviai tremtiniai ir pabėgėliai sudarė politinių emigrantų grupę, su aiškia misija tęsti tolimesnę kovą už Lietuvos išlaisvinimą, lietuviškos išlaikymą ir už plačiausiai lietuviškos kūrybos išvystymą, idant šiuos turtus, laikui atėjus, galėtų perduoti dvasiniai nualintai lietuvių tautai.

Ta kryptimi veikdama vyresnioji karta, palyginus su kitomis išėivių tautomis, atliko tikrai stebėtinai didelius darbus ir praktiškai atsidūrė pirmaujančiose pozicijose ginant ne vieną Lietuvą, bet ir viso Pabaltijo laisvę.

Atrodytų, kad vyresniosios kartos plačiai ir įvairiopai išvystyta politinė, dvasinė ir kultūrinė veikla bei pasiekti gražūs rezultatai, turėtų užimponuoti jaunąją kartą ir pagauti jos jaunuolišką idealizmą. Dalinai su tokiais reiškiniais susiduriame, bet daugumoje lietuvių jaunoji karta vis labiau tolsta nuo vyresniosios, ša-

linasi nuo jos politinės veiklos, jos skelbiamų idealų ir pačios kūrybos, nes neima į rankas lietuviškos spaudos ir neskaito lietuviškų knygų.

Kaip suprasti tokį reiškinį? Lietuviškoje spaudoje ir suvažiavimuose buvo ieškota ir surasta eilė priežasčių, kurios tariamai lėmė jaunosios kartos posūkį. Ypatingai buvo linksnuojama Amerikos gerbūvio ir daugiariopų laisvių neigiama įtaka, kurių poveikyje jaunimas ėmė ieškoti hedonistinio ir anarchistinio gyvenimo būdo. Prie šių neigiamybių daug prisidėjęs liberalinių minčių dominavimas Amerikos universitetuose, mišrios vedybos ir vis didėjantis lietuvių išsisėklaidymas po šio krašto platybes. Be šių pagrindinių priežasčių daug buvo kalbama apie kilusias išėivijoje vidujines kovas ir nesusipratimus vyresnioje kartoje, kurie itin atstumiančiai paveikę jaunąją kartą.

Nevarinant kitų priežasčių mūsų kritikai ir moralistai neatkreipė dėmesio į vieną įdomų reiškinį. Kaip žinome, prie katalikų bažnyčių yra išlaikomos parapijinės mokyklos, kurias gausiai lanko naujųjų ateivių vaikai. Atrodytų, kad šiose sąlygose jaunimas turėtų būti išauklėtas vyresniosios kartos dvasioje ir apsaugotas nuo įvairių kenksmingų Amerikos gyvenimo įtakų. Tačiau praktikoje paaiškėjo, kad iš šios jaunuomenės tarpo neatsiranda kandidatų į kunigus ar vienuolius, kurie per amžius sudarė visos katalikiškos veiklos nugarkaulį. Vyresnioji karta, ieškodama jaunimo nutolimo priežasčių Amerikos gyvenime ar savoje aplinkoje, neištengė pažvelgti į save ir ten paieškoti atsakymo į rūpinimą klausimą.

Filosofijoje ir teologijoje yra nustatyta, kad kiekvienos tautos, sąjūdžio ar net pavienio žmogaus veiklos pagrinde turi būti padėta tiesa, kurią ne taip lengva pažinti, o tuo labiau suprasti. Žmogus, pažinęs tiesą, gali kurti idėjas, kuriomis jis skina kelią siekdamas užsibrėžto tikslo ir turi didelį moralinį poveiklumą į jaunuomenės idealizmą. Priešingai, žmogus nepažinęs ar nesupratęs tiesos, gyvenęs melu ar apgaule, vietoje idėjų kuria iliuzijas, kuriomis tikslas nepasiekiamas ir jaunuomenė nepaveikiama.

Iš čia seka kitas klausimas. Ar lietuvių politinė emigracija su jos partijomis, sąjūdžiais ir veiksniais suprato revoliucinius pakitimus, įvykusius II Pasaulinio karo eigoje ir kokia linkme pakrypo visos žmonijos, ypač Vakarų pasaulio, istorija?

Peržvelgę veiksmų rekordus ir pavartę išėivijos spaudą įsitikintume, kad Lietuvos politinė emigracija savo konservatyvia dvasia neištengė suprasti netgi paprasčiausių įvykių. Kuomet egziliniai veiksniai ir spauda pranašavo neišvengiamą karą tarp Rytų ir Vakarų, kurio pasėkoje Lietuva turėjo atgauti nepriklausomybę, amerikiečiai paskubomis likvidavo savo kariuomenę ir skubėjo

namo. Kuomet įvykdavo militariniai konfliktai ar įtampos Berlyne, Kuboje, Korėjoje, Vietname ar kur kitur, tuoju buvo aiškinama, kad tai pradžia lemiamo sprendimo.

Prasidėję komunistiniame monolite skilimai aiškinami, kaip gudrūs Maskvos strategijos manevrai, kuriais norima apgauti vakariečius. Save laikydami komunizmo žinovais pasiskubindavo išpėti Vakarų demokratijos politikus apie statomas jiems klastingas pinkles.

Pamatę, kad "kitą pavasarį nesugrišią laisvon Lietuvon", galvojo pradžioje įsikurti Pareinėje, o tam nepasisėkus, vykti kompaktine mase ir įkurti "atsarginę Lietuvą". Nedovanotinai nesuprato Amerikos lietuvių išeivijos istorinės reikšmės ir, vietoje ją remti visomis pajėgomis, ėmė griauti vardan utopinės lietuvių pasaulinės bendruomenės. Galima būtų pratęsti ir papildyti kitais rekordais, įrodančiais Lietuvos politinės emigracijos nesiorientavimą naujai susidariusioje pasaulinėje politikoje ir nesupratimą Vakarų demokratijos istorinės paskirties bei jų strategijos ir taktikos siekiant savo tikslų.

Kiekvienas profesionalas, atvykęs į šį kraštą, turėjo papildyti savo turėtą išsimokslinimą, idant galėtų prisitaikyti prie šių dienų mokslo ir technologijos reikalavimų. Vėliau, norėdami išsilaikyti aukštumoje, profesionalai privalėjo sekti savo srityse naujus mokslo laimėjimus ir naujus technologijos išradimus.

Visai priešingą nusistatymą matome lietuvių politinėje emigracijoje. Atvykę į šį kraštą su įsitikinimu, kad reprezentuoja žymiai aukštesnę europinę kultūrą ir patyrę bei išgyvenę komunizmo grėsmę, yra išsigiję didelių pranašumą prieš amerikiečius. Jų akyse, amerikiečiai yra naiveliai ir neišmanėliai, lengvai pasiduoda klastingai bolševizmo propagandai. Tarėsi esą pašaukti atidengti Vakarų pasauliui akis į gresiantį jiems pavojų ir būti šaukliais kovoje prieš pasaulinį komunizmą. Lietuvos išlaisvinimas savaime išsispręstų, jei bus nugalėtas Maskvos bolševizmas ir pasaulinis komunizmas.

Prie šios didingos manijos prisidėjo nelemtas lietuvių politinės emigracijos įsitikinimas, kad Lietuva, kaip ir kitos Rytų Europos valstybės, buvo sąmoningai Vakarų demokratijos išduotos Rusijos vergijai Teherano, Yaltos, Potsdamo ir paskiausiai Helsinkio konferencijose. Jų "žinovai" suskubo išaiškinti, kad tai buvo padaryta plačiai išsiskverbusių į aukštus postus komunistinių agentų bei žydų, masonų ir liberalų sąmokslu, tikslu galutinai sužlugdyti krikščioniją su jos kultūra ir santvarka. Savaime kova už Lietuvos išlaisvinimą buvo plečiama ir prieš tikrus ar tariamus Maskvos agentus bei prieš įvairiausiai suokalbininkus, kurie sabotuoja ir paralyžuoja Vakarų pasaulio ryžtą stoti į lemiamą kovą

prieš komunizmą.

Psichologijos mokslas nustatė, kad žmogus pasidavęs emocijoms praranda galimumą racionaliai ir objektyviai galvoti, ypač, kai jį apima deganti neapykanta prieš savo priešus, įsivaizduojamus suokalbininkus ar paslaptinius agentus. Gamtos moksluose, tyrinėjant net labiausiai nuodingus ar pavojingus gyvūnus, nesivadovaujama neapykanta ar iš anksto padiktuotu pasmerkimu, bet žiūrima kaip į vieną iš natūros reiškinių.

Panašiai, nagrinėjant istorinius reiškinius, kaip komunizmą, negalima pasikliauti patirtais pergyvenimais ar išpūdžiais, o tuo labiau vadovautis neapykanta, bet tenka moksliniu metodu išaiškinti jo prigimtį, vidujinį dinamizmą, idėjinį paveiklumą, vartojamas priemonės ir t. t. Vakariečiai savo universitetuose ir tyrimo institutuose yra sukūrę sovietologijos mokslą, kuriuo remiantis nustato savo politiką.

Mūsų tautos nelaimėi, nors Lietuvos laisvę, kaip dabar įrodė prof. Pr. Čepėnas savo veikale "Naujųjų laikų Lietuvos istorija", lėmė demokratiniai sąjūdžiai, bet iškovojus nepriklausomybę netrukus valdžia pateko į konservatyvių ir diktatūrinių rankas, kas suformavo dabartinės lietuvių politinės emigracijos idėjinį ir dvasinį veidą. Ne konservatyviam protui, atstovaujančiam atgyventą epochą, suprasti mūsų amžiaus problemas. Iš čia suprantama kodėl, atvykus naujiems ateiviams į šį kraštą, prasidėjo vidujinės kovos, intrygos, šmeižtai ir įvairiopi pasimetimai.

Sustojus plačiau prie naujųjų ateivių politinės emigracijos aptarimo, geriau paaiškės jaunosios kartos problema. Įsitikinę savo pažiūrų neklaidingumu, savo siekių šventumu ir kultūriniu pranašumu, savo priaugančią kartą pasiryžo išauklėti toje pačioje dvasioje ir įsitikinime. Šis planas buvo vykdomas šeimoje ir lituanistinėse mokyklose, kur dėstė ir auklėjo paruošti mokytojai nepriklausomybės laikotarpyje. Savo keliu atgaivintos ateitininkų, frontininkų, skautų, neolituonų, varpininkų ir kitos organizacijos indoktrinavo jaunuomenę savose ideologijose, kurios daugiau ar mažiau buvo svetimos Amerikos idealams, jos dvasiai ir istorinei paskirčiai. Ta pačia kryptimi reiškesi veik visa lietuviška išėivijos spauda, leidžiamos knygos, organizuojami suvažiavimai ir parengimai.

Sprendžiant iš labai plačios, šakotos ir intensyvios naujųjų ateivių veiklos, jaunimas turėjo būti išauklėtas geidžiamoje dvasioje ir turėjo papildyti retėjančias vyresniosios kartos gretas, bet gyvenimas parodė ką kitą. Didelė dalis jaunuomenės ėmė nusigręžti nuo lietuviškos veiklos ir ieškoti sau vietos Amerikos gyvenime. Dalis lietuviškos jaunuomenės pasidavė madingų srovių gundymams, ėmė ieškoti savo paskirties. Pasimetė politiniuose

klausimuose ir panoro bendrauti su tarybiniais lietuviais. Iki šiol jaunoji karta, nežiūrint baigtų mokslų Amerikoje ar Vak. Europoje, įsigytų akademinų titulų ir užimtų profesiniame gyvenime aukštų postų, nesugebėjo išryškinti savo aiškaus idėjinio ir dvasinio nusistatymo.

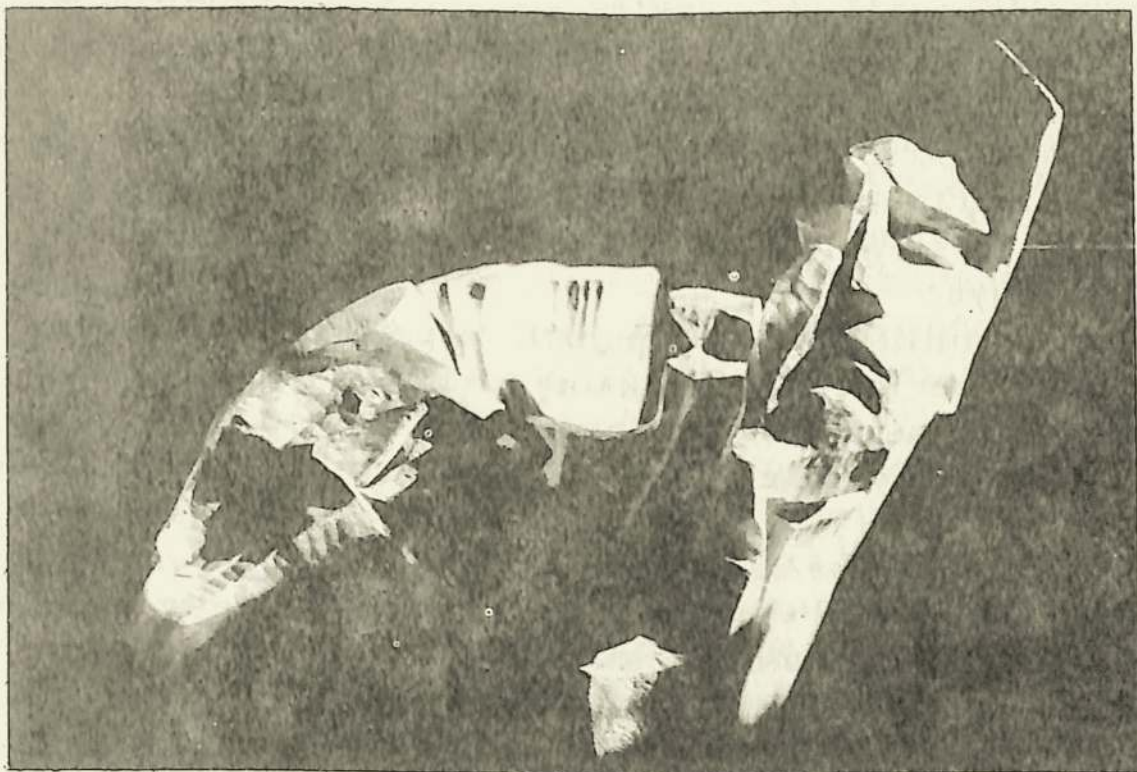
Kaip aiškinti šį reiškinį? Pagal psichologijos ir pedagogikos mokslą pačioje jaunystėje didžiausią įtaką turi tėvai, su sąlyga, jei myli savo vaikus. Vaikas, intymiai pasitikėdamas savo tėvais, deda į galvą visus pasakymus ar pamokymus, nors jų įsisavinimas vyksta per prieštaravimus ir pradinį neklusnumą. Dominuojantis tėvų poveikis nutrūksta su tuo momentu, kai vaikas pastebi aiškų savo tėvų kokią nors moralinį nusikaltimą: ar tai pastebėję tėvus sukčiaujant, nesąžiningai išnaudojant kitus žmones, ar išleidžiant į meilės aferas. Užtenka vieno tokio moralinio sukrėtimo, kad vaikas prarastų pasitikėjimą savo tėvais ir, užsidaręs savyje, ima ieškoti intymių santykių su savo draugais ir pasiduoda aplinkos įtakai.

Tas pats psichologinis dėsnis pasikartoja, kai tėvai diegia lietuviybę savo vaikams. Užaugę romantinėje dvasioje manė tomis pačiomis priemonėmis pertiekti priaugančiai kartai savaip suprastą patriotizmą. Kad sustiprinus savo įtaigojimus jaunuoliams, tėvai paprastai vaizduodavo Lietuvą, kaip pasakos šalį, kurioje per trumpą laiką buvo pasiekti didžiausi laimėjimai ir klestėjo pilnutinė laisvė. Nesivaržydavo tvirtinti, kad Lietuva vien tik savo pastangomis iškovojo nepriklausomybę, kad trumpu laiku atsistatė iš karo griuvėsių ir į nepriklausomybės galą pralenkė Ameriką savo ekonominiais ir socialiniais laimėjimais. Panašūs romantiniai indoktrinavimai buvo tęsiami lituanistinėse mokyklose ir įvairiose lietuvių jaunuomenės organizacijose, kur vyresniosios kartos auklėtojai ir dvasios vadovai tęsė tėvų pradėtąjį darbą.

Jaunoji karta, pasiekusi vidurinio ir aukštesnio mokslo pakopas, vedama smalsumo, amerikiečių, vokiečių ir kitų veikaluose susipažino su tikrąja Lietuvos padėtimi, kas turėjo iššaukti moralinį sukrėtimą. Nuo tada jaunoji karta prarado pasitikėjimą savo tėvais ir visa vyresniąją kartą bei jų vedama laisvinimo politika. Akademinis jaunimas išdrįsdavo net viešai pasakyti, kad jie savo tėvų buvo maitinami "pasakėlėmis". Jie norėtų pažinti pilną tiesą apie savo tautos praeitį, dabartį ir numatomą ateitį. Nenuostabu, kad vykstant moraliniam lūžiui tarp vyresniosios ir jaunesniosios kartos, pastarojoj turėjo įvykti, arba palaipsnis nusigręžimas nuo lietuviško gyvenimo, arba pasimetimas ieškant atsakymo į daugelį naujai iškilusių klausimų.

Susidaranti jaunosios kartos problema dar buvo pagilinta vyresnios kartos nusistatymu Amerikos atžvilgiu. Jau buvo minė-

Moderniškas žmogus

DAGYS

ta, kad atvykusi naujoji politinė emigracija kaltino Ameriką ir Vakarų demokratiją už Lietuvos išdavimą žiauriai Maskvos okupacijai. Ši savo įsitikinimą mėgino pertiekti jaunajai kartai.

Tuo nepasitenkindama vyresnioji karta, matydama savo prieauglio skubų amerikonėjimą, mėgino nuo to sulaikyti vaizduojant Ameriką juodžiausiomis spalvomis. Kiekvienas spaudoje nuskambėjęs kriminalinis aktas, pasireiškusi korupcija, rasiniai sąmyšiai nesėkmės vidaus ar užsienio politikoje buvo vartojami įrodymui apie Amerikos moralinį supuvimą, jos hedonistinių gyvenimo būdą, plėšimosi dėl dolerio ir t. t. Lietuvių jaunajai kartai, patekus į žymesnius universitetus ar kolegijas, atsidenė kita Amerika, kurios vyresnioji karta nematė ar nenorėjo matyti.

Toji antroji Amerika yra milžiniško kūrybingumo, gamybos ir idėjingumo sutelkta jėga, kuri yra varomoji progreso galia, užtikrinanti aukščiausį gyvenimo standartą ir nešanti atsakomybę už visos žmonijos likimą. Jaunoji karta negalėjo atleisti savo tėvams, kad, besididžiuodami savo tariamai dideliu išsimokslinimu ir europine kultūra, nesugebėjo pasekti skubančio gyvenimo ir užsidiarinti savo bendruomenės gete, tebegyveno atgyventa praeitimi. Iškilęs intelektualinis skirtumas dar labiau pastūmėjo jaunąją kartą į naujų sprendimų ieškojimą.

Taip susidarė jaunosios kartos problema. Kas yra atsakingas už susidariusią padėtį? Pirmon eilėn naujųjų ateivių politinė emigracija. Ji yra konservatyvios ir diktatūrinės Lietuvos produktas. Nieko kito iš jos negalima buvo tikėtis ar reikalauti. O kas yra atsakingas už demokratinės Lietuvos sužlugdymą? Nekaltinkime vien

sąmokslininkų, kurie, po priedanga tautos gelbėjimo nuo komunizmo, smurto keliu pagrobė valdžią. Dar didesnė kaltė krenta demokratinėi vyriausybei, nes išpėta apie rengiamą perversmą, nepajudino piršto iškovotoms laisvėms ginti. Platesne prasme yra atsakinga pati lietuvių tauta, nes nesugebėjo parodyti tokio ryžto ir kovingumo, koku pasižymėjo siekiant laisvės ir kovojant už Lietuvos nepriklausomybę.

Ne vien už militarinius ar politinius pralaimėjimus tauta moka aukštą kainą, bet dar didesnę kainą turi sumokėti už pralaimėtas idėjines ir dvasines kovas. Lietuvos istorijoje tą tiesą vaizdžiai įrodė Lietuvos reformacijos pralaimėjimas praeityje ir Lietuvos demokratijos dabartyje. Šios tiesos šviesoje tenka ieškoti jaunosios kartos problemos šaknų ir jos sprendimo.

Vyresniajai kartai tenka pripažinti jos užpelnytus nuopelnus, palaikant gyvą Lietuvos bylą, aktyviai dalyvaujant šaltajame kare ir palaikant lietuvių. Tačiau intelektualiniai ir idėjiniai nesugebėjo išsilaužti iš savo konservatyvaus galvojimo. Per trisdešimt metų nieko nepamiršo, bet ir nieko naujo neišmoko, tuo labiau per vėlu mokytis artėjant gyvenimo galui.

Kaip įrodė mūsų bajorijos likimas ar carinės Rusijos emigracija, jų jaunoji karta, paveldėjusi savo tėvų atgyventas idėjas, nepasiekė jokių laimėjimų. Tas pats dėsnis taikintinas lietuvių jaunajai kartai. Šiuo metu mūsų jaunojoje kartoje vyksta rūgimas, maištavimas, desperatiškas ieškojimas savo paskirties gyvenime, bet neturime išsikristalizavusio aiškaus idėjinio nusistatymo, apie kurį galėtų jungtis naujos jėgos, skirtos lietuvių tautos ateičiai.

Apgailestaudami turime pripažinti, kad lietuvių evangelikų jaunosios kartos padėtis mažai tesiskiria nuo bendro lietuviško kamieno. Nuo pat atvykimo pradžios į šį laisvės kraštą atsakomingi evangelikų bendruomenių vadovai kalte kalė jaunajai kartai, kad mūsų svarbiausias uždavinys yra išlaikyti tradicijas ir lietuvių. Tokiu savo perdėm konservatyviu nusistatymu, nors ir nuspalvintu protestantiška pasaulėžiūra, negalėjo pagauti dvasiniai bręstančio savo jaunimo.

Mūsų protestantiškos jaunuomenės garbei tenka priskaityti jų pasiryžimą ieškoti savo kartai sprendimo. 1962 m. vasario 17 d. buvo energingo ir sumanaus jauno veikėjo Viktoro B. Mieliulio sušauktas jaunų akademikų susirinkimas, kuriame buvo įsteigta "Lietuvių Protestantų Akademikų Sąjunga". Savo jaunuolišku entuziasmu ir noru surasti savo istorinę paskirtį bei dinamišką veiklą, - vienus nustebino, kitus pribloškė.

Viešame pareiškime buvo pasakyta: "Liet. Prot. Akad. Sąjunga negali, nesiima ir net nebando būti bet kokios buvusios lietuvių protestantų veiklos tąsa, . . . nes tikrenybėje nepriklausomybės lai-

kais panašios lietuvių protestantų veiklos nei savo turiniu, nei apimtimi nebuvo" ("Naujienos", 1962. IV. 24).

Pasisakę aiškiai ir tvirtai už individualumą ir laisvo žmogaus idealus, kuriems dvasinius pagrindus padėjo reformacija, jauni akademikai taip suformavo savo pažiūrą į tautą: "Individas iš savo tautos paveldi ne tik tai jos užsitarnautą garbę, bet ir jos gėdą, jos visas nuodėmes, visas ligas. Tautos garbėje individas gali vešliai tarpti ir nokinti įgimtųjų talentų žiedus, o jos nuodėmėje ir ligoje lygiai taip pat menkti, smukti ir žūti su smunkančia, žūstančia tauta" (t. p.).

Jaunieji akademikai nenorėjo atsisakyti nuo savo tautos užtarnautos garbės, bet tik nuo jos paveldimos gėdos ir ligų, kas žlugdo lietuvių asmenybę. Toje prasmėje supratę tradicijos paveldėjimą ir būtinumą atsipalaiduoti nuo atgyventų samprotavimų, sekančiai apibūdino savo siekius: "Bet pasaulėžiūra nėra, kaip tėvų turtas, paveldima. Jos reikia ieškoti vidujinės kovos ir dvasinės kančios keliu, ją nuolat tikrinti ir taikyti prie besikeičiančių vidujinio gyvenimo formų" (t. p.).

Įsibėgėjęs dideliu tempu veikimas, šaukęs kas mėnesį su įdomiomis paskaitomis susirinkimus bei sukviėtęs tų pačių metų rudenį Union Pier labai pavykusias Studijų Dienas, - buvo daug žadančiu reiškiniu visame lietuvių išeivijos gyvenime.

Deja, lietuvių evangelikų jaunuomenės užsimotas polėkis greit atsimušė į vyresniosios kartos abejingumą ir net priešišumą. Neatsiradus nė vienam mecenatui, neturint pakankamai intelektualinio pasiruošimo, pasitraukus veikliam V. Mieliuliui, kaip ir kitos priežastys prisidėjo prie veiklos sustabdymo. Šis akivaizdus reiškinys, pasireiškęs pirma lietuvių evangelikų akademinės jaunuomenės eilėse, pilnumoje patvirtino mūsų iškeltos jaunosios kartos problemos sprendimo galimumus.

Nors mūsų didelei nuoskaudai evangelikai neįstengė išlaikyti pradėto savo užsimojimo, bet jie įrodė jo būtinumą ir galimumą. Tiems patiems veiksniams veikiant, galime ir turime tikėtis, kad platesnėje apimtyje lietuvių išeivijos jaunoji karta pasuks panašiu keliu, kurį pradžioje išmėgino lietuvių protestantų jaunieji akademikai.

Šis uždavinys priklauso išimtinai lietuvių jaunajai kartai, kuri pasiekė laimėjimų moksle ir kūryboje. Lieka tik abejonė, ar naujos jėgos įstengs tvirtai atsistoti ant savo nepriklausomų idėjinių kojų, ar įstengs nutraukti ryšius su gėdos ir ligų apsėdomis tradicijomis ir tapti Vakarų pasaulyje demokratijos avangardu lietuvių tautos laisvės kovoje. Nuo to priklausys ir visas Amerikos lietuvių išeivijos likimas.

KUNIGAS ALFREDAS GULBIS

Latvių koloniją pasieke liūdna žinia, kad 1977 m. gegužės 9 d. Vokietijoje, Strombergo klebonijoje, mirė didelis lietuvių draugas - latvių kunigas Alfredas Gulbis. Mirtis ištiko jį naktį - bemieganti lovoje. Kun. A. Gulbis buvo išprusęs, aukštos kultūros žmogus. Nepaprastai malonios ir švelnios išvaizdos, puikaus sugyvenamo būdo, visuomet pasirengęs patarnauti visiems, kam tik jo pagalba buvo reikalinga. Užteko tik vien pažvelgti į jį ir tuojau pajutai jam didelį pasitikėjimą. Jo palikimas mums: pasiaukojimas žmonijos labui, neribota artimui meilė ir bendradarbiavimas su visomis emigrantų grupėmis. Venezueloje išgyveno 23 metus. Buvo įsteigėjas evangelikų bažnyčios Carace ir klebonijos pastatų statytojas, kurie šiandien yra milijonais įkainojami.

Gimė 1913 m. liepos 19 d. Į kunigus išventintas 1940 m. Rygoje, Latvijoje. 1932 m. įstojo į Latvių Korporaciją Fraternitas Akademią. Iki 1944 m. dirbo Jelgavoje kunigu. 1944 m. išvyko į Vokietiją, Drezdeną. Pokario metais dirbo kaip Latvių Pagalbos komiteto pirmininkas. 1949 m. iškeliavo į JAV ir Chicagoje dirbo liuteronų bažnyčioje. 1950 m. išvažiavo į Šiaurės Caroliną ir buvo latvių kunigu. 1952 m. atkeliavo į Venezuelą. Carace buvo visų tautų liuteronų Draugijos pirmininkas. 1972 m., jo 20 metų darbo jubiliejuje, latvių archyviskupas jį apdovanojo "Nuopelnų Vainiku".

1977 m. gegužės 13 d. latvių kolonija suruošė iškilmingą jo paminėjimą. Puikiai išpuošta gėlėmis bažnyčia buvo pilna įvairių tautybių žmonių. Iškilmingas gedulo pamaldas atlaikė trys evangelikų kunigai. Svečių tarpe matėsi ir kitų tikybų kunigų. Iškilmingas pamaldas pravedė kunigas Romans Reinfeld, Hans Ruedi Peplinski ir Gunars Lazdins. Daugelio akyse spindėjo liūdesio ašaros. Koncertinę dalį atliko muzikė Irene Eberštein - vargonais. Venezuliečių garsus dainininkas Ramon Iriarte sugiedojo solo evangelišką giesmę, o jo žmona Vilja Iriarte, taip pat dainininkė, sugiedojo solo tai progai pritaikintą tinkamą giesmę.

Kunigas Alfredas Gulbis buvo didelis ir nuoširdus lietuvių draugas. Draugiškai bendradarbiavo su mūsų kunigu Antanu Perkumu. Nekartą dalyvavo bendrose suruoštose Pabaltijo Valstybių pamaldose. Nė viena didesnė latvių suruošta šventė ar pobūvis nepraėjo, jei nebūtų buvę pakviesti ir lietuviai: ar tai muzikos koncertai, ar latvių dainininkų rečitaliai, ar kitos vertingo pobūdžio paskaitos ir konferencijos. Nepriklausomybės švenčių minėjimai, kaip iš vienos taip ir iš kitos pusės, buvo gausiai lankomi. Man pačiai keletą kartų teko sveikinti latvius jų Nepriklausomybės šven-

tės minėjimo proga, vis iškeliant bendradarbiavimo mintį ir jo reikšmę draugiškam mūsų sugyvenimui. Toks mano sumanymas ir skatinimas kunigo A. Gulbio buvo šiltai priimtas. Jūratės Statkutės de Rosales iniciatyva jungti pabaltiečius per jaunimą, jau keleri metai kai duoda puikius rezultatus. Siandien latvių, lietuvių ir estų jaunimas draugauja jau vienoje bendroje grupėje. Bendrus Pabaltijo valstybių susivienijimo rezultatus jau matėme 1977 m. vasario mėn. II-13 dienomis per bendrą "Baltų Dienų" suvažiavimą Carace.

Antras didelis ir vertingas kun. A. Gulbio darbas buvo atliktas, suorganizuojant ir nuperkant didelį žemės plotą Carace naujose kapinėse, Pabaltijo valstybių tautiečių naudai. Šį jo sumanymą ir įgyvendinimą mes labai įvertinome, žinodami, kad ateityje, mirties atveju, jau nebeišsibarstysime po visus kapinių kampus, bet būsim palaidoti bendroje pabaltiečių grupėje. Atlikęs gausybę darbų visų Pabaltijo valstybių naudai, 1975 metais pasitraukė į Vokietiją.

Per 23 metų gyvenimą Venezueloje jis visas savo gyvenimo žinias ir ryžtą atidavė gyvenimo tikrovei, kurio siekiai buvo labai dideli, o gyvenimo rėmai buvo per siauri, kad sutalpinus viską, nes praktikinė veikla veržėsi per visus šonus.

Noriu baigti kunigo Reinfeldo pasakytais žodžiais: " Visiems žmogaus pergyvenimo laikotarpiams yra reikalingas savo laikas: laikas džiaugsmui, laikas liūdesiui, laikas darbui ir laikas mirčiai. Mums kunigas Alfredas Gulbis pasiliks visuomet, kaip buvęs draugiškumo ryšininkas tarp mūsų ir kaimyninės broliškos latvių tautos".

Caracas, 1977 m. gegužės 17 d.

Kristus įžengia į Jeruzalę

DAGYS

KUNIGAS PETRAS ŠIMUKĖNAS

Kunigas Petras SIMUKENAS

Kun. Fr. Skėrio siųstas laiškas kun. Petru Šimukėnui grįžo atgal su pastaba, kad miręs. Tada kun. Skėrys paprašė Wiesbadeno miesto policijos smulkesnių žinių apie jo mirtį. Iš jų buvo gautas pranešimas, kad kun. Šimukėnas miręs 1975 m. gruodžio mėn. tarp 10-15 dienos. Tas rodo, kad jis gyveno atsiskyręs nuo žmonos ir sūnaus, ir kad kas nors, kaimynai ar policija, jį rado jo bute mirusį. Tai labai tragiška gyvenimo pabaiga.

Petras Šimukėnas gimė 1906 m. lapkričio 8 d. Vinkšninių km., Biržų vls. ir aps. Jo tėvas Petras Šimukėnas turėjo vidutinį ūkį neblogos žemės, kuris buvo prie vieškelio ir Rovėjos upės. Tėvai augino du sūnus ir dvi dukteris. Petras buvo vyriausias. Jis lankė ir baigė Biržų gimnaziją, studijavo teologiją Vytauto Didž. univ-te evangelikų teologijos fakultete ir studijas baigė gerai. Kunigu ordinuotas 1934 m. birželio 26 d. Biržuose. Ev. Reformatų Kolegija skyrė jį, kaip jauną kunigą, į mažesnę parapiją. Kunigas Šimukėnas atsisakė nuo tos parapijos ir kunigo tarnybos. Jis dėstė tikybą Kauno vidurinėse mokyklose ir "Aušros" gimnazijoje. Tuo metu jis studijavo univ-te dar teisės mokslus.

1941 metų pavasarį jis repatrijavo į Vokietiją. Neturima žinių ką jis dirbo Vokietijoje karo metu ir po karo. Nuo 1950 iki 1958 m. jis, kaip kunigas, aptarnavo lietuvius evangelikus keliose Württembergo ir Hesseno vietovėse. Po to jis gyveno kaip pensininkas.

Fr. ŠLENTERIS

AMŽINYBĖN IŠLYDĖTA DR. MARIJA KREGŽDIENĖ

*Dr. Marija BARZDŽIŪTĖ-KREGŽDIENĖ
New York, 1900.X.28 - 1977.IX.4*

Po ilgos ir kankinančios ligos 1977 m. rugsėjo 4 d. 8:30 val. ryto užgeso taurios lietuvės, dantų gydytojos, Marijos Kregždienės gyvybė. Rugsėjo 6 d. 8 val. vakaro, M. Šalinskienės šermeninėj, Woodhaven, NY, įvyko su velione atsisveikinimo valandėlė, kurią organizavo Lietuvių Moterų Klubų Federacija.

Prie gėlėmis, vainikais papuošto karsto pasimeldė suprint. kun. Povilas Dilys iš Chicagos. Giliai prasmingais Šv. Rašto žodžiais apie mirties esmę - "GYVENAME IR MIRŠTAME NE SAU", jis paveikė kiekvieną rimtai susimąstyti. Po religinės dalies atsisveikinimo žodį tarė Lietuvos Generalinis Konsulas Anicetas Simutis, pabrėždamas velionės visuomeniškumą, atsidavimą lietuviybės darbams. Lietuvių Valstiečių Liaudininkų ir Sandaros vardu atsis-

veikino Juozas Audėnas. Jis prisiminė jos sunkias gyvenimo valandas mirus jos vyrui Petru ir be žinios dingus sūnui. Lietuvių Susivienijimo Amerikoje Pildomosios Tarybos vardu žodį tarė Genovaitė Meiliūnienė, BALF'o ir LB Woodhaveno apylinkės vardu - Kazys Bačauskas, Lietuvių Dantų Gydytojų Draugijos vardu - dr. Aldona Švalbonienė, Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugijos vardu - Alfonsas Koncė, Lietuvių Susivienijimo Amerikoje 99-tos moterų kuopos vardu - Liucija Sperauskienė, Lietuvių Moterų Klubų Federacijos New Yorko Klubo vardu - pirm. Marija Žukauskienė, Lietuvių Moterų Klubų Federacijos Valdybos vardu - pirm. Irena Banaitienė. Pabaigai žodį tarė velionės svainis Jokūbas Kregždė iš Chicagos. Padėkojo organizacijų atstovams už tartus šiltus atsisveikinimo žodžius, pareikštą velionei pagarbą, meilę ir visiems už dalyvavimą ir gėles.

Dr. Marija Kregždienė buvo uoli Lietuvių Moterų Klubų Federacijos narė nuo 1950 metų. Nuo 1963-1969 metų ji buvo šios Federacijos New Yorko Klubo pirmininkė. Daugelis newyorkiečių prisimena tas garsias tarptautines parodas, vykusias kiekvienais metais nuo 1953-1961 m. Tose parodose savo pavilionus rengdavo ir lietuvės. Velionė, negailėdama laiko nei energijos, nuoširdžiai talkino: rūpinosi eksponatais, vaišėmis, kad lietuvių pavilionai būtų skoningai įrengti, patrauklūs saviems ir kitataučiams. Reikia pripažinti, kad jie tokie ir buvo, ir todėl turėjo didelį pasisekimą.

Dr. Marija Kregždienė buvo suorganizavusi V. Vokietijoje pasilikusiems lietuvių seneliams ir ligoniams remti fondą. LMKF New Yorko Klubo susirinkimų metu ji surinkdavo iš susirinkusiųjų po 25 centus. Kalėdų švenčių metu siūsdavo lietuviams seneliams ir ligoniams sveikinimo korteles su dovanėlėmis. Iš jų gaudavo malonius padėkos laiškelius.

Velionė visada buvo Lietuvių Moterų Klubų Federacijos giliai respectuojama už sumanumą, iniciatyvą ir autoritetinę nuomonę. Ji buvo nuolatinė rėmėja lietuviškų radio valandėlių, aukotoja lietuviškiems tikslams. Ji talkino Kultūros Židiniui New Yorke išlaikyti bingo žaidimams, todėl šermeninėj buvo paruoštas aukų lapas Lietuvių Kultūros Židiniui paremti, jos vardo atminimui. Kitas aukų lapas buvo Tautos Fondui, nes šio Fondo reikalai velionei irgi rūpėjo.

Šermeninėj ją pagerbė ir atsisveikino dešimties organizacijų atstovai, kurioms velionė priklausė ir buvo aktyvi jų narė. Kol sveikata leido, ji visur dalyvavo, visiems talkino. Visuomeniškas, išipareigojimas, kultūringumas, tolerantingumas skirtingos ideologijos žmogui, buvo jos būdo šviesieji bruožai. Už tai ji buvo visų gerbiama ir vertinama.

Sekančią dieną, rugsėjo 7 d., dr. Marijos Kregždienės palaikai

New Yorko ir New Jersey Dantų Gydytojų Draugijos narės (iš k. į d.) — I-je eilėje: Leveckienė, Vilčinskienė, Baltrušaitienė; II-je eilėje: Paprockienė, Saldaitienė, Sniečkienė, Vytuvienė, Trojanienė, Dėmienė, Kiaunienė, Kregždienė; III-je eilėje: Bobelienė, Bintakienė, Klungienė, Ignaitienė, Svalbonienė, Radzivo-nienė

buvo išlydėti į Fresh Pond Crematory, kur koplyčioje už jos vėlę pasimeldė kun. Povilas Dilys. Vargonų muzikai palydint, jos kars-tas buvo vos matomai įtrauktas į sienoje esamą angą ir taip ji ty-liai, simboliškai pasitraukė iš mūsų tarpo, palikusi apie save švie-sių atminimų pėdsakus šioje varganoje žemėje.

"Ilsėkis ramybėje, tauri lietuve; gal kada tavo pelenai bus ati-duoti Nepriklausomos ir laisvos Lietuvos žemei", - tokiomis min-timis ją išlydėjome amžinybėn.

Lietuvių Moterų Klubų Federacija reiškia gilią užuojautą ve-lionės dukrai Ritai ir žentui Kostui Klybui, anūkams, svainiui Jo-kūbui Kregždei su šeima, Vambutų ir Šernų šeimoms.

Irena Banaitienė

P. S. Dr. M. Kregždienės biografija ir pagerbimas 75 m.amžiaus proga yra tilpę "Mūsų Sparnų" Nr. 39, pusl. 56-61. Redakcija.

OLGA LUKAŠEVIČIŪTĖ-KREGŽDIENĖ

*Olga LUKAŠEVIČIŪTĖ-KREGŽDIENĖ
Kaunas, 1904 - Toronto, 1977*

Olga Kregždienė, duktė Jokūbo ir Olgos Lukaševičių, mirė 1977 metais vasario 2 d., Toronte. Paliko vyrą Kostą ir sūnų Borisą Astrauską, gyvenančius Toronte ir dukrą Olgą Mažeikienę, gyvenančią Michigan valst., JAV. Be to, ji paliko šešias už ją jaunesnes seseris, kurios gyvena Canadoje, JAV bei Europoje.

Olga Kregždienė gimė 1904 m. gegužės 5 d. Kaune. Baigus pradžios mokyklą ir tęsiant mokslą Kauno gimnazijoje, 1916 m. tėvui tragiškai žuvus, mokslą turėjo nutraukti, kadangi, kaip vyriausiai dukteriai, reikėjo pagelbėti likusiai motinai. Kiek sąlygos leido, mokslą tęsė toliau privačiai, padedant samdomo mokytojo. 1923 ar 1924 m. ištekėjo už Antano Astrausko ir susilaukė dukters Olgos ir sūnaus Boriso. Antanui Astrauskui mirus, kaip našlė, 1928 m. ištekėjo už Kosto Kregždės. Ji visą laiką gyveno Kaune. Aplinkybėms verčiant, 1941 m. išvyko Vokietijon ir ten gyveno iki 1949 m., kada su vyru atvyko Canadon į Torontą, kur ir mirė. Jos vyrui ir kitiems šeimos nariams reiškiau nuoširdžią užuojautą.

N. Kuliešiuvienė

IKI SUSITIKIMO, KOSTAI!

(Vieton nekrologo, atsiminimų žiupsnelis)

Jūrų Kapitonas Kostas BURBULYS Didžiąjame Šiaurės vandenyne po išvykimo iš San Francisko į Pietų Vietnamą. 1967 m. sausio mėn.

1977 m. birželio 10 dieną perskaičiau "Naujienu" dienraščiо Nr. 132 man ir namiškiams labai skaudžią žinią:

"Kuratoriu, Jūrų kapitonui KOSTUI BURBULIUI mirus, gilią užuojautą reiškia žmonai MILDAI, artimiesiems ir kartu liūdi Liet. Ev. Reformatų Kolegija".

Jūrų kapitonas Kostas Burbulyš buvo artimiausias mano bičiulis ne vien Biržų gimnazijoje, bet ir po II Pas. karo atklydus į JAV. Kostas, tarnaudamas šio krašto prekybiniame laivyne, retkarčiais atplaukdavo ir į Bostoną. Kiekvienu tokio buvimo Bostone laiku, jis apsilankydavo pas mus. Jis buvo mieliausias mums svečias: man, kaip jaunystės dienų svajonių - siekimo patapti jūrininku, bendramintis; mano žmonai Lydijai, kaip jos artimai pažįstamos (abi buvo klaipėdietės) iš Klaipėdos krašto Tauragės mokytojų seminarijoje Natkevičiūtės, kurios seserį Kostas Burbulyš buvo vedęs (jai mirus, Kostas vedė Biržų gimnazijoje pažintą Mildą Lapienytę) ir mūsų mažametei dukrelei Giedrei dėdė Kostas būdavo mieliausias asmuo jo pas mus viešėjimo laiku. Kai jis, būdamas tolimame krašte, savo "pupas" laišku pasveikindavo, Giedrei būdavo didžiausia džiaugsmo šventė. Kostas mokėjo ne vien su suaugusiais palaikyti nuoširdžius draugystės ryšius, bet taip pat turėjo prigimtą dovaną prie savęs prisirišti mažiulėlius. Gal šitą patrauklumo dovaną jis buvo įgavęs savo tėvų labai gausioje šeimoje, kurioje Kostas bus buvęs vyriausias.

Jo tėvas, berods, Jonas Burbulys buvo kilęs iš Šimpeliškių kaimo. Jis ten turėjo trobelę ir gal sklypelį žemės, o jo amatas - stalius. Kosto tėvas buvo vedęs Kilučių kaimo grytelninko, pravardžiuoto "tupiniu", Skeberdžio dukterį, gražią, liekną, aukšto ūgio mergaitę. Savo ūgiu ir Kostas savo motulę buvo pasekęs.

Daug, palyginti, grytelninkų buvo dideliam Kilučių kaime. Juos visus, pats būdamas iš to "kelmo išspirtas", gerai pažinojau ir su jais draugavau. Iš jų visų man didžiausia mįslė tebelieka iki pat šios dienos jūrų kapitono Kosto Burbulio senelių "tupinių" - Skeberdžių pragyvenimo šaltinis. Jų pirkelė, susmegusi savo sienomis į žemę, stovėjo Kilučių kaimo pietiniame gale prie kelelio iš Kilučių besitiesiančio į Šimpeliškių kaimą. Jos gyventojai - vyras ir žmona - išaugino tik vieną mergaitę - Kosto Burbulio motiną. Gal būtų ji, paūgėjusi, eidavo tarnauti ar piemenauti pas ūkininkus ir tuo savo tėveliams palengvindavo jų varganą gyvenimą. O šiaip, Kosto Burbulio senelis "tupinys" pragyvendavo iš žvejybos. Jis buvo Kilučių ežero, pagarsėjusio riešutinio vandens augalo a g a - r o jame augimu, "ribokas". Jis turėjo iš storo medžio kamieno išsiskaptavęs, kartimi pastumiamą, iš šonų turintį pritvirtintas medines plokštes, kad neapvirštų, laivelį. Juo kasdienirstydavosi po tą ežerą, tikrindamas ten paspęstus "vinterius" ar siaurose ežero pakrantėse įdėtas "varžas". Tuose paspęstuose sląstuose jis rasdavo savo pragyvenimui būtiną laimikį - žuvis, kurias, susidėjęs į terbą, vilkdavo į Bi. žų miestą, esantį už trijų kilometrų, ir čia žydeliams parduodavo. Man net ir dabar atrodo, kad tuometinio kaimo grytelninkai pragyvendavo iš "šventos dvasios". Gal būtų ir to Kilučių ežero "riboko" - žvejo vandens pamėgimas ir pastangos iš jo gelmėse esančių turtų - gyvių pasidaryti pragyvenimą, buvo įsidiegę ir jo anūko - Kosto Burbulio asmenybėn, įvairiuose okeaniniuose laivuose tarnaujant, išmaišiusiam tolimiausių kraštų vandenynų gelmes.

Jūrų kapitonas Kostas Burbulys buvo gimęs ne prie didžiulio vandenyno, ne prie banguojančio ežero, bet prie kuklio Biržų krašto Apaščios upės kranto, Šimpeliškių kaime. Nedidelis tas kaimas buvo, bet savo dvasine stiprybe nepalyginamas. Tai buvo vienas stipriausių reformatų įsitvirtinimas prieš jėzuitinės armados puolimus. Tai buvo ir pasiliko vienas lietuviško Alamo bastionų, kurio nepajėgė sugriauti reformacijos naikinimo laikotarpiu popiežiniai kareivos. Šitą teigimą sakydamas, nenoriu paneiginti katalikų tikėjimo išpažinėjų, bet atsimindamas Šimpeliškių kaimo "istoriją", nesigėdinu įvardinti tuos ano kaimo lietuviškus Alamo kovotojus: Šimpeliškių kaime gimė didieji Lietuvos politiniai ir moksliniai atstovai: Martynas Yčas ir jo brolis mokslininkas - istorikas prof. Jonas Yčas.

Šimpeliškių kaimas beveik perdėm buvo gyvenamas reforma-

Jūrų kapitonas K. Burbulis 1966 m. žiemą Karaičių jūroj artinantis prie Panamos kanalo

Jūrų kapitonas K. Burbulis (su tamsiais akiniais) vizituoja budistų šventyklą Bangcoock, Thailande

tų tikėjimo išpažinėjų. Čia buvo šios šeimos: Yčų, keturios Burbulių (nežinau, ar jie visi buvo giminės), Rainatų, Klusių, Undžėnų, Užunarių ir Dagilių (poeto St. Dagilio brolio). Katalikų, berods, tik tai trys šeimos: Verkelių, Davydonių, o trečiosios pavardės nebeatsimenu. Ši maža protestantų kolonija davė Lietuvai jau minėtus intelektualus - Martyną ir Joną Yčius ir išmokslintus jų šeimų narius, jūrų kapitoną Kostą Burbulį ir kunigą Kostą Burbulį. Tai, be abejonės, bus buvusi viena iš pažangių gyvenviečių.

Su velioniu, būsimu jūreiviu, Kostu Burbuliu artimai - susidraugavome Biržų gimnazijoje. Jis buvo dviem ar vieneriais metais jaunesnis už mane ir mokėsi žemesnėje klasėje. Nežiūrint to, mes gimnazijoje buvome sudarę, troškusių jūrininkais patapti, treičą-trejkuką: Kostas, aš ir Zastautų kaimo Jokūbas Stuina. Visi trys buvome "vargo pelės" - nepasiturinčių tėvų vaikai. Jūrininkų mokyklos Lietuvoje nebuvo. Reikėjo bandyti savomis pastangomis patekti į kurio nors kito krašto jūrininkystės mokyklą. Kreipėmės į mūsų susisiekiimo ministeriją, iš kurios gavome neigiamą atsakymą: ji niekuo mums negalinti padėti. Tada, pasiskirstę valstybėmis, kuriose buvo Lietuvos atstovybės ar konsulatai, pradėjome juos "bombarduoti" savo laiškais, prašydami dėti pastangų įvesdinti mus į jūrininkystės mokyklą. Mūsų užsienių įstaigos buvo mums palankios ir į kiekvieną mūsų laišką atsakydavo neigiamai dėl to, kad jų atstovaujamoose kraštuose svetimšaliai nebūdavo priimami mokytis jūrų mokyklose. Tik 1929 metų vasarą iš Belgijoje reziduojančios mūsų atstovybės gavome pranešimą, kad Belgijos vyriausybė sutinka priimti du lietuvius į savo jūrininkų mokyklą. Tą žinią mūsų atstovybė pranešė ir Lietuvos susisiekiimo

Jūrų kap. K. Burbulys Bangcock mieste prie budistų šventyklos

K. Burbulys prie Budos statulos. Budistų šventyklos yra turtingai auksu išpuoštos

ministerijai, įvardindama mūsų trijų kandidatūras. Susisiekimo ministerija iš vyriausybės išsirūpino dvi stipendijas. Tais dviem stipendininkais pasidaryti teko laimėti Kostui Burbuliui ir Jokūbui Stuinai. Nenorėdamas atitrūkti nuo mūsų trejukės skambinau susisiekimo ministerijai, prašydamas kaip nors į jų tarpą įjungti ir mane. Gavau tik raminantį atsakymą - "kitą kartą". Liūdėdamas ir kartu linkėdamas sėkmės, atsisveikinau Biržuose Kostą Burbulį ir Jokūbą Stuiną. Jiedu, jaunystės energija spinduliuodami, išvažiavo. Po kelių dienų Biržuose sutikau bičiulį Jokūbą Stuiną, grįžusį iš Kauno. Jis, kaip stipendininkas, į Belgijos jūrininkystės mokyklą buvo suspenduotas dėl to, kad tais metais jam (ir man) reikėjo eiti atlikti karinę prievolę Lietuvos kariuomenėje.

Jo vietoje buvo paskirtas Kauno komendantūroje tarnaujančio, buv. jūrų kapitono Kuizino sūnus. Ar tas berniukas baigė Belgijoje jūrininkystės mokslus ir ar kuo pasižymėjo Lietuvos prekybos laivyne, žinių nėra.

Mudu su Jokūbu Staina (jis vėliau baigė Aukštesniąją miškininkystės mokyklą Alytuje, buvo girininku Kamajų girininkijoje, ir iš ten, greičiausia, buvo deportuotas į Sibirą. Jo likimo ir dabar nežinau) 1929 m. rudenį iš Biržų buvome išgabenti į Kauną karinę prievolę atlikti kariūnais-aspirantais. Mūsų Kostas į karo mokyklą nuolat mums rašydavo iš Belgijos laiškus, labai įdomius ir išsamius. Ir ne vien iš Belgijos, bet ir iš tų kraštų, kuriuos jam, kaip būsimam jūrų karininkui, Belgijos laivais tekdavo aplankyti. Dalį tų jo laiškų 1929-30 m. nusiųsdavau žurnalui "Kariui", pavadinęs juos "Jūrų kadeto laišakai kariūnui". Redakcija juos vi-

sada atspausdindavo.

Kostas buvo geras ir vaizdus pasakorius. Kai, atsilankęs pas mane, pasakodavo savo kelionių nuotykius, ne vieną kartą esu jį prašęs tuos savo išgyvenimus ir nuotykius surašyti savo atsiminimuose. O jis man pasiaiškino - nemokąs rašyti. Žadėjau jam tuos užrašus, nors ir bet kaip parašytus, pataisyti ir padėti parengti spaudai. O Kostas nepaslinko tą padaryti. Greičiausia, įgimtas kuklumas jį nuo to sulaukė. Labai gaila!

Kostas, perkeliavęs daugelį vandenynų plotų, dabar išvyko plačiausiam Visatos vandenynan. Atsimindamas tradicinių reformatų atsisveikinimą kapinėse su savo artimuoju, ką tik apibertą žemėmis, kai šventėjas, visų velionių atlydėjusių vardu atsisveikindavo tardamas: "lauk mūsų!" Brangusis bičiuli Kostai, ir aš tuos žodžius pakartuju: Lauk mūsų visų...

1977. VI. 14

J. Jašinskas

* * * * *

Biržų gimnazijos muzikos mokytojas, choro vedėjas ir reformatų Bažnyčios nuolatinis vargonininkas Martynas Sprindys su žmona Darata, sūnumi Vytautu (kairėje), dukra Olga Sprindytė-Dagienė ir sūnumi Jonu, dabartiniu Biržų reformatų bažnyčios vargonininku. Biržai, 1938 m.

PIRMASIS SNIEGAS

Ten aukštai, ar matai
Slenkant debesį švelniai?
Jis toks tyras ir kilnus,
Toks betriukšmis ir ramus, -
Tai dangaus pasiuntinys.

Štai jis vienas dar tiktai,
O ten, žiūr, vėl kits antai!
Ir taip renkas pamažėliu
Į būrelių debesėlių, -
Ir štai keičiasi gamta.

Na, žiūrėk tik, ar matai,
Kas štai virpa ten aukštai?
Tai baltutė, ta mažutė,
Sniegulėlė, tai žvaigždutė
Aplankyti mus ketina.

Sūkuryje nedrąsiai
Jau ir draugės jos gausiai
Palydėti jos ketina
Į dausas, lyg jos vadina
Mus ten į svečius.

Mielos, baltos žvaigždutėlės,
Lyg praeities svajonėlės,
Lyg iš dangaus angelėliai,
Baltutėliai krištolėliai,
Ak, vilioja jie mane!

Štai nustebeš mažulėlis,
Tas meilingas vaikutėlis, -
Jis jau dailiąją žvaigždelę
Pasigavo su rankele,
Krištolėlių-sniegulėlę.

Puošnus, tyras drabužėlis
Mūs motulės-žiemužėlės:
Ak gi, sekti mums juk gera, -
Nekaltybės rūbas dera
Gamtos Karaliui!

Koks jam džiaugsmas,
Toks jai skausmas:
Virsta maža žvaigždutėlė
Gailia perlo ašarėle,
Tyra rasele...

Jos jau dideliame būry
Šoka, dūksta sūkury:
Tai vėjelis-viliūgėlis,
Tas garbanius-bernužėlis,
Jas pavyti gal mėgina?

Jos bėgs skūstis
Gal ims plūstis,
Ir pakyla greit aukštyn
Debesėlių link pirmyn, -
Tai bus tau gainiot!

Ne, jos taip tik sau kur skrenda,
Vėjo akių greit pas'genda:
Kur jos skūsis,
Kur jos plūsis, -
Jos tik žaidžia nekaltai.

Ir štai krenta vėl žemyn,
Lenktyniauja jos pirmyn:
Žiūr, kaip keičiasi žemelė,
Mūsų brangioji šalelė, -
Ak, nebepažinsi jos!

Puikus, minkštas patalėlis,
Baltas žiemos kilimėlis:
Viską akinąs baltumas,
Tasai beribis platumas
Išsiskleidžia priešais mus!

J. V.

PAPILIEČIŲ PADAVIMAI

(III-ji dalis)

(Tęsinys iš "M. Sp." Nr. 42)

DVARE

Dėdė Jokūbas su vyresniuoju našlės sūnumi gana anksti išsi-skubino į dvarą. Atvykę rado dar mažai atėjusių. Kada ten susirin-kusieji juos pamatė, pradėjo vienas kitam šnibždėti į ausį, kad tai esąs tas pats vyras, kuris vakar laidojo tą numirėlį, kuris Degėsių gryčioje gavo ligą ir mirė. Tas gi berniukas esąs numirėlio sūnus. Reikią jų saugotis, nes galima gauti tą ligą ir numirti.

Netrukus susirinko gana daug žmonių, apie tris su puse šimto. Visi šnibždėjosi, kad pavojinga čia būti, bet nė vienas nenorėjo gau-ti dešimties rykščių. Visi laikėsi kuo toliausiai nuo Jokūbo ir jo sėbro. Atėjęs vyriausias dvaro pareigūnas pasilipo ant paaukštint-o pastolio ir prabilo šiais žodžiais:

-Palipau aukščiau ne tam, kad norėčiau būti už jus aukštesnis, bet dėl to, kad noriu jus visus matyti. Man labai mažai tenka jus matyti, nes esu užsidaręs savo raštinėje. Prašau, ateikite arčiau prie manęs. Čia nėra jums jokio pavojaus. Kaip šie du nebijo, nebi-jokite ir jūs.

Nė vienas nepajudėjo nė pusės žingsnio arčiau. Visi stovėjo, kaip įbesti savo vietose. Dvariškis, matydamas, kad nė vienas ne-siartina, tęsė savo kalbą toliau:

-Mes visi pergyvename dideles nelaimes daug nukentėdami, kaip dvaras, taip ir jūs. Didžiausi kaltininkai esate jūs, -tą sakyda-mas pervedė dešine ranka nuo kairiojo šono iki dešiniojo, tuo duo-damas suprasti, kad visi susirinkusieji yra kalti. -Jūs sudeginote Kubilių pastatus vien tik dėl to, kad po trijų metų nė vienas nega-vote Kubilių sodybų. Dvaras jums aiškino, kad reikia laukti penkis metus. Jūs netikėjote dvarui, bet griebėtės žiaurių priemonių. Mes žinome kaltininkus. Žinome, kas sumanė, kas pritarė, kas buvo sar-gybiniais apsaugoti piktadarius, kad neįkliūtų į bėdą. Žinome ir kas padegė. Taigi, matote valstiečiai, dvaras viską žinojo labai seniai, dar prieš pradėdant statyti dabartinius pastatus. Šiuo laiku vėl kė-sinatės sudeginti Kubilių sodžiaus pastatus, vėl paversti degėsiiais. Kodėl jūs kaltinate tuos pastatus ir norite juos sudeginti? Ar dėl to, kad žmogus, kuris buvo įėjęs į vieną pastatą, mirė? Pažiūrėki-me į priežastis nuo ko tas žmogus mirė. Jis vežė grebėstus nau-jiems pastatams. Jo pareiga buvo suvežti grebėstus pirma, negu

pasibaigs rogių kelias. Ta diena buvo nešalta ir jis skubinosi suvežti daugiau grebėstų. Tą dieną jis atvežė dviem vežimais daugiau, negu paprastai. Jis buvo nuo įtempto darbo pervargęs, sušilęs, vos begalėjo pastovėti ant kojų. Važiuodamas jis atsisėdo ant vežimo. Jam visai nejuntant, tą vakarą temperatūra staiga nukrito. Kol pasiekė sodybą, jis gerokai peršalo. Kol parvažiavo namo, dar labiau sušalo. Jis gavo abiejų plaučių uždegimą ir nuo to jis mirė. Jūs nebuvote apsėduos, nėjote į laidotuves. Pasielgėte nekrikščioniškai. Šventame Rašte pasakyta: aplankyk ligonį, palaidok mirusį. O kaip jūs tai padarėte? Jūs uždraudėt priimti nabašniką bažnyčioje; jūs uždraudėt lydėti keliu per sodybas, pastatėt net sargybinius. Ar tai taip turi elgtis geri žmonės? Jūs neprotaudami pasidavėte gandams ir paleidote savo piktos valios liežuvius į darbą.

Noriu vieno dalyko jus paklausti. Žinau, jūsų tarpe yra žmonių tinkančių kiekvienam amatui prie namų statybos. Aš klausiu jus, ar eisite dirbti prie norimų pastatyti keturioms sodyboms pastatų?

Nė vienas nepajudėjo. Visi stovėjo lyg būtų virtę druskos stulpais. Tada dvaro pareigūnas jiems pasakė:

-Mes neversime jus daryti to, prieš ką esate griežtai nusistatę. Aš dar kartą jus perspėju: nedarykite niekam blėdies! Jei nesilaikysit tvarkos, būsite skaudžiai nubausti. Dabar galite eiti namo prie savo kasdieninių darbų.

Dvariškis, atsigręžęs į tą vietą, kur stovėjo dėdė Jokūbas ir našlės sūnus, pašaukė berniuką. Berniukas, laikydamasis už dėdės Jokūbo rankos, nedrąsiai priėjo prie dvariškio. Dvariškis atvėrė namo duris ir paprašė abu įeiti į vidų. Jis ranka parodė kėdę ir liepė dėdei Jokūbui pasėdėti, o su berniuku įėjo į kitą kambarį. Berniukas pasijuto labai nejaukiai. Jį apėmė baimė. Dvariškis pastebėjęs, kad berniukas stovi išsigandęs, paėmė jį už rankos ir pasodino minkštoje kėdėje. Iš kito kambario atnešė nematyto gražumo lėkštę, pridėtą margaspalvių, nevienodo dydžio ir pavidalo, šmotelių (gabalėlių). Padėjęs lėkštę ant stalo, atsisėdo šalia berniuko ir paklausė:

-Ar žinai, kas toj lėkštėj yra?

-Labai gražūs daikteliai, gal skirti kam nors papuošti, -atsakė berniukas, įgaudamas kiek daugiau drąsos.

Šyptelėjęs, dvariškis paaiškino, kad tai esą saldainiai. Jis liepė imti ir ragauti, bet berniukas nelietė. Tada dvariškis padėjo vieną prie jo ir liepė išvynioti ir valgyti. Kai berniukas vis tiek nedrįso imti, tada dvariškis išvyniojo saldainį ir vėl liepė imti. Vaikas įtartinais žiūrėjo į tamsiai rudos spalvos gabalėlį, bet jo nelietė. Tuomet dvariškis išsiėmė iš liemenės kišenės gražų peiliuką, atpiovė saldainio riekelę ir perpiovė ją į dvi dalis. Vieną jis pats suvalgė, o antrą liepė berniukui valgyti. Jis labai nedrąsiai paėmė

saldainio gabaliuką ir įsidėjo į burną. Pajuto nepaprastą skonį, kokio nebuvo niekada ragavęs. Vaikas paraudo iš gėdos, kad taip blogai galvojo apie dvariškį. Dvariškio raginamas baigti valgyti saldainį, vaikas suvyniojo tą saldainį į vyniotę ir įsidėjo į kišenę. Į dvariškio pasiteiravimą, kodėl taip padaręs, vaikas atsakė, kad tą saldainį parnešiąs namo ir padalinsiąs į šešias dalis, kad visi galėtų paragauti ir pajusti tą stebėtiną skonį.

-Kodėl į šešias dalis? Juk esate tik keturi.

-Reikės duoti dėdei Jokūbui, kuris manęs laukia ir senutei, kuri netoliese nuo mūsų gyvena. Ji labai daug gelbsti mano mamai, - paaiškino berniukas.

Dvariškis nusprendė, kad šis berniukas vertas pagyrimo, paėmė didelę knygą iš spintos, stovėjusios prie sienos, ir išėmė iš jos vieną popierių.

-Čia yra raštas, kuris padaro tave tų namų ir žemės kur gyvenate valdytoju. Esi dar per jaunas, kad galėtum vienas valdyti. Tu nemoki skaityti, tai aš tau perskaitysiu. Įsidėmėk gerai ir neužmiršk, ką aš tau skaitysiu. Tu turi žinoti, kas šiame rašte parašyta:

I punktas. Dvaras paveda tau, kaip jaunamečiui, tėvo valdytą sodybą ir žemę iki aštuoniolikos metų amžiaus. Motina bus ūkio vedėja. Tu turi skundų teisę, - galėsi skųstis dvarui, jei matysi, kad motina ūkį blogai tvarko. Dvaro pareigūnai nuspręs skundo vertę. Jei pareigūnai ras, kad skundas bevertis, tai skundėjas gaus penkias rykštes. Jei pareigūnai nuspręs, kad skundas pamatuotas, tai ūkio vedėjas gaus penkias rykštes už netvarkingą ūkio vedimą.

II punktas. Kai sueis tau aštuoniolika metų, tuomet tu liksi ūkio vedėjas. Tada motina turės teisę skųstis dvarui už netvarką ūkyje. Visa kita, kaip pirmame punkte.

III punktas. Kai sueis tau dvidešimt vieneri metai, tuomet liksi savo tėvo turėtų teisių savininkas.

IV punktas. Motina turi būti pilnateisė šeimos narė. Ji neturi būti išvaryta į prastesnę gryčią. Ji turi valgyti tą patį maistą ir toje pačioje vietoje, kur kiti šeimos nariai valgo. Ji turi turėti išeiginius rūbus. Motina turi prisidėti prie darbo, kiek jėgos leidžia. Jei motina apsivestų, tai jos vyras turės tik bundininko (berno) teises.

V punktas. Turėsi išpasoginti brolių ir seserį, kad galėtų nueiti į neprastesnį ūkį, kaip pusė vertės tavo valdomo ūkio. Prieš apsivedant jie turi turėti pilnas šeimos narių teises.

Perskaitęs, raštą sulankstė ir, įdėjęs į voką, padavė berniukui sakydamas, kad voką įsidėtų į užantį ir kol kas nerodytų savo dėdei Jokūbui. Dvariškis, sudėjęs saldainius į dėžutę, perrišo ją siauru kaspinėliu ir paėmęs popieriaus gabalėlį, užrašė: "Dovana nuo

vyriausio dvaro pareigūno mirusio valstiečio šeimai".

- Užrašiau ant šio popieriaus, kad tai yra dovana nuo manęs jūsų šeimai, kad niekas neturėtų nuožiūros (įtarimo) ant tavęs, padarius ką nors prastą ir, įbrukęs į rankas, liepė pakviesti dėdę Jokūbą.

Pašaukęs tarną, paliepė atnešti bonką konjako, du stikliukus ir truputį ką nors užkąsti, o berniukui limonado. Paėmęs atneštą bonką, pripylė du stikliukus-vieną sau, o kitą dėdei Jokūbui sakydamas:

- Aš linkiu jums, kad visą laiką gerai sektųsi!

Jiems girkšnojant, atėjo tarnaitė su užkanda ir limonadu. Padėjusi ant stalo, linktelėjo galvą ir suėmusi sijoną abiem rankom padarė kniksą ir išėjo. Dvariškis su dėde Jokūbu išgėręs po kelis stikliukus, pasikalbėję apie gyvenimą už dvaro ribų, už pusvalandžio juos atleido.

Dėdė Jokūbas jautėsi smagiai išgėręs tris stikliukus konjako ir tiek pat stipriosios. Nebuvo girtas, bet jau išsismaginęs. Berniukas buvo begaliniai linksmas ne tiek dėl to, kad lieka tėvo palikimo savininku, bet kad turi pilną dėžutę skaniausių saldainių, kuriuos galės padalyti saviškiams.

Vos jiems įėjus į gryčią, berniuko motina tuoj užsipuolė, kur jis buvęs taip ilgai, kodėl nesugrįžęs kartu su kitais, kur blakutinėjęs? Dėdė Jokūbas perkirto jos barnį ir pasakė, kad jie turėję dvare svarbių reikalų, tad ir užtrukę.

Našlė su sūnumi išėjo į kamarytę vieni du pasikalbėti. Sūnus išpasakojo viską, kas įvyko dvare. Kai priėjo tą vietą, kur pasakyta, jei ji apsivestų, tai jos vyras būtų tik bernas, ji su tuo sutikti nenorėjo:

- Aš tą popierių sudraskysiu ir ūkį valdysiu aš, o ne tu!

Berniukas paaiškino motinai, kad tai esančios dvaro sąlygos gyventi šiame ūkyje, kitaip reikės išėiti ir gyventi ant Dievo valios. Viskas, ką jis čia pasakęs, esą surašyta didelėje knygoje, kuri yra laikoma dvare saugioje vietoje. Našlė pagalvojo ir po kurio laiko tarė:

- Jei dvaras taip patvarkė, laikysiuos tos tvarkos, kad mes visi galėtume gyventi šiuose namuose ir šiame ūkyje, - ir abu paslėpė tą raštą, kad jis nežūtų.

Sugrįžę į gryčią pranešė, kad dvaras leido jiems ir toliau ūkininkauti, kaip ir prie velionio vyro.

- Gyventi šiuose namuose miela, bet turėsime nemažai ir vargo. Nepajėgsime apsidirbti nesamdę berno. Tokį berną gauti, koks yra mums reikalingas, bus labai sunku, - padejavo našlė.

Po kurio laiko našlė kreipėsi į dėdę Jokūbą, ar jis neapsiimtų pas ją dirbti. Dėdė Jokūbas, kiek patylėjęs, tarė:

-Broliui aš nebereikalingas. Jo vaikai jau vyrai, gali visus darbus dirbti. Nenorėčiau prižadėti pirma, negu aš pasikalbėsiu su broliu. Jeigu jis sutiks, kad eičiau pas jus dirbti, tai rytoj ateisiu.

Našlės šeima jau buvo atsikėlusį, pusrytį pavalgiusi, kada dėdė Jokūbas pasirodė. Nuo šiol pradėjo dėdė Jokūbas dirbti našlės tvarkomame ūkyje. Nuopat pirmųjų dienų jis mokė vaikus skaityti ir rašyti, kiek jau jis pats mokėjo. Našlė dėvėjo liūdesio rūbus pusantrų metų, nedalyvaudama jokiuose pasilinksminimuose.

Praėjus dviem metams, vieną dieną dėdė Jokūbas pakvietė septyniolikametį-vyriausiąjį našlės sūnų eiti su juo pasivaikščioti. Paėję į laukus, kad jų niekas negirdėtų, Jokūbas pasisakė berniukui, kad jis ir jo mama susitarė vestis ir kad jam dvaro duotas raštas yra žinomas.

-Tu žinodamas, kad būsi ne daugiau, kaip tik bernas, nori vesti mano motiną?-nustebęs paklausė berniukas.

-Taip, -atsakė dėdė Jokūbas. -Išgyvenau jūsų šeimoje daugiau, kaip du metus. Visus jus pažįstu geriau, negu jūs patys save. Gyvendamas pas brolių neturėjau tokio malonaus gyvenimo, kokį aš turiu jūsų šeimoje. Nenoriu būti šeimnininkas, bet tik padėjėjas. Kai apsivesiu su jūsų motina, nenorėčiau, kad mane vadintumėte "tėte". Noriu ir toliau būti dėdė Jokūbas. Negaliu užimti jūsų tėvelio vietos.

Pasikalbėję, padavė viens kitam ranką ir sūnus pritarė motinos sprendimui. Po kelių mėnesių našlė ir dėdė Jokūbas apsivedė. Taip išsisprendė tos šeimos buvęs tragiškas likimas. Vaikai pasiliko augti tėvo valdytame ūkyje, našlė gavo vyrą, o dėdė Jokūbas-žmoną ir jaukų šeimos gyvenimą.

STATYBININKAI IŠ LENKIJOS

Po grebėstų vežėjo laidotuvių sušauktame susirinkime nepavyko dvaro pareigūnui įtikinti valstiečius, kad Kubilių, buv. Degėsių, sodžiaus trobesiuose nėra jokių užkrečiamų ligų. Vietoje plitusių gandų sustabdymo, buvo paakstinta dar didesnė baimė, kad net einant pro tuos namus žmonės gali gauti ligą ir numirti. Žmonės nustojo eiti ar važiuoti Kubilių kaimo gatve. Vykstant darė užuolanką laukais, kad aplenkti Kubilius. Visi gyventojai jaudinosi ir pyko, kodėl tie Kubilių pastatai nesunaikinami. Vienok nė vienas nedrįso prie jų prisiartinti.

Dvaras, matydamas, kad valstiečių užsispyrimo negalės palaužti, sumanė kreiptis pas pažįstamus dvaro pareigūnus gyvenančius Lenkijoje, kad jie atsiųstų statybininkus. Dvaras parašė laišką ir su pasiuntiniu jį pasiuntė vienam dvaro savininkui Lenkijoje.

Po trijų savaičių pasiūstas pasiuntinys sugrįžo su statybininkų grupe. Kelionė iš Lenkijos iki Kubilių sodžiaus užtruko virš šeše-

to dienų. Sodžių pasiekė ankstyvą popietę. Tuoju griebėsi visi prie savo darbų. Vieni statė virimo įrengimus, kiti - valgymui palapinę ir vietas miegojimui. Rytdienos darbui buvo sustatyta aštuonios poros kazilų, kad dročiai (lentpioviai) galėtų pradėti darbą. Buvo atrinkta ir sužymėta virš aštuoniolikos sienojų ir užkelta ant kazilų.

Sekančią dieną, saulei tekant, prasidėjo įtemptas darbas, kuris tęsėsi iki pusryčių. Po pusryčių buvo duotas tam tikras laikas poilsiui. Tuo laiku atvyko iš dvaro pareigūnas sutvarkyti maitinimo reikalus. Jam buvo įsakyta neįsileisti į pokalbius su dirbančiais statybininkais. Vos spėjo pareigūnas pasirodyti, tuoj prie jo prisistatė landus, jaunas vyrukas, teiraudamasis, kur esąs Degėsių sodžius:

- Girdėjau, kad ten per keletą dienų išmirė šimtai žmonių. Tur būt tai buvo labai didelis sodžius, kad tiek daug žmonių galėjo išmirti?

Pareigūnas į jo pasiteiravimą atsakė, kad jis neperseniai esąs šioje apylinkėje ir nespėjęs su vietoje susipažinti. Jaunuolis negavęs norimo atsakymo, pasišalino. Pareigūnas, pasikrapštęs pakaušį, pagalvojo: koks tai galėtų būti paukštis, - Degėsiuos dirba, Degėsių ieško. Atėjus darbų vedėjui, pareigūnas pasisakė kokiu reikalu atvažiuavęs. Darbų vedėjas liepė pašaukti vyriausią virėją Teklę. Iš vienos didelės palapinės išlindo gyvybė ir pradėjo artintis prie tų dviejų stovinčių vyrų. Ji buvo ne aukšta, storulė - kiek pločio, tiek aukščio. Plaukai ant galvos buvo susukti ant pat viršugalvio, kaip paukščio lizdas kalno viršūnėje. Veidas buvo apskritas, kaip mėnulio pilnatis. Veido oda lygi, graži. Šypsena angeliška, šilta, tarsi pirmieji pavasario saulės spinduliai. Akys - žėrinčios, lyg mažos žvaigždutės. Balsas plaukė iš jos burnos skambus, kaip varpelis.

Teklei ant pirštų skaičiuojant kokio ir kiek reikės visai savaitėi maisto, darbų vedėjas, pasivedęs pareigūną kiek į šalį nuo Teklės, paprašė atvežti penkis gorčius degtinės (gorčius lygus apie 3 litrus). Pareigūnui pastačius akis, darbų vedėjas jam paaiškino:

- Jums atrodo, kad labai daug užsiprašiau. Mes esame keturios dešimtys žmonių ir visi sunkiai dirbame ilgas dienas. Aš jiems duodu per pietus prieš valgį po stiklelį, kad sočiau prisivalgytų, kad ištęsetų visą popietę sunkiame darbe. Taip pat duodu jiems po stiklelį ir einant gult, kad apmalšintų dienos nuovargį ir galėtų gerai išsimiegoti, pasilsėti. Šeštadieniais nedirbame iki vėlumos, dar saulei aukštokai esant paleidžiame nuo darbo, kad turėtų laiko apsitvarkyti, nusiplauti. Po vakarienės duodu po stiklelį, jei turiu - ir po du. Tada jie sueina pasilinksinti. Vieni pašoka, kai kas juokų pakrečia, o kai kurie ir rimtai pasišneka. Nedavus išsigerti, nebus

jokio linksnumo, -nei šokių, nei juokų. Sekmadieniais duodu dvigubai, kaip darbo dienomis.

Po tokio paaiškinimo, pareigūnas ištiesė ranką, tuo duodamas savo sutikimą. Teklės graži šypsena privertė ir pareigūną šypsotis. Ji kaip iš rašto išpylė, kiek reikia miežinių, žirninių, pikliuotų miltų, kiek lašinių, taukų bei mėsos. Kuomet priėjo prie pieno produktų, pareigūnas prasitarė, ar nebūtų geriau, jei turėtų savo žinioje melžiamų karvių. Tokiai minčiai Teklė pritarė ir paprašė atsiųsti dešimt gerų karvių. Baigus pasitarimą, Teklė grįžo savo palapinėn. Pareigūnas, stovėdamas prie brikelio, stebėjo jos keistą eisną. Jiėjo krypuodama, kaip nupenėta antis.

Pareigūnas, grįžęs į dvarą, viską pranešė urėdai. Urėdas buvo patenkintas statybininkų darbo sparta. Po kelių dienų pareigūnas gavo iš urėdo įsakymą vykti į Ukmergę ir įduoti to dvaro urėdai laišką ir liepė iki antradienio grįžti, bet laišką įsakė būtinai įteikti urėdai į rankas. Nuvykęs į Ukmergę urėdo nerado ir turėjo laukti iki antradienio, kol jis sugriš.

Pareigūnui laiku negrįžus, urėdas pasiuntė į Kubilius maisto tvarkytoją paimti reikalingą produktų užsakymą. Sutvarkius maisto užsakymą su Tekle, prie jo prisiartinęs darbų vedėjas pareiškė:

-Mačiau, kad paėmėte užsakymą maistui, tai ir aš atėjau pasakyti, kad šią savaitę man reikia dvylikos gorčių degtinės.

-Dvylikos? -nustebo dvariškis, -juk pirma užtekdavo penkių?

-Žinai, prieteliau, -sako darbų vedėjas, -pas mus, kur mes gyvename, Petro-Povilo diena (Petrinės) labai iškilmingai švenčiama. Mes ir čia norime tą patį padaryti.

Dvariškis jam pasakė, kad ir Papily Petrinės irgi iškilmingai yra švenčiamos, net su atitinkamomis apeigomis.

Smalsusis jaunuolis nugirdo dvariškio ir darbų vedėjo pasikalbėjimą. Jis nutarė per Petrinės nueiti į Papilį, tikėdamas ten tikrai sužinoti kur yra Degėsiai. Kadangi vienam buvo nejauku eiti, tai prisikalbino ir kitą jaunuolį.

Prieš Petrinės, šeštadienį visi darbininkai buvo atleisti nuo darbo gana anksti. Sekmadienio rytą tie du jaunuoliai atsikėlė anksčiau už kitus darbininkus. Nuėjo į Rovėją išsimaudė ir gerai apsišvarino. Po pusryčių visi rengėsi vietinėms pamaldoms, kurios būdavo laikomos kas sekmadienį. Šiai dienai darbų vadovas žadėjo parengti geresnes pamaldas ir liepė visiems jose dalyvauti, niekur nenuklysti. Tie du jaunuoliai, apsirengę išeiginiais rūbais, nuėjo į Papilį. Jaunuoliai, vaikštinėdami po miestelį, atydžiai klausėsi ar neišgirs kur nors kalbant lenkiškai. Nuėję į bažnyčią, išklausė šv. mišias. Pamokslą kunigas sakė lietuviškai. Jaunuoliai nieko nesuprąsdami, išėjo iš bažnyčios ir klaidžiojo po šventorių, kur be ke-

lių vaikėzų, nieko daugiau nesimatė. Vaikštinėdami po palapinėmis apstatytą aikštę, išgirdo iš vienos palapinės moteriškės juoką ir vyriškio ištartus kelis žodžius lenkiškai. Mūsų smalsuoliams nušvito akys. Priėję prie tos palapinės, praskleidė užuolaidą ir lenkiškai užkalbino:

-Kodėl jūs kalbate lenkiškai?

-Mes esame lenkai. Važinėjame po panašius pobūvius ir jau esame apkeliavę beveik visą Lietuvą. Jau daugiau, kaip trys metai nesame buvę Lenkijoje.

-Tai jums turėtų būti šios apylinkės gerai žinomos? Mes norėtume sužinoti, kur yra Degėsių kaimas. Mes Kubilių kaime stotome keturioms sodyboms trobesius.

-Jūs sakote dirbate Kubiliuose? Ten anksčiau gyveno Kubilių šeima. Kubiliams išvažiavus, jų sodybos sudegė ir ta vietovė buvo pavadinta Degėsiai. Jūs dirbate Degėsiuose ir ieškote Degėsių?

-Tai negali būti!-sušuko abu jaunuoliai.

-Jei jūs netikite, tai ir nereikia. Ten yra Degėsiai, kur buvo baisi epidemija. Ten išmirė daugiau, kaip pusė žmonių.

Abu jaunuoliai išbalo, kaip baisią šmėklą pamatę. Nieko daugiau nesakę, pasileido bėgte bėgti Kubilių link.

Tą sekmadienį Kubiliuose statybininkai, apsiprausę, apsišvarinę ir pasirėdę išėiginiais rūbais, laukė pamaldų. Darbų vadovas prieš pradėdamas pamaldas, tarė:

-Mieli mano bendrininkai! Gyvename ir dirbame kartu, tai aš ir noriu su jumis pasidalyti savo mintimis. Ši diena yra garbingiausių šventųjų-Petro ir Povilo, diena. Esu parengęs ilgesnes pamaldas. Jas išklausykite iki galo, neišsiskirstykite. Po pamaldų bus pietūs ir šios šventės linksmoji dalis.

Pamaldos tęsėsi virš valandos. Po pamaldų, išėję laukan, susimetė į būrelius. Netrukus atsirado darbų vadovas su pora pusgorčių degtinės ir dviem stikliukais. Vieną padavė vienam būriui, ant-
rą-kitam. Paėmus po burnelę, nuotaika pas visus pagerėjo, veidai pralinksmėjo. Prasadėjo kalbos ir juokai. Teklė, išėjusi iš palapinės, sušuko skambiu balsu:

-Vyrai, visi prie pietų!

Po pietų, jaunesnieji susirinko ant kiemo padainuoti ir linksmi praleisti laiką. Pasigirdus armonikos garsams, bematant atsirado smuikas ir klarnetas, kas sudarė neblogą kapeliją (kapelą). Vyrams dainuojant ir juokaujant, baigusios ruošą, atėjo pasipuošusios ir moterys. Muzikantai ateinančioms uždrožė maršą. Jos prėjusios prie vyrų, užklausė:

-Kodėl nešokate?

-Dabar pradėsime, -gavo atsakymą.

Muzikantai tuoju užtraukė linksmą polkutę. Bešokant ir bedai-

nuojant, nė nepajuto, kaip jų tarpe atsirado uždusę tie du jaunuoliai, kurie rytą buvo išėję į Papilį. Viena moteriškė užklausė jų:

-Ar velnias jus vijo, kad taip priilsę?

-Ne velnias, bet dar baisėsnis, -vos pratardamas vienas iš jų atsiliepė.

Visi garsiai nusijuokė, kas gi gali būti baisesnis už velnią? Jaunuoliai, kiek atsigavę, pradėjo nesavu balsu šaukti:

-Degėšiai, Degėšiai! Bėkime kuo greičiausiai, visi pražūsime!

-Kur gi tie Degėšiai yra? -kažkas užklausė.

-Čionai tie Degėšiai! Šis kaimas ne Kubiliai, bet Degėšiai, kur labai daug žmonių išmirė per siautusių epidėmiją.

Vienas iš senesniųjų atsikėlė, priėjo prie jaunuolių ir užklausė:

-Kokių durnaropių jūs Papilyje priėdėte? Visi esame girdėję, kad Degėšiuose išmirė apie šešis šimtus žmonių. Argi galima sutalpinti šešis šimtus žmonių keturiose gryčiose!?

Visi nusijuokė ir vėl pradėjo šokius bei dainas. Jaunuoliai, neradę pritarimo, nuskubėjo pas darbų vedėją. Paprastai, be leidimo nebuvo leista įeiti į darbų vadovo gryčią, bet jie to nepaisydami, su triukšmu įsibrovė į vidų. Darbų vadovas, pusiau snausdamas, matė, kad atėjo tie jaunuoliai, kurie nebuvo jo pamaldose. Kitu laiku jis būtų juos išbaręs ir išvijęs, bet šį sykį jis juos pagyrė už atėjimą.

-Eikite šian, išgersime, -paėmęs stikliukus pripylė sau ir jaunuoliams. -Gerkime už Petrus ir Povilus. Jie yra mūsų didžiausi šventieji.

Jiems išgėrus po keletą stikliukų, jis pasiteiravo jų, kokiu reikalu jie pas jų atėję. Jaunuoliai jam pasakė, kad jie visi čia dirba Degėšiuose, kur siautusi ta baisi epidemija ir kad reikią iš čia išvažiuoti. Darbų vadovas prisipylė sau ir dar jaunuoliams, liepė išgerti ir eiti gulti. Pažadėjo rytoj apie tai pasikalbėti. Taip pasakęs, netrukus užmigo. Jaunuoliams nieko kito neliko, kaip tik laukti rytojaus. Jie nutarė neiti į pastatus gulti, bet miegoti kur nors lauke.

Darbų vadovo du sūneliai, dešimties ir aštuonerių metų, kurie per visą dieną laukė, kad tėvas pasigertų ir užmigtų, galu gale to laiko sulaukė. Pirma, negu eiti laukan, vyresnysis priėjęs prie tėvo paklausė:

-Ar miegi, tėveli?

Tėvas tik suniurnėjo ir daugiau nė balso. Vaikai, įsitikinę, kad tėvas tikrai miega, tuojau nubėgo į sodą, esantį tolokai nuo jų gryčios. Jie jau seniai stebėjo tą sodą, bet neturėjo progos į jį patekti. Tėvas jų niekada iš akių neišleisdavo, -kur jis dirbo, ten ir vaikai turėjo būti. Greit subėgę į sodą, griebė raškyti obuolius. Vos spėjo prisikimšti kišenes ir į užantį, išgirdo motiną šaukiant, kad jau laikas gulti. Abu spruko su obuoliais į daržinę ir, ten juos paslėpę, nuėjo gulti.

Ant rytojaus, po pusryčių, vaikai nubėgę į daržinę ir užsidarę duris, kad niekas jų nematytų, prisivalgė žalių, neprinokusių obuolių. Po kiek laiko vaikams pradėjo skaudėti viduriai. Suėję į kamara, užsidarė duris ir atsigulė. Atrodė, kad niekas vaikų elgesio nematė, bet keturios akys juos stebėjo. Jaunuoliai, nugirdę vaikų verksmą, nubėgę prie daržų ravėjusios motinos, pasakė, kad serga jos vaikai. Motina, įėjusi į kamara, rado vaikus dideliuose skausmuose. Įbėgusi į kambarį, kur tėvas pagiriotas dar tebemiegojo, susuko:

- Tu girtas miegi, o tavo vaikai miršta!

Darbų vedėjui net pagirios išdulkėjo. Įėjęs į kamara rado vaikus skausmuos. Paklausti vaikai, ar jie nevalgę ko nors žalio, motina pasiskubino jam atsakyti, kad vaikai neturėję progos, nes visą laiką buvę daržinėje, ji pati tą mačiusi. Iš pat ryto vaikai nesielgę normaliai: anksti atsikėlę ir visai mažai valgę. Netrukus prisistatė nekviesti ir tie du jaunuoliai. Jie pradėjo aiškinti, kad čia yra Degėsiai, kur per epidemiją išmirę daug žmonių, kad šie pastatai dar nėra švarūs, kad šį ankstyvą pavasarį žmogus įėjęs į vieną gryčią ir po poros dienų miręs, o dabar šie vaikai, įėję į nenaudojamą daržinę, apsirgo. Reikia visiems kuo greičiausiai iš čia bėgti, kitaip gali tekti visiems mirti.

Darbų vedėjui pasiteiravus iš kur jie apie tai sužinoję, jie papasakojo, kad Papilyje jie sutikę lenką verslininką ir jis jiems viską išpasakojęs. Tuomet darbų vedėjas tuoj įsakė viską krauti į vežimus ir važiuoti atgal, iš kur atvažiavę.

Ankstyvą popietę gurguolė apleido Kubilius. Apdengtame vežime sergantiems vaikams buvo pataisytas patalas. Prie jų kartu važiavo ir motina. Lengvu brikeliu darbų vedėjas nuvažiavo į dvarą pranešti, kad išvažiuoja nebaigę darbų.

Įpuolęs į aukščiausio urėdo būstinę, pradėjo kolytis visokiais žodžiais, išvadindamas melagiais, sukčiais ir panašiai. Visaip išsikolijęs dar pridūrė:

-Jūsų valstiečiai gerai daro neidami dirbti į Degėsius. Aš prrandu du savo mielus sūnelius dėl jūsų melagystės. O gal ir mes visi jau esame užsikrėtę ligomis ir mirsime, kaip jūsų grebėstų vežėjas kad mirė.

Taip pasakęs, užtrenkė duris ir bajoriška eisena eidamas, sėdo į brikelį ir išlėkė iš dvaro. Skubėjo pasivyti išvykstančią gurguolę. Pasivijęs įlipo į uždengtą vežimą pažiūrėti sergančių sūnelių. Motina pasakė, kad vaikai išvėmę žalių vemalų, nuo ko jiems geriau pasidare, bet dar turį karščio. Nakvynei vaikams buvo pataisytas guolis palapinėje. Iki pusiaunakčio vaikai neblogai miegojo. Paryčiais pasidarė neramūs ir pradėjo viduriuoti. Jaunesnysis sūnus, greičiau atsigavęs, pradėjo motinai pasakoti, kaip jie nekantriai laukė kol užmigs tėvas, kad jie galėtų prisirašyti obuolių. Jiems

obuoliai atrode labai skanūs.

Motina, iškvotusi vaiką, nubėgo į vyro palapinę. Pamačiusi jį rūkant turkišką pypkę ir ant staliuko pusgorčių degtinės, sušuko:

-Tau tik gerti ir nežiūrėti reikalų! Jei tu būtum mažiau gėręs per Petrines, tai mes būtume Kubiliuose prie darbo, -ir ji išpasakojė, ką jai pasisakė vaikas.

Vyras visą laiką ramiai stovėjo ir išklausė, ką žmona jam sakė. Po kelių minučių, staiga pagriebęs pusgorčių degtinės, išskubėjo iš palapinės ir trenkė jį į pasitaikiusį akmenį. Jis tuoj paliepė visiems susirinkti prie jo palapinės. Susirinkusiems tarė:

-Aš auginau savo vaikus griežtoj drausmėj. Juos baudžiau už padarytus prasižengimus, bet aš jiems neaiškinau, kas yra leistina ir kas draudžiama. Jie augo ne tėviškoj meilėj, bet despotiškoje baimėje. Mano nusigėrimas ir užmigimas padarė šitą suirutę. Jūs netekote darbo, pajamų vien tik dėl mano kaltės. Aš jums išmokėsiu iš savo kišenės tiek, kiek jūs būtumėte uždirbę gyvendami Kubiliuose.

Į pasiūlymą grįžti atgal ir baigti pradėtą darbą, jis pakėlęs savo bajoriškus antakius, suriko:

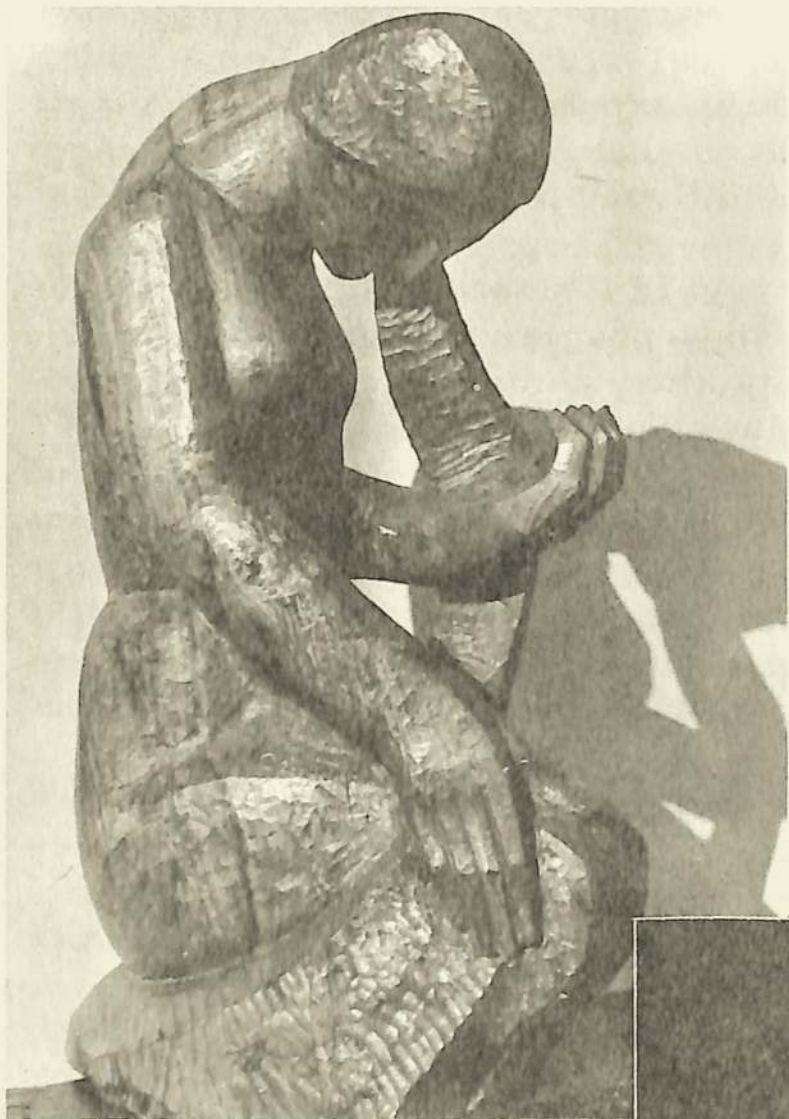
-Ką, jūs norite mane padaryti piemeniu? Ką dvarui aš pasakiau, tas pasakyta ir aš neisiu jų atsiprašyti.

Tai pasakęs, jis liepė pašaukti tuos du jaunuolius, kurie buvo Papilyje. Pervėręs juos savo piktomis akimis, tarė:

-Prieš išvažiuojant į Kubilius, žinojau kad ten yra Degėsiai. Žinojau, kad vietiniai žmonės vis dar tos vietos vengia ir bijo. Jie bijojo to, kas nutiko prieš trejus metus ir todėl nėjo į ten dirbti. Aš žinau, kad tai yra nesąmonė. Dėl to dvaras mus ir kvietė, kad atvyktume ten dirbti. Jūs abu pradėjote ieškoti Degėsių. Jei jūs būtumėte manęs paklausę, aš jums būčiau visą reikalą teisingai išaiškinęs, bet jūs, prisiklausę Papilio pasakoriaus baisių pasakų, atbėgę tuojau norėjote subuntavoti žmones apleisti turėtą darbą. Negaudami pritarimo, įsibrovėte į mano kambarį. Aš liepiau jums eiti išsimiegoti ir rytojaus dieną pasikalbėti. Kuomet vaikai susirgo nuo žalių obuolių, jūs visi ant manęs užpuolėte sakydami, kad vaikai daržinėj gavo ligą ir jau miršta. Būdamas pagiriotas daviau klaidingą įsakymą kuo greičiausiai išvažiuoti. Todėl dabar mes esame čia, o ne Kubiliuose, kur turėjome būti. Jums reikės keturių dienų pasiekti savo vietovę. Aš jums duodu pinigų maistui penkioms dienoms, po tris grašius kiekvienam į dieną. Dėl duonos užteks, vandens rasite upeliuose. Nakvynei, -priglobs jus krūmai bei miškas. Taupykite batus, eikite basi, kojų oda jei ir pradils, vėl ataug. Su savimi nieko neimkite, kas jums kelionei nereikalinga. Jūsų nuosavybę parvešime. Su mumis negalite būti nė minutės ilgiau. Toks jūsų užsipelnytąs mokestis. Dieve jums padėk!

(Bus daugiau)

Kas ten yra

DAGYS

Tik pabandyk

DAGYS

PETRO GUDELIO KNYGOS

Atsargos majoras Petras Gudelis yra parašęs ir išleidęs dvi knygas, kurios istoriniu atžvilgiu yra vertingos. Pirmoji knyga, - "Bolševikų valdžios atsiradimas Lietuvoje 1918-1919 m. jų pačių dokumentų šviesoje", Nidos Knygų klubo Londone išleista 1972 m. Autorius savo paaikškinime rašo: "Kadangi bolševikų metodai bandant įgyvendinti komunistinę santvarką nėra niekur kitur sistematiškai aprašyti, tai a. a. prof. dr. Z. Ivinskio pareiškimu, mano išsamus jų veiklos Joniškėlio aps. atvaizdavimas išryškina jų visoje Lietuvoje vartotus metodus ir padeda suprasti, kodėl jie niekur neturėjo pasisekimo". Prof. dr. Zenonas Ivinskis savo žodyje "Autorius ir jo iškeltieji klausimai" tarp kitko rašo: "Lietuvos kariuomenės atsargos majoras Petras Gudelis pirmasis nuodugnai atsidėjo anam laikotarpiui, pasiryžęs kritiškai išgliaudyti Lietuvos bolševikų šaltinius ir išaiškinti, kaip jų valdžia buvo atsiradusi Lietuvoje 1918-19 metais. Analizuodamas bei konfrontuodamas pačių komunistų versmes, jas lygindamas, gretindamas su realiais faktais ir darydamas kritiškai-logiškas išvadas, P. Gudelis, palyginti, plačiai nušvietė anuos nepriklausomos Lietuvos pradiniam laikotarpiu taip reikšmingus metus". Knyga turi 160 psl. Kaina Jungtinėse Amerikos Valstybėse 2.50 dol. minkštais viršeliais ir 3 dol. -kietais viršeliais. Visur kitur-pagal oficialų dolerio kursą. Išspausdinta 800 egz. Lietuvių Veteranų Sąjungos "Ramovė" ir autorius lygiomis dalimis.

Antroji knyga "Joniškėlio apskrities partizanai", I dalis, išleista 1975 m. Romoje. Knyga didelio formato, 201 psl. Šios knygos II-ji dalis parašyta ir yra spaustuvėje. Autorius rūpinasi išleisti dar ir ketvirtą knygą, -visų Lietuvoje išspausdintų buvusių Joniškėlio partizanų atsiminimų rinkinį ir jį pailustruoti anuometinėmis foto nuotraukomis.

Reformatas Petras Gudelis gimė 1895 m. Kalnagražčių km., Vaškų vls., Biržų aps. Karo mokyklą baigė Rusijoje. Lietuvos kariuomenėn stoji savanoriu į Joniškėlio partizanų batalioną. Kovojo su bolševikais. Pradžioje vadovavo Vaškų valsčiaus partizanams. 1919. IV. 5 Joniškėlio karininkų ir būrių vadų suvažiavime buvo išrinktas į Joniškėlio Apsaugos štabą. Trumpą laiką 1919 m. buvo Joniškėlio aps. komendantu, vėliau perėjo tarnauti artilerijon. 1922 m. išėjo iš kariuomenės ir gyveno savo ūkyje.

Autorius yra nepaprasto darbštumo ir kruopštumo žmogus. Eilę metų rinko iš įvairių šaltinių medžiagą savo leidiniams. Sveikindami linkime jam užsibrėžtų darbų sėkmingo užbaigimo.

Fr. ŠLENTERIS

VARPAS

Laisvąjį pasaulį yra pasiekę keli "Varpo" leidiniai, kuriuos leidžia okupuotos Lietuvos pogrindyje veikiąs Lietuvos Revoliucinio Išsivadavimo Frontas. Leidiniai nenumeruoti ir nedatuoti.

Pirmame "Varpo" leidinyje duota nuo antrojo bolševikmečio pradžios okupantų teroristinės kovos su Lietuvos partizanais trumpa santrauka. Lietuvos partizanų, pravardžiuotų "banditais", buvo daugiau kaip dešimtį metų vesta nelygi žūtbūtinė laisvės kova su NKVD (saugumo) kariuomenės pulkais.

1944. VIII. 1 sovietiniai okupantai buvo paskelbę Lietuvoje visuotiną 1909-26 m. gimusių vyrų mobilizaciją. Į Raudonąją Armiją buvo sugaudyta 40-45 tūkstančiai Lietuvos jaunimo. Kiek jų žuvo, nežinia.

1944. XI. 11 Maskvoje sudaryto VKP(b)CK biuro Lietuvai pirminku buvo paskirtas Michalinas Suslovas. Jis vykdė sudarytą detalų planą dvasiniam ir fiziniam lietuvių tautos sunaikinimui. Visi lietuviai buvo paskelbti vokiečių kolaborantais ir pastatyti už įstatymų ribų, išskyrus mažą komunistų saujelę. Tai buvo rusiškų bolševikų kerštas lietuvių tautai už 1944 m. birželio 23 d. sukilimą, per kurį žuvę daugiau kaip 4, 000 Lietuvos partizanų. Lietuvos Laisvės Armija (LLA) savo gretose turėjusi apie 110-120 tūkstančių vyrų. Bėgyje 1940-50 m. buvo nužudyta 540 tūkstančių Lietuvos gyventojų. Lietuvių tauta buvo sadistiniai žiauriausiomis priemonėmis, provokacijomis naikinama. Ypač buvo stengtasi sunaikinti Lietuvos inteligentiją ir šių visų žudynių bei ištrėmimų į Sibirą iniciatoriumi buvo M. Suslovas, kuris siekė kad Lietuva būtų be lietuvių.

Antrame "Varpo" leidinyje pasakoma, kad Lietuvos Revoliucinį Išsivadavimo Frontą (LRIF-tas) sudaro: Lietuvos Nacionalinė Revoliucinė Taryba, Žmogaus Teisių Komitetas, Amnestijos Internacionalo Skyrius Lietuvoje, Lietuvos Kovotojų Sąjūdis ir Laisvoji Lietuvos Komunistų Partija. Pranešama, kad socialistinio imperializmo agresoriai Lietuvos kraštą yra pavertę vientisa raketų aikštele, - Sovietų Sąjungos vakarų fronto branduolinio ginklo forpostu. Skatina kartu su broliais latviais ir estais stoti kovon už savo ir artimųjų gyvybių išsaugojimą ir šaukiasi pagalbos į viso pasaulio valstybes, kad raketinės aikštelės Lietuvoje būtų panaikintos, kad taika ir laisvė būtų Pabaltijui.

Trečias "Varpo" leidinys skatina organizuotai ir pavieniui drąsiai kovoti už įgyvendinimą Žmogaus Teisių Deklaracijos, už žmogaus teises ir laisvę ir už amnestavimą visų politinių kalinių. Ragina rašyti reikalavimus visoms SSSR institucijoms, spaudai ir asmenims.

Ketvirtame "Varpo" leidinyje pasisakoma, kad LRIF-tas, kaip kovojęs už taiką ir laisvę, Žmogaus Teisių Deklaraciją priimęs kaip savo veiklos programą, - apeliuojama į Sovietų Sąjungos Komunistų partijos humaniškumą ir patiekiami Sąjungos valstybei ultimatyviniai punktai, pagal kuriuos reikalaujama, kad Sovietų Sąjungos vyriausybė pati atstatytų Lietuvos Nepriklausomybę ir atitaisytų klaidas, kurias padarė carinė ir stalininė Rusija. Turi išvesti SSSR ginkluotas pajėgas iš Lietuvos teritorijos ir įvesti SNO (Jungtinių Tautų Organizacijos) ginkluotą kontrolę, kad lietuvių tauta savistoviai ir laisvu rinkimu išspręstų savo krašto valdymo formą. Šiuo reikalu kreipiamasi į pasaulio katalikų centrą - Vatikaną, į SNO, į visas valstybes, jų vadus, į politines partijas, organizacijas ir į laisvame pasaulyje gyvenančius estus, latvius ir lietuvius, šaukiama pagalbos su šauksmu SOS!, kad Pabaltyje nebūtų supiltas trijų tautų kapas.

J. Kr.

NAUJI LEIDINIAI

Pranas Čepėnas "Naujųjų laikų Lietuvos istorija", I tomas. Išleido Dr. Kazio Griniaus Fondas 1977 m. Chicagoje, 543 psl. Kaina 15 dol.

Privalėtume prisipažinti, kad dar iki šiol neturime moksliniu pagrindu objektyviai parašytos Lietuvos istorijos. Veik visi turimi lietuvių istoriniai veikalai parašyti prisilaikant ideologinių ar religinių samprotavimų. Nuo seniausių laikų pas mus dominavo romantiniai-nacionalistinė bei katalikiška, o dabar plačiai pasireiškusi okup. Lietuvoje marksistiniai leninistinė, Lietuvos istorijos interpretacija.

Sveikintinas autoriaus ir leidėjų užmojis išleisti trijuose tomuose "Naujųjų laikų Lietuvos istoriją". Leidėjai užangoje pasisako: "Visi suprantame rimtą reikalą turėti bešališkai parašytą naujųjų laikų istoriją". O autorius nuo savęs patikrina: "Istorikai... negali visiškai atsipalaiduoti nuo pasaulėžiūrinių principų... bet mano manymu, jeigu istorijos įvykių faktai neklastojami, tais sąmoningas skaitytojas apie aprašomus įvykius gali susidaryti savas išvadas."

Tai būtų autoriaus kriterijumas labai artimas pozityvistų filosofijai, kuriuo vadovavosi rašant veikalą. Nevisuomet patys faktai ir įvykiai, nors ir objektyviai patiekti, išaiškina istorinę tiesą. Istorikas, atsipalaidavęs nuo ideologinių ar religinių aiškinimų, negali pasitenkinti vien tik objektyviu ir sąžiningu faktų ir įvykių aprašymu, bet turi patiekti mokslinį išaiškinimą, kas apsprendė, kad tie, o ne kiti, faktai ir įvykiai pasireiškė tame Lietuvos istorijos laikotarpyje.

Prof. Pr. Čepėnas, palyginus su kitais istorikais, arčiausiai priartėjo prie mokslinio metodo. Jo nuopelnui reikia priskaičiuoti mėginimą apimti visus Lietuvos gyventojus ir patiekti tautinių mažumų bei religinių grupių rolę lietuvių tautos istorijoje, kas kitų buvo vengiama. Kas svarbiausia, svarstomąjį Lietuvos istorijos laikotarpį įterpė į vykstantį Vakarų Europoje tautų laisvėjimo procesą ir sugretino su carinės ir revoliucinės Rusijos poveikiu į lietuvių tautos politinę ir idėjinę raidą.

Autorius nepasitenkino vien politinių įvykių nagrinėjimu, bet stengėsi duoti to laikotarpio lietuvių tautos istorinę pilnybę, įjungdamas meno, mokslo, švietimo, ekonominę ir socialinę besikeičiančią padėtį. Tuo būdu, savo tematikos struktūra, Čepėnas teigiamai išsiskiria nuo kitų lietuvių istorikų ir priartėja prie Voltaire nustatyto istorinio nagrinėjimo principo, pagal kurį istorijos objektu yra ne aprašymas karalių viešpatavimo, bet kaip vystėsi ir kito žmonijos ir paskirų tautų kultūra ir civilizacija.

Autorius teigia: "... Tauta yra istorinio vyksmo, politinių, socialinių bei ekonominių sąlygų išdava, trumpai tariant, modernųjų amžių kultūros padarinys" (psl. 9). Šiame teigime stokoja dvasinių ir idėjinių pradų, be kurių būtų neįmanomas pats istorinis procesas, o tuo labiau jos supratimas. "The World is run by its ideals, only a fool thinks otherwise" (Idealai apsprendžia pasaulio istoriją, tik kvailiai galvoja antraip), - teisingai nusako Woodrow Wilson.

Nors autorius idėjinio prado visai neatmeta, tvirtindamas: "modernusis tautinis sąjūdis kilęs iš demokratinio ir liberalinio judėjimo ir kovojęs su absoliutizmu", - bet jis savo svarstybose tautiniai demokratiniai sąjūdžiai sutapatina su nacionalizmu, kuris reprezentuoja "garbingos praeities kultūrą".

Matomai tais sumetimais Čepėnas nubraukė Maž. Lietuvoje, reformacijos įtakoje, iškilusią lietuvišką raštiją ir susidariusius tautinės kultūros židinius, be kurių būtų neįmanomas ir nesuprantamas Didž. Lietuvos tautinis atgimimas. Tuo pačiu autorius nepagavo, kodėl Suvalkija, patekusi po trečiojo Rzeczpospolitos padalijimo Prūsijai, tapo lietuviybės atgimimo avangardu Didž. Lietuvai.

Dėl tos pačios priežasties autorius neišryškino R. Katalikų Bažnyčios pilnutinio vaidmens Lietuvos istorijoje. Jis teisingai nurodo į katalikų hierarchijos varomą polonizacijos politiką ir į jos bendradarbiavimą su carizmo organais malšinant 1905 metų revoliuciją. Tolygiai teisingai nurodo didelį vaidmenį lietuvių jaunosiosios dvasiškijos tautiniame atgimime, bet jis nepaminėjo jos skleidžiamos fanatiškos neapykantos kitoms religijoms ir kitų pažiūrų sąjūdžiams. Išskėlimas šio fakto išaiškintų, kodėl nuo

pat tautinio atgimimo pradžios lietuvių tautoje pasireiškė gilus skilimas į priešingas stovyklas, nesugyvenimas su tautinėmis mažumomis, vėliau vykę perversmai nepriklausomoje Lietuvoje ir tebesitęsiančios vidujinės kovos iševijoje.

Nežiūrint šių idėjinių trūkumų, autoriui tenka pripažinti didelis nuopelnas, kad lietuvių tautinį judėjimą įstatė į revoliucinio sąjūdžio vėžes ir tuo išaiškino, kodėl katalikiškoje tautoje kairiųjų sąjūdžiai iškilo į vadovaujančias pozicijas, pirmieji paskelbę laisvės ir nepriklausomybės siekimą.

Autorius, nagrinėdamas Dūmos periodo veiklą, kurioje lietuvių net 77% buvo kairiųjų partijų atstovai, įrodė lietuvių tautos demokratinį ir vakarietišką nusistatymą. Toliau autorius nepabūgo atidengti žydų, vokiečių ir kitų mažumų didelę rolę vystant Lietuvos ekonominį gyvenimą ir padedant lietuvių demokratiškiems sąjūdiams jų kovoje už laisvę.

Kruopščiai surinkti faktai apie Lietuvos tautinio atgimimo revoliucinį charakterį, nereikalaujantieji gilesnių ir platesnių išaiškinimų, sugriovė romantiniai nacionalistinę ir katalikišką mitologiją apie tautinio atgimimo prigimtį. Tuo autorius prisidėjo dideliu moksliniu įnašu į Lietuvos istorijos nagrinėjimą.

Darbas atliktas kruopščiai, patiekiant prie kiekvieno skyriaus plačią bibliografiją. Spaudos darbas atliktas be priekaištų. Knyga, įrišta į kietus viršelius, skaitytojui sudarys malonią staigmeną, be kurios neturėtų apsieiti nė vienas lietuvis inteligentas.

Veikalas vertas nuodugnesnio nagrinėjimo. Teks palaukti, kol pasirodys sekantieji du tomai. Tuomet pilnumoje paaiškės, kaip autorius sugebėjo išaiškinti žymiai sudėtingesnių naujųjų laikų Lietuvos istorijos laikotarpį ir kaip galėjo išsiversti vien faktų ir įvykių aprašymu.

V. K.

* * *

Viktoras Karosas "Lietuvos ryšys su Amerika", "Lithuania's ties with America". Devenių Kultūrinio Fondo leidinys Nr. 2, Chicago 1977. Viršelių emblema dail. Jono Tričio. Spaudė M. Morkūno spaustuvė. Leidinys iliustruotas, 176 psl. Ši istorinė apybraiža, su plačia santrauka anglų kalba, dedikuota Amerikos Nepriklausomybės 200 metų sukakčiai paminėti.

V. Karosas, savo studijomis ir raštais, yra vienas ryškiausias šių laikų krypties bei reformacijos žinovas. Studijuodamas bei nagrinėdamas šiuos dalykus, naudojasi rimtais šaltiniais visapusiškai apžvalgai bei išvadoms. Savo istorinėje apybraižoje autorius visai kitoje šviesoje pažvelgė į Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos - lietuvių tautos vestas su pavergėjais tragiškas kovas už savistovumą ir laisvę, žvelgdamas į įvykius europiniu mastu.

Kitoje šviesoje atsispindi vestos kontrreormacijos su reformacija kovos. Sužlugdžius reformaciją, žlugo ir DL Kunigaikštija.

Lietuvių tautos aukomis pasinaudojo Vakarų Europos ir Amerikos laisvės jėgos, kas ir sudarė Lietuvos reikšmingą įnašą į Vakarų demokratijos pergalę prieš despotizmą.

Savo kondensuotoje studijoje autorius įrodo, kad Amerikos lietuviai yra ne vien etninė grupė, bet vakarietiška tauta, kuri per kovas prieš pavergėjus ir despotizmą dvasiniai ir idėjiniai susirišo su Amerika.

Knygos gale autorius duoda sekančią išvadą: "Nuo pat Amerikos kolonijinių dienų lietuvių laisvės kovotojai žiūrėjo į šį kraštą, kaip į savo siekių viltį, ir toje dvasioje, ir istorinėje paskirtyje formavosi Amerikos išeivija"... ir "yra surišta su Amerikos istorine paskirtimi".

Šis originalus veikalas, visai kitoje šviesoje nušviečias Lietuvos tragediją, yra didelis įnašas kovoje už Lietuvos laisvę. Su šiuo vertingu ir rimtu veikalu pravartu būtų kiekvienam susipažinti, o ypač mūsų jaunesniajai kartai, kuriai dėl lietuvių kalbos sunkumų ateina į pagalbą knygos gale paduota plati santrauka anglų kalba.

J. Kr.

* * *

"DAGYS dejuoja ir dainuoja" stambi 7 prie 10 colių formato knyga 152 psl., išspausdinta Toronte 1977 m. Knyga iliustruota keliomis autoriaus nuotraukomis ir jo skulptūrų reprodukcijomis. Autorius savo poeziją suskirstė į tris dalis: klajonių keliais, vienvėdės vėjai ir platus pasaulis.

Leidiny s surinktas paprasta rašoma mašinėle ir išspausdintas ofsetu, kas teikia puošniai knygai dalinį minusą. Autorius "nenorėjęs didinti išlaidų jos puošimui".

Skulptorius Jokūbas Dagys atliko pagirtinai vertingą darbą išleisdamas savo lėšomis pergyventų sielos virpėjimų poetinius posmus. Eilėraščiai sklandūs, lengvai skaitomi, suprantami, sukelia pasigėrėjimą ir dėkingumą autoriui.

Šis vertingas leidiny bus išsiuntinėtas "Mūsų Sparnų" skaitytojams, kaip autoriaus dovana, -veltui.

Redakcija

HALINOS KORSAKIENĖS PRISIMINIMAI

1977 m. okupuotos Lietuvos knygų rinkoje pasirodė biržietės H. Nastopkaitės-Korsakienės atsiminimų knyga, pavadinta "Susitikimai". Šioje lengvai skaitomoje 380 psl. knygoje H. Korsakienė aprašo savo atsiminimus iš susitikimų ir bendros veiklos su rašytojais: A. Vienuoliu, P. Cvirka, S. Nerimi, savo buv. profesoriais - V. Krėve, B. Sruoga, V. Mykolaičiu-Putinu ir kt.

Biržų gimnazijos IV laidos abiturientai su mokytojais Astravo dvare prie užtvankos (zostaukos). Iš k. į d.: pievoje prie akmenų krūvos guli mokytojas Jurgis Kutra, trečias prie medžio stovi mokytojas V. Šlekys ir su mandalina — mokytoja St. Paliulis. Užpakaly, nuotraukos centre, tarpe medžių kamienų — mokytojas J. Dilys ir mokytoja E. Šlekienė.

Knygos gale vienas skirsnis — "Biržai sostinė mano" — yra paskirtas ištiesai Biržų gimnazijos ir jos mokytojų aprašymui. Manau, kad ir "M. Sp." skaitytojams bus įdomu su tais atsiminimais susipažinti. Štai citatos:

"Puikus savo dalyko specialistas, atvykęs į Biržus jau kiek vėlesniais metais, buvo mūsų direktorius M. Krikščiūnas. Reiklus ir griežtas, įvarantis nemažai baimės, jis buvo drauge ir pedagogas — menininkas, mokėjęs savo dėstomuosius dalykus... pakelti į prideramą aukštį, sudominti, netgi uždegti klasę šiomis sunkiai įsisavinamomis disciplinomis ir apgaubti jas savotiškos poezijos skraiste" (348 psl.).

"Pirmas mano lietuvių kalbos mokytojas, reiklusis Jurgis Kutra, buvo karštas kalbos norminimo šalininkas ir entuziastas. Pats jis kalbėjo pabrėžtinai akcentuodamas skiemenis, išgiedodamas balsių ir dvibalsių priegaides (? J. Ktr.). O barbarizmus, anot paplitusio termino, jis "blūsinėjo" su tikru įniršiu. Tad suprantama, kaip didžiai jį piktino mano nemokšiškas. Neatsižvelgdamas į jokiais lengvinančias aplinkybes, J. Kutra raitė man dvejetus. Pamenu, su būdingu geliančiu pašaipumu jis pacitavo iš mūsų skaitinių knygos Jono Jablonskio žodžius: "Maža garbė svetimo-

mis kalbomis kalbėti, o didi gėda savosios gerai nemokėti"... Šie žodžiai įskaudino mane ligi ašarų. Ir aš šventai pasiryžau šią savo "gėdą" kuo greičiau nuplauti. Per kelis mėnesius, dedant daug pastangų, man pusėtinai pavyko tai pasiekti" (342 psl.). (Rašytoja buvo gimusi Ukrainoje ir ten virš 10 metų išgyveno. J. Ktr.).

"Mano mokymosi laikais buvo labai paplitę vadinamieji literatūriniai teismai. Mūsų gimnazijoje, tikrojo teismo pavyzdžiu, jie buvo organizuojami mkt. J. Kutros, siekiant praplėsti mokinių literatūrinę akiratį ir bendrąjį jų išprusinimą bei lavinti iškalbos meną" (367 psl.).

"Viena labiausiai mokinių mylima mokytoja buvo E. Šlekienė, dėsciusi mums kūno kultūrą; nenuilstama visų vakarėlių, saviveiklinių vaidinimų ir sporto švenčių rengėja. Smulkutė, laibutė, greitai ir vikri, aštrokų bruožų, ji buvo geroji mūsų gimnazijos dvasia visur suskumbanti, visus suburianti, vadovaujanti mūsų gimnazijos meninio gyvenimo daliai" (349 psl.).

"Mūsų piešimo mokytojas V. Šlekys pirmiausia gimnazijoje garsėjo tuo, jog dar Biržų keturklasėje mokėsi drauge su poetu Julium Janoniu. Apie tai mūsų mokytojas dažnai per pamokas pasakodavo" (346 psl.), (? J. Ktr.).

"Vėlesniais metais į mūsų gimnaziją atėjo jau labiau pasirususių pedagoginiam darbui mokytojų. Vienas tokių, aukštą mokslą baigęs, buvo zoologas Vytautas Didžiulis, kilęs iš Griežionėlių, iš plačiai pagarsėjusios Didžiulių šeimos, rašytojos, revoliucinio judėjimo dalyvės Didžiulienės-Žmonos sūnus, pats pagarsėjęs kaip socialdemokratų veikėjas. Tai buvo nedidelio ūgio, nuplikęs žmogus, su šviesiomis pūpsančiomis akimis ir kiek kaprizinga linija nubrėžtomis lūpomis. Jis puikiai išmanė savo dalyką, tačiau dėstė jį kiek nuobodokai" (347 psl.).

"Daug gyvybės į gimnazijos subarėjantį gyvenimą įliejo ir naujai paskirtas lietuvių kalbos ir literatūros mokytojas Stasys Paliulis... S. Paliulis ypač domėjosi tautosaka, liaudies dainomis, muzika... Sudomino mokytojas S. Paliulis mokinius ir liaudies instrumentais, ypač skudučiais" (349 psl.).

H. Korsakienė dar plačiau mini mkt. V. Krestjanovienę, mkt. M. Ušerauskaitę ir kt. Rašytoja prisimena ir porą karikatūrų, tilpusių mokinių leidžiamame "Svipljje", nepiktai pasišaipančių ir iš mūsų gerbiamųjų pedagogų. "Vienoje jų nupieštas mkt. J. Kutra: mažaūgis, ištemptu kaklu ir ilga gandro nosim; stypčioja jis, nešdamas po pažasčia didžiulį klasės dieniną, kuriame užrašyta: "Ketveriukės tiktai panelėms". O kelios šaunios merginos, užnėrusios jam ant kaklo virvę, tempiasi mokytoją keliu, vedančiu, anot užrašo rodyklėje, "Į pragarą"... Pasiekė šis "Svirplio" numeris ir

patį pajuoktąjį. Tačiau mūsų griežtasis mokytojas šį kartą buvo labai atlaidus: tramdydamas juoką, jis tik raukė kaktą ir kraipė ant plono kaklo galvą, šypsodamasis į ūsą" (359 psl.). Antra karikatūra tame pačiame "Svirplyje" vaizdavo vet. gydytoją mkt. P. Nastopką (autorės tėvą). "Senyvas pedagogas stovi prie formulių prirašytos lentos, be atodairos trupinamos kreidos dulkių debesy, visas pasinėręs į matematinių lygčių sferą... o tuo tarpu jo vargšai pacientai nekantraudami kaišioja savo graudžias arkliškas galvas pro klasės langus... Šios karikatūros, man regis, vaizdžiai parodo, kokio demokratiško familiarumo ir draugiško nerūpestingumo atmosfera siejo mūsų gimnazijos pedagogus su besimokančiu jaunimu trečiojo dešimtmečio pradžioje" (360 psl.).

Vis dėlto autorė, nors ir gana smulkiai charakterizuoja savo buvusius mokytojus, nedrįsta nė žodžiu užsiminti, kad pav. mkt. J. Kutra (vėliau ir jo šeima), užėjus bolševikmečiui, be jokios kaltės buvo išgabenti į Sibirą ir ten turėjo žūti kankinio mirtimi.

Rašytoja vaizdžiai prisimena ir "Mūzos" teatro Biržuose vaidintojus: "Pirmų vaidybos išpūdžių sėmiausi iš "Mūzos", scenos mėgėjų draugijos (įsteigtos 1918 m. Biržuose) spektaklių, buvau ištikima jų lankytoja. Dažniausiai juose vaidindavo mūsų gimnazijos mokytojai (J. Kutra, J. Dilys, E. Šlekienė ir kt.) ar šiaip gerai pažįstami miestelėnai, nedaug tepakeisdami įvairiose rolėse savo įprastus, kasdienius veidus. Tačiau šioje mėgėjiškoje trupėje buvo ir tikrai įkvėptų savamokslių aktorių. Pamenu Lyglaukių (ne Lyglaukių, bet Astravo dvaro, J. Kr.) pradžios mokyklos mokytoją Kostą Kregždę ("M. Sp." redaktoriaus brolių, J. Ktr.), kuris tiek gyvenime, tiek scenoje išlaikydavo imponantišką baironiško herojaus povyzą, paženklintą panieka pilkajai kasdienybės aplinkai" (263 p.).

Reikia pripažinti, kad H. Korsakienė, būdama aktyvi "tarybininkė", sugebėjo apie Biržus ir savo buvusius mokytojus bešališkai parašyti, atrodo, net su meile ir pagarba juos prisimena.

J. Ktr.

P. S. Laikraštėlių "Svirplys" slaptai leisti buvo susitarę du gimnazijos draugai: Jokūbas Kregždė ir Jonas Striužas. Abu parengę medžiagą, atspausdindavo šapirografu ir slaptai paskleisdavo gimnazistų tarpe. Karikatūras, daugiausia, nupiešdavo Hermanas Pavilionis. "Svirplio" buvo išleista tik keli numeriai. Red.

* * *

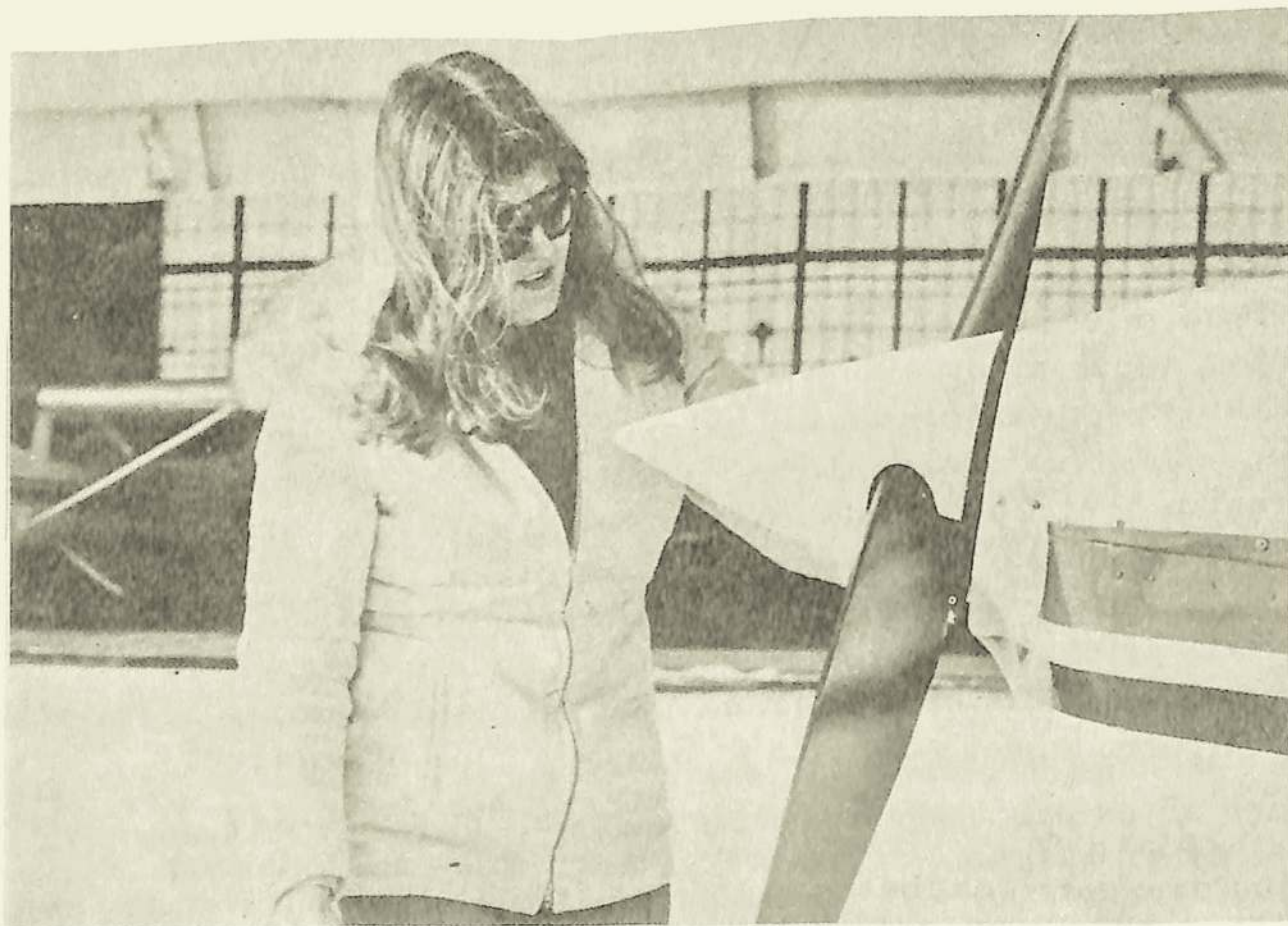
"Sėja", tautinės demokratinės minties žurnalas, 1977 m. Nr. 1, 104 psl. Leidžia Varpininkų leidinių fondas. Redaktorius Liudvikas Šmulkštys, 2523 W. 69th Str., Chicago, Ill., 60629. Administratorius Juozas Urbelis, 1649 No. Broadway, Melrose Park, Ill., 60160. "Sėja" eina du kartu per metus. Atskiro numerio kaina 2 dol.

SKRAIDANTI LINDA

- Flying Linda -

Įdomus pavadinimas, bet tai yra tikrovė. Tai nėra pasakose minima skraidanti ant šluotos, o tikra ir graži jauna mergaitė. Tai Linda Uznyš-Uznytė, kuratorės Adėlės ir Vyto Uznių vyresnioji duktė. Vytas yra lakūnas (pilotas). Jis davė pakusą ir dukrai.

Ji baigė De Kalb, Illinois universitete biznio atskaitomybės mokslą ir yra diplomuota revizorė (Auditor), kuri ateityje galės vadovauti atskaitomybės firmai ir lėktuvu pati skraidys į atokesnes firmos vietas. Mažai mes lietuviai turime skraidančių moterų! Bravo Linda! Sėkmės ateičiai!

"Mūsų Sparnų" Redakcija

KONFIRMANTAI

Konfirmantai Dana ir Paulius Vaškėliai su gener. suprint. kun. Stasiu Neimanu. Chicago, 1977.VII.24

Tėviškės parapijos konfirmantai (iš k. į d.): broliai Edmundas ir Jonas Mikaičiai, Robertas Sinickas, Viktoras Jakovičius, sėnį. kun. Anas Trakis, Rūta Juodytė, Irena Janickaitė, Rasa Usvaitė. Chicago, 1977.V.29

Iš k. į d.: suprint. kun. Povilas Jašinskas, kun. Petras Čepas ir vargon. Jonas Sprindys su konfirmantais. Biržai, 1977.VII.3

Paskutinė konfirmacija laisvojoje Lietuvoje (iš k. į d.) — I-je eilėje: E. Jakubėnaitė, E. Rumpytė, kun. Fr. Barnelis, kun. A. Balčiauskas, vargon. J. Sprindys, V. Krišukėnaitė, A. Kiselytė; II-je eilėje: E. Jankūnaitė, Patkaukaitė, Krikščikaitė, M. Keželytė, M. Šimukėnaitė, Pipinytė, O. Tunkūnaitė ir kt. Biržai, 1939.VII.2

BUVO SUMAINYTI AUKSO ŽIEDAI

Ramunė Žiupsnytė ir Arūnas Dagys sutuokti Šv. M. Marijos Gimimo bažnyčioje kanauninko V. Zakarausko ir gener. suprnt. St. Neimano. Chicago, 1977.VII.23

Ona Laimutė Plačaitė ir Harry Allan Booth sutuokti Community Center Foundation Wayside koplyčios kieme, 12700 Southwest Highway, Palos Park, Ill., 1977.VII.2

Laura ir Povilas Dagiai sutuokti tėvų namuose Oklahome 1977.I.22, presbiterijonų kun. R. Scutchaus

Lic. Regina Vasaitytė ir inž. Alfonsas Paulauskas sutuokti Maracaibo, Venecueloje, 1977.VI.11

AKADEMIKAI

Rūta Kleinaitytė baigė St. Xavier kolegijoje pedagogiką bakalauro laipsniu 1977.V.14. Dalyvauja Tėviškės p-jos chore ir balsą lavina I. Motekaitienės studijoje. Mokytojauja K. Donelaičio lituanistikos mokykloje. Priklauso V. Stankienės „Žilvičio“ tautinių šokių grupei

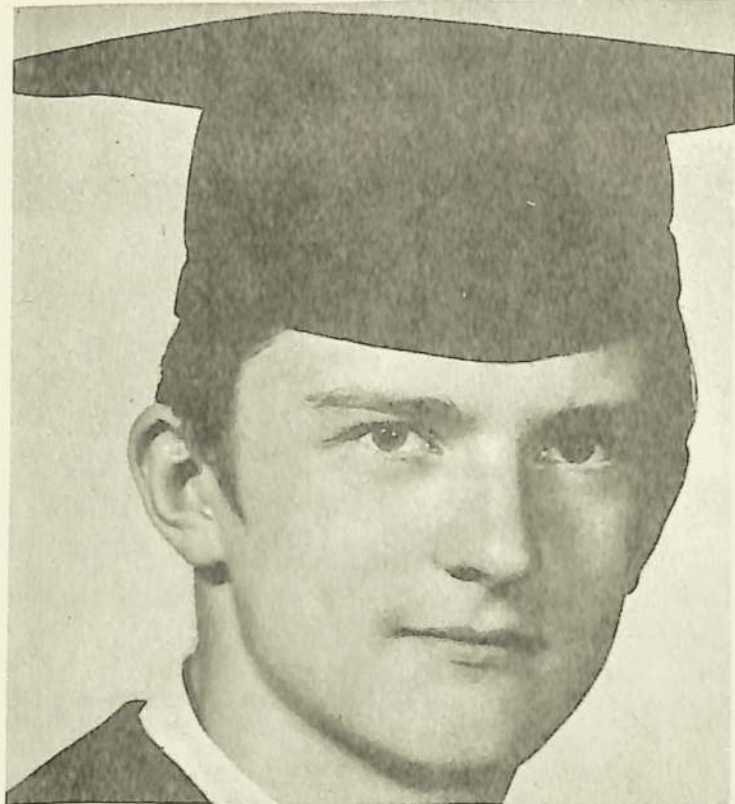

Kornelija Bakšytė baigė Illinois un-te farmaciją bakalauro laipsniu 1977.VI.3. Dalyvavo Tėviškės chore, jaunimo veikloje ir Sekmadieninėje mokykloje. Priklauso korp.! Neo-Lithuania. Dirba Šv. Kryžiaus ligoninėje vaistininke

Adelė Hermanaitė, g. 1956.II.24 V. Vokietijoje. Concordia mokytojų kolegiją, River Forest, Ill., baigė bakalauro laipsniu 1977.V.26. Dirba St. Paul Bažnyčios parapijinėj ir sekmadieninėj mokykloj. Priklauso Ziono ev. liuteronų parapijai, Oak Lawn, Ill.

*Helmutas Meyeris, g. 1953.VI.5 Neustadt Hols-
tein, Vokietijoje, baigė Illinois un-to medicinos centre
laboratorijos mokslus' ASCP bakalauro laipsniu
1977.VI.3. Priklauso Tėviškės p-jos Jaunimo Rateliui
ir Bažnyčios Tarybai. Akordeonistas. Dirba Šv.
Kryžiaus ligoninėje technologistu*

*Povilas Jonušaitis, g. 1957.V.4 Chicagoje. George
Williams kolegijoje psichologiją ir filosofiją baigė
bakalauro laipsniu 1977.XII. Vieną semestrą studi-
javo Anglijoje*

*Biržų gimn. IV laidos abiturientai su mokytojais po ekskursijos užkandžiauja Meškauskynės sode. Iš kairės
ketvirtas ant žolės sėdi mokytojas Jurgis Kutra, už jo klūpi mokytojas Jonas Dilys. Iš dešinės antroje ant žolės sėdi
mokytoja E. Šlekienė. Biržai, 1926.VI.27*

PABALTIEČIU JAUNIMO DEMONSTRACIJA

Washingtonas, 1977.IX.24

Nuotr. dr. A. Kelerto

PLF KONFERENCIJA

VI Pasaulio Liuteronų Federacijos (PLF) Ansamblėja posėdžiavo Afrikoj, Tanzanijos respublikos Dar es Salam mieste 1977 m. birželio 13-26 d. d. Konferencijos šūkis-"Nauja bendruomenė Kristuje". Konferencija akceptavo du pagrindinius postulatus:

1. Visi be išimties iš naujo ryžtasi kovoti už žmogaus didybę ir jo teises, ir smerkia tas valstybines santvarkas, kurios paniekina žmogų ir laužo jo teises. JAV prezidento žmogaus teisių išskėlimas buvo itin pasveikintas. Visos bažnytinės pajėgos turi būti sukaupotos žmogaus teisių gynybai. Visi žmogaus teisių laužymai turi būti registruojami PLF centre.

2. Misija turi kiekviena Bažnyčia-parapija užsiimti, kad "negyvieji" taptų "gyvais" Bažnyčios nariais.

PLF prezidentu buvo išrinktas Tanzanijos Ev. Liuteronų Bažnyčios vysk. Josiah Kibira. Okupuotos Lietuvos Ev. Liut. Bažnyčią atstovavo jos delegatas vysk. Jonas Kalvanas. Jis buvo išrinktas į eg-

zekutyvinį PLF komitetą 7-riems metams. Vakarines pamaldas laikė lietuvių ir vokiečių kalbomis. Išeivijos Liet. Ev. Liuteronų Bažnyčią atstovavo Tėviškės p-jos klebonas senj. kun. A. Trakis su Ponia dr. A. Trakiene. Kun. A. Trakis dalyvavo sudarytoje iš įvairių kraštų delegatų Šv. Rašto studijoje.

Pabaltijo Liuteronų Bažnyčios vadovams surengtoje iškilmingoje vakarienėje dalyvavo: iš okup. Estijos arkivyskupo Tooming atstovas Dek. Hark su palydovu, iš okup. Latvijos arkivysk. Janis Matulis, vyr. kun. Janis Liepinš ir vyr. kun. A. Kalninš; iš okup. Lietuvos vysk. Jonas Kalvanas; iš Švedijos estų arkivysk. Veem, latvių arkivysk. Lušio atstovas Rozytis; iš JAV lietuvių delegatas senj. kun. A. Trakis su Ponia; iš V. Vokietijos lietuvių globėjas Oberkirchenrat dr. Klapper; PLF patarėjas R. Europos reikalams dr. Hansen; indas dr. Nirmal Minz su Ponia ir danas. Pasidžiaugta gražia pabaltiečių bendryste.

Senj. kun. A. Trakis su Ponia

buvo priimti Tanzanijos prezidento Nyerere palociuje birž. 3 d.

Senj. kun. A. Trakis su Ponia be Afrikos dar aplankė V. Vokietiją,

* * *

LENINGRADAS. 1976 m. spalio 20-24 dienomis įvyko Leningrade II-as Ev. Reformatų ir Stačiatikių Bažnyčių atstovų pasikalbėjimas. Tame suvažiavime Lietuvos Ev. Reformatų Bažnyčia atstovavo superintendentas kun. Povilas Jašinskas iš Biržų. Pirmas toks pasikalbėjimas buvo 1972 m. Debrecen, Vengrijoje.

Leningrado suvažiavime buvo nagrinėta svarbiausia teologinė tema: "Mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Šv. Vakarienė".

Platesnė informacija apie tą susitikimą gauta tik dabar. Jo aprašymas tilps sekančiame "M. Sp." numeryje.

P. D.

ŠKOTIJA-WARC. 1977 m. rugpiūčio 22-28 dienomis St. Andrews mieste, Škotijoje, įvyko WARC Centennial Consultation (Pasaulio Ev. Reformatų Bažnyčių Sąjungos Konsultacija), jos šimto metų egzistavimo proga. Į šią konferenciją buvo pakviesta Lietuvos Ev. Reformatų Bažnyčia Lietuvoje ir Amerikoje. Iš pavergtos Lietuvos atstovas neatvyko, bet Bažnyčios suprint. kun. P. Jašinskas atsiuntė sveikinimą raštu. Tą sveikinimą kun. P. Jašinskas baigė 102 Psalm. 17-23 skirsnelių žodžiais. Iš Chicago dalyvavo mūsų Bažnyčios Amerikoje atstovas, kuratorė Halina Dilienė, kuri buvo šiltai priim-

Angliją ir Islandiją. Iš ilgos ir tolimos kelionės parsivežė daug įdomių išpūdžių.

J. Kr.

* * *

ta. Anksčiau toje organizacijoje lietuvius reformatus atstovaudavo Halinos tėvas prof. dr. kun. Povilas Jakubėnas.

Suvažiavimo šūkis skambėjo: "Dievo garbė ir žmogaus ateitis". Apie šio suvažiavimo eigą, apie nutarimą priimti mūsų Bažnyčia, veikiančią Amerikoje, pilnateisium nariu ir bendrai apie kurt. H. Dilienės kelionę, plačiau bus parašyta sekančiame "M. Sp." Nr.

Kurt. H. Dilienė buvo taip pat nuvykusi į Norvegiją, Švediją, Austriją, Šveicariją ir Vak. Vokietiją, kur aplankė kurt. M. Bernšteinaitę ir jos seserį S. Jansonienę. Šioje kelionėje ji užtruko apie mėnesį laiko.

P. D.

V. VOKIETIJA. Neuendettelsau, Bavarijos Liuteronų Bažnyčios centre, 1977 m. spalio 17-21 d. d. įvyko išėivijos liuteronų kunigų ir Bažnyčios veikėjų suvažiavimas. Suvažiavimui vadovavo dr. kun. Ernst Eberhard iš Stuttgar-do. Šiame suvažiavime dalyvavo: 13 latvių, 12 estų, 7 lietuviai ir 5 vengrai, iš viso 37 asmens. Lietuvių grupę sudarė: garbės senj. kun. A. Gelžinius, vicesenj. kun. J. Urdzė su Ponia, kun. R. Vymeris, kun. M. Klumbys, kun. Fr. Skėrys ir Fr. Šlenteris.

Po atlaikomų rytinių ir vakarinių pamaldų, po kasdienių Bib-

lijos studijų, dar buvo išklaustytos trys paskaitos ir vakarais pranešimai su skaidrėmis apie nuveiktus per praėjusius metus darbus.

Kun. J. Urdzė ir dr. kun. E. Eberhard padarė pranešimą apie savo keliones, padarytas 1977 m. rugpiučio pabaigoj ir rugsėjo pradžioj po Lietuvą ir Latviją. Tai buvo pirmas toks įvykis. Jie abu rugpiučio 28 d. buvo nuvykę į Tauragę, kur tą dieną buvo konfirmuoti 66 jaunuoliai-ės. Šiose iškilmingose pamaldose dalyvavo virš tūkstančio parapijiečių. Jie abu pasakė po pamokslą. Kelionės metu aplankė Vilnių, Kauną ir Rygą.

SCHWETZINGEN. Viliui Pelaniui pastatyto gražaus paminklo šventinimas įvyko jo mirimo metinėse-1977 m. gegužės 20 d. Tą dieną Schwetzingeno miesto kapinėse, dalyvaujant nemažam vyrų būriui iš LS Co 8591 Tomkins Barracks, šventinimo apeigas atliko kun. Fr. Skėrys, kuris rūpinosi ir paminklo pastatymu. Kapą prižiūrės kun. Fr. Skėrys ir LS Co 8591 vyrai. Plačiau apie V. Pelanių parašyta "M. Sp." Nr. 41, 83-84 psl.

VOKIETIJA. Turiu daug darbo su Vasario 16 gimnazija ir pastoracija Pietų Vokietijoje. Po vasaros atostogų sulaukėme 33 naujus mokinius: 23 iš JAV ir Canados ir 10 iš V. Vokietijos. Gimnazijoje šiuo metu yra 67 mokiniai, iš jų 19 evangelikų. Šiais mokslo metais turime daugiau mokinių negu pernai.

"Nūsų Sparnų" Nr. 42 perskai-

tėme per tikybės pamokas vyresnėse klasėse. Mokiniai buvo sužavėti jų turiniu.

Fr. Sk.

ŠVEICARIJA. Prof. dr. kun. Povilo Jakubėno (mir. 1953 m.) kapas Weesen, Šveicarijoje, kapinėse pavasarij (1977 m.) buvo sulygtas su žemės paviršiumi. Šveicarijoje, dėl vietos stokos, kapą leidžiama laikyti ne ilgiau 20 ar 25 metų. Išimčių niekam nedaroma.

Kurt. Halina Dilienė, grįždama iš WARC šimto metų sukakties konsultacijos Škotijoje, ilgesnį laiką praleido Šveicarijoje, besirūpindama gauti tėvo atminimui leidimą prikalti ant Weesen kapų bažnyčios sienos lentą su įrašu: "Šiose kapinėse palaidotas Lietuvos Ev. Reformatų Bažnyčios generalinis superintendentas prof. dr. kun. Povilas Jakubėnas". Atrodo, Kolegijai tarpininkaujant, leidimas bus gautas.

H. D.

LIETUVIŲ PROTESTANTŲ SĄJUNGOS LOS ANGELES VEIKLA

Kalėdinė eglutė. 1976 m. gruodžio 11 d. S-ga buvo surengusikalėdinę eglutę, į kurią atsilankė virš 80 S-gos narių su šeimomis ir svečių.

Visus svečius pasveikino S-gos vardu J. Kutra, o programą pravedė Edv. Balceris. S-gos sekretorė ir šios eglutės organizatorė H. Yčaitė-Petkienė su žibintu rankoje padeklamavo Fr. Giovanni Kalėdų sveikinimą. Solistė Rita Česnaitė-Dallas, akompanuojant O. Barauskienei, sodriu balsu padainavo "O šventa naktis"

Dr. O.J.C. Noremo ir Ponios pagerbimas (iš k. į d.) — I-je eilėje: A. Devenienė, Ponia Norem, kun. dr. O.J.C. Norem, kun. M. Preikšaitis; II-je eilėje: M. Glažė, M. Lidums, E. Šinkys, H. Petkienė, dr. M. Devenis, J. Kutra. Prie St. Lutheran Trinity Church, Anaheim-Hills, California, 1977.VIII.21

ir "Vaikeli Jėzau". E. Vilimienė, akompanuojant O. Metrikienei, pagiedojo tradicines Kalėdų giesmes.

Į pobūvį atsilankė O. Bielskienė. Ji perdavė genr. konsulo dr. J. Bielskio (jau abu mirę) sveikinimus. Ilgesne kalba pasveikino dr. O. Noremas, buvęs JAV atstovas Lietuvai. H. Pavilionis papasakojo apie Chicagos reformatų veiklą ir perdavė čikagiečių linkėjimus.

Po programos visi pasivaišino skaniais valgiais ir pagyveno kalėdine nuotaika.

Metinis susirinkimas. 1977 m. sausio 30 d. įvyko metinis susirinkimas. Išklausyti valdybos pranešimai. Iš savo kuklių pajamų S-ga kasmet paremia Vasario 16-sios gimnazijos Evangelikų Ratelių ir protestantišką spaudą. Liet. Ev. Reformatų Baž-

nyčios Kalėdiniam Šalpos Fondui paskyrė 25 dol., kurt. E. S. Gerulį, studijuojantį teologiją, sušelpė 50 dol.

Naujoji Valdyba. Į valdybą išrinkti: J. Kutra-pirm., H. Pavilionis-vicepirm., H. Petkienė-sekret., M. Glažė-ižd. ir E. Dovydaitienė-parengimų vadovė.

Ilgametis S-gos pirm. dr. M. Devenis dėl amžiaus naštos ir susilpnėjusios klausos nebesutiko įeiti į valdybą. Jis išrinktas S-gos garbės pirmininku.

Muz. Vl. Jakubėno paminėjimas. Nutarta imtis iniciatyvos sušaukti platesnį vietos organizacijų atstovų pasitarimą ir metų gale surengti muziko ir Ev. Reformatų Bažnyčios veikėjo Vl. Jakubėno mirties metinių paminėjimą-akademiją.

Dr. Oven J. C. Noremas ne tik buvo paskutinis JAV atstovas Lie-

tuvai, bet jis yra parašęs ir keletą veikalų apie Lietuvą (kai kurie dar laukia leidėjo). Jis visą laiką gyvai domisi Lietuvos byla. 1977 metais Noremai minėjo auksinę vedybų ir 50 metų kunigavimo sukaktį. Jiems pagerbti Liet. Protestantų S-gos atstovai 1977 m. rugpiūčio 21 d. buvo nuvykę į Anaheim-Hills ir čia St. Lutheran Trinity Church, kur kun. O. J. C. Norem laikė pamaldas, įteikė poniai korsažą, o dr. Noremui gražiai inž. H. Pavilonio paruoštą pažymėjimą su valdybos ir kt. parašais. O. J. C. Noremas yra Protestantų S-gos garbės narys.

* * *

1977 m. rugpiūčio 28 d. Protestantų S-ga surengė St. Andrews bažnyčios, L. Angeles, kieme pikniką. Atsilankė virš 50 narių ir svečių. Piknike buvo pagerbtas kun. M. Preikšaitis jo 40 metų kunigavimo proga. Sveikino S-gos pirm. J. Kutra. Edv. Balceris papasakojo apie jo ordinaciją, kurioje ir jam teko dalyvauti. S-ga įtei-

kė kunigui sveikinimo adresą su dalyvių parašais ir piniginę dovaną.

Piknike buvo pravesta loterija, kuri padėjo padengti pikniko išlaidas. Visi vaišinosi medžių pavėsyje ir smagiai praleido kelias valandas.

J. Ktr.

CHICAGO. Reformačių Moterų Draugijos rengtas tradicinis piknikas įvyko 1977 m. rugpiūčio 14 dieną Marquette Parke prie 69 gatvės. Pasitaikius maloniam, neperkarštam orui, į pikniką atsilankė gausus žmonių būrys.

Ilgas, įvairiais, skaniais valgiais apkrautas stalas pasotino kiekvieną dalyvį, pastiprinus juos dar karšta kava su saldžiais pyragaičiais. Tą viską pagamino ir parūpino darbščios Moterų D-jos narės, kurių loterija, kaip niekada, pasižymėjo įvairiausių fantų gausumu.

Po loterijos apie 60 piknikautojų aplankė V. B. Variakojų įsteigtą Lietuvių Istorijos ir Meno mu-

Reformačių Moterų Draugijos surengto pikniko Marquette Parke dalyvių dalis. Chicago, 1977. VIII.14. Nuotr. M. Nagio

Reformacijos Dienos minėjimo dalyviai (iš k. į d.) — I-je eilėje: J. Frickė, P. Variakojis, kun. St. Neimanas, K. Neimanienė, H. Dilienė, P. Bružas, kun. P. Dilys, J. Kregždė, St. Dagys; II-je eilėje: O. Kregždienė, E. Pušneraitienė, M. Plačienė, P. Lampsatienė, B. Variakojienė, J. Guobužis, O. Tilindienė, M. Guobužienė, V. Variakojis, H. Jozuvaitienė, V. Kregždienė, R. Neimanaitė, V. Karosas, J. Indriūnas, E. Hollenderienė, A. Ramonis, A. Dagienė, J. Variakojis, J. Dagys. Chicago, 1977.IX.30. Nuotr. M. Nagio

ziejų, 6919 So. California Ave, kuris yra įrengtas jų namo žemutiniame aukšte. Kiekvieną apsilankiusį nustebino trijose patalpose išdėliotų įvairiausių meniškai išmedžio išdrožintų ir kitomis medžiagomis išdailintų eksponatų gausumas. Tiesiog tenka stebėtis kurt. inž. Viliaus Variakovo ištverme ir gabumu. Nuodugniam meninių išdirbinių apžiūrėjimui, įvertinimui ir jų aprašymui reikėtų pašvęsti ne vieną dieną.

REFORMACIJOS DIENA

1977 m. spalio 30 d. Chicagos reformatų parapija surengė Reformacijos dienos minėjimą. Tai dienai pritaikytas pamaldas atlaikė ir reformacijos tema pamokslą pasakė suprint. kun. Povilas Dilys.

Parapijos salėje, prie Moterų Dr-jos paruoštų užkandžių ir kavutės, buvo išklaudyta kurt. Halinos Dilienės, kuri kaip mūsų Bažnyčios atstovė dalyvavo Reformatų Bažnyčių suvažiavime Škotijoje, įdomi paskaita.

Susipažinta su suprint. kun. P. Jašinsko sveikinimo turiniu pasiųstu suvažiavimui iš okupuotos Lietuvos.

J. Kr.

CHICAGO. III-jame Mokslo ir Kūrybos simpoziume, įvykusiame Chicagoje 1977 m. lapkričio 25 d., prof. dr. kun. Alg. Jurėnas skaitė paskaitą "Bažnyčių padėtis totalitarizmo sąlygose".

*) Kristijono Donelaičio aukštesniąją lituanistinę mokyklą 1977 metais baigė Diana Paulikaitytė ir Tomas Leipus.

MYKOLUI VAIDYLAI PAMINK-
LUI STATYTI KOMITETAS

Julius Kuzas, jnr. - pirm.
Juozas Kapačinskas, sekr.
Vytautas Uznys, išdininkas.

Aukoms einamoji sąskaita "Mykolas Vaidyla Memorial Fund" atidaryta Chicago Savings & Loan Ass'n Nr. 74300-3, 6245 So. Western Ave., Chicago, Ill., 60636. Ant čekių užrašyti: "Mykolas Vaidyla Memorial Fund".

CHICAGO. Lietuvių Evangelikų Taryba 1977 m. lapkričio 5 d. posėdyje sudarė sekančią valdybą:

Senj. kun. Anas Trakis - pirm.
Gnr. suprnt. Stasys Neimanas &
Kun. Jonas Jozupaitis v. pirm.
Jonas Anysas - sekret.
Vincas Žiobrys - kasininkas.

Revizijos komisiją sudaro:

Kun. Kostas Burbulys ir Viktoras Karosas.

Platų pranešimą apie Pasaulio Liuteronų Federacijos konferenciją Afrikoje padarė senj. kun. A. Trakis. Aptartas Biblijos vertimo užbaigimas.

SVEIKINIMAS

Tėviškės parapijos 25 metų jubiliejus (sidabrinis) buvo gražiai atšvęstas 1977 m. lapkričio 27 d. su iškilmingomis pamaldomis, mirusiųjų minėjimu, dalyvaujant kitų broliškų parapijų kunigams, parapijos chorui ir gausiam būriui parapijiečių ir svečių. Jubiliejaus pietūs su plačia programa buvo suruošti Pressman's Hall, 5717 So. Kedzie Ave.

Šia proga nuoširdžiai sveikiname Tėviškės parapijos vadovybę,

seses ir brolius, ir linkime, kad Jūsų ryžtinga veikla ir ištvermingas pasišventimas kuo greičiau priartintų mūsų visų pavergtai Tėviškei Laisvės Rytojų!

"Mūsų Sparnų" Redakcija

MICHIGAN. Mr. Adam Milius Macarus, pensininkas, buvęs National Customs Service Association viceprezidentu, gyv. Hagar Snores, Mich., yra ne tik "Mūsų Sparnų" skaitytojas, DKF išleistų knygų platintojas, bet ir rėmėjas. Mūsų Spaudos Fondui prisiuntė 25 dol.

Savo 1977 m. spalio 11 d. laiške rašo, kad norėtų daugiau parašyti, bet stokojaus laiko, nes bando taisyti savo gyvenamą namą.

A. M. Macarus gimė Amerikoje. Jo tėvai iš Lietuvos atvyko 1866 ar 1868 m. Lietuvoje nesąs buvęs. 1978 m. sausio mėnesį sulauks 87 metus. Teiraujasi, kodėl dabar nebestatomos Miko Petrausko ir Stasio Šimkaus operetės?

Sveikiname Mr. A. M. Macarą sulaukusį tokio gražaus amžiaus ir linkime dar ilgai būti sveikam ir tvirtam!

90 METŲ !

"Mūsų Sparnų" Redakcija nuoširdžiai sveikina kuratorę ONĄ YČIENĘ jos 90 metų sukaktuvių proga!

"Dievas, kuris teikia viltį, tepripildo Jus visokiu džiaugsmu ir ramybe tikėjime, kad Šventosios Dvasios jėga Jūs būtute pertekę viltimi". (Rom. 15, 13)

"M. Sp." Redakcija

Naujų 1960 metų sutikimas reformatų bažnyčios salėje, Chicago, 1942 N. Spaulding Av. (iš k. į d.): dr. J. Mikelėnas (miręs), Erika Dilytė, Katrė Mikelėnaitė (mirusi), suprint. kun. Povilas Dilys, Halina Dilienė, Petras Bružas, Elena Tatorienė

TORONTO. Irena Šernaitė-Meiklejohn, KLB valdybos vicepirminkė, pakviesta Ontario daugia-kultūrės tarybos nare dviejų metų kadencijai. Ji mokytojauja lituanistinėje mokykloje ir yra veikli kitose organizacijose.

PADĖKA

Mirus Dalios ir dr. Kazio Bobelių mylimam sūnui, studentui Juliiu Bobeliui, skaitlinga Chicagos ir apylinkės lietuvių visuomenė, atvykusi pareikšti Jam paskutinį atsisveikinimo žodį ir užuojautą Tėvams bei artimiesiems, be kitų aukų, suaukojo ir įsteigtam Devenijų Kultūriniam Fondui paremti 465 dol. Fondui vadovauja p. Dalia Bobelienė. Šia proga p.

Dalia Bobelienė Fondo Valdybos vardu reiškia visiems aukojusiems Fondui nuoširdžią padėką.

Papildomai gauta 100 dol. auka iš Evans & Sons Funeral Home, LTD Chicagoje Devenijų Kultūriniam Fondui paremti kartu su užuojautos pareiškimu dr. K. ir D. Bobeliams jų mylimam sūnui Juliiu Bobeliui mirus.

DKF-do Valdyba

PATIKSLINIMAS

"Mūsų Sparnų" Nr. 42, pusl. 31, evangelikų kunigų nuotraukos įrašė iškritusi metodistų kunigo Ričardo Lupo pavardė (pirmoje eilėje iš dešinės pirmas). Kun. R. Lupą labai atsiprašome.

Redakcija

KNYGOS

gaunamos "Mūsų Sparnų" administracijoje:

1. Kun. V. Kurnatauskas "Evangelikų tikybos knyga lietuviams tremtyje" su prof. dr. kun. P. Jakubėno ir senjoro kun. A. Kelerio pratarmėmis. Išleista Schleswig-Holsteine, 149 psl. Kaina 3 dol.

2. Kun. lic. Jonas Pauperas "Dievo Žodžio tarnyboje" su Marijos Pauperienės žodžiu skaitytojui ir prof. Vl. Jakubėno straipsniu. Išleista Chicagoje 1973 m., 240 psl. Kaina 3 dol.

3. Dr. Martynas Anysas "Senprūsių laisvės kovos". Išleista Mažosios Lietuvos Lietuvių Draugijos, Chicago 1968 m. Vertinga istorinė knyga, iliustruota, su santrauka anglų kalba ir dviem senais žemėlapiais, 329 psl. Kaina 7 dol.

4. Jurgis Jašinskas "Julius Janonis, poetas ir revoliucionierius". Monografija su poeto ir jo šeimos bei kitomis nuotraukomis ir su autoriaus epilogu. Išleista "Naujienu", Chicago 1975 m., 265 psl. Kaina 8 dol.

5. Brunonas Bušackis "Radvila Juodasis", biografija. Devenių Kultūrinio Fondo leidinys Nr. 1, iliustruotas. Išleista Chicago 1977 m. Knyga priskiriama prie žymiausių istorinių veikalų, 263 psl. Kaina 5 dol.

6. Kostas Burbulys "Gyvoji Evangelija". Stambi, gilios krikščioniškos minties, populiariai parašyta 6x9" knyga, 348 psl., susideda iš 2-jų dalių: iš surinkimų istorinės medžiagos ir 35 asmenų liudijimų apie gyvąjį tikėjimą. Išleista "Rūtos", Hamilton, Canada 1977 m. Kaina 5 dol.

7. Viktoras Karosas "Lietuvos ryšys su Amerika". Istorinė apybraiža. Devenių Kultūrinio Fondo leidinys Nr. 2, Chicago, 1977 m. Knyga iliustruota ir skirta Amerikos 200 metų Nepriklausomybės sukakčiai paminėti. Knygos gale duota plati santrauka anglų kalba, 176 psl. Kaina 3 dol.

Knygas užsakant prašoma prisiųsti knygos vertės money orderį šiuo adresu:

"Mūsų Sparnai"
5718 So. Richmond St.
Chicago, Ill., 60629

NUO 1977 M. BIRŽELIO 1 D. IKI 1977 M. GRUODŽIO 1 D.
GAUTOS "MŪSŲ SPARNAMS" AUKOS

Dr. M. Devenis su Ponia-50 dol. ; M. Bernstein, Hannover-45 dol. ; kun. P. Dilys su Ponia, A.M. Marcus, Hagerty Shores, E. Tunkūnas ir V. Karosas-po 25 dol. ; R. Gudaitis, I. Barmienė, kun. F. Barnelis, V. Vokietija, kun. F. Skėrys, V. Vokietija ir dr. D. Variakojytė-Fricke-po 20 dol. ; K. Vaitaitis, Westbrook ir St. Vaškelis, Framingham-po 15 dol. ; E. Jodinskas, Detroit ir A. Plepys, St. Petersburg-po 12 dol. ; J. Šeštokas, Australija-12. 10 dol.

Po 10 dol. :

P. Mekas, Cape Code; H. Pavilionis ir H. Petkus iš CA; A. ir M. Kuolai, Canada; E. Balcerienė, Tuscon; E. Manomaitis, W. Roxbury; K. Zaronskis, Cleveland; M. Urbon, Country Club Hills; inž. V. Žiobrys, Bervyn; M. Paulauskienė, Venecuela; J. Bernsteinas, MA; V. Trečiokas, Canada; P. ir M. Laurinavičiai, A. Lingaitis, J. Dagys, V. Bendikas, L. Leipienė, E. Hollenderienė, H. Kuzienė- visi iš Chicagos.

Po 7 dol. :

A. Jankūnas, Canada; M. Karaša, Baltimore; A. Svalbonas, N. Y. ; A. Uznys, Chicago; E. Variakojis. FL.

Po 6 dol. :

P. Šernas, Canada; P. Lampsatienė, Chicago; P. Kėželis, Australija-5. 50 dol.

Po 5 dol. :

A. Kuras, E. Pušneraitienė, V. Gir-

dauskas, M. Plačienė, M. Nagys, A. Lekšas, R. Gecevičienė, E. Hermanas, snj., B. Srugienė, M. Nauburienė, H. Pankienė, J. Kasiulis, A. Butkus, A. Hermanas, P. Vaitaitienė, J. Indriūnas, St. Neimanas, jr., G. Josuweith, O. Budėjienė, P. Variakojis, M. Guobužienė, - visi iš Chicagos. P. Jaunius ir skulpt. Dagys-abu iš Canados; Vl. J. Mieželis, Phoenix; D. Plepys ir O. Vallenis-abu iš Cheltenham; V. Šernas, N. Jersey; E. Blynienė, St. Monica; K. Plepys, Hot Springs; W. Sherksnis, Gardner; V. Šarka, Detroit; Rev. dr. T. Žiūraitis, O. P. Washington; E. Lukoschaitis, V. Vokietija; dr. A. Palaitis, Racine; dr. J. Kregždė, Cincinnati; O. Tilindienė, Elgin.

Po 4 dol. :

U. Padagienė, Chicago; A. Mikoliūnas, Cleveland.

Po 3 dol. :

E. Gerulis, M. Nordenas, St. Dagys, L. Plačaitė, E. Noreikienė, M. Meyerienė, A. Hermanaitė, E. Kaminskienė, M. Naujokienė, E. Panavienė, K. Vaišvila, I. Jonušaitienė ir J. Žemaitaitis- visi iš Chicagos; kun. St. Neimanas, Evanston.

Po 2 dol. :

H. Drejerienė, V. Noreika, P. Kleinaitis, J. Skvirblys, L. Liubertienė, N. Žibas, V. Puodžius, O. Janušauskienė, G. Laučius, I. Simaitienė, A. Juknevičienė, O. Kregždienė- visi iš Chicagos.

Po mažiau:
S. Schmidke, Cristal Lake- 1.50
dol. ir A. Vėlius, Chicago-1.00 dol.

Svetima valiuta:
J. Pipynė, Anglija-2 Svarai.

* * *

Per "M. Sp." atstovą Canadoje
aukojo: Mr. Ulickas, Toronto 5 dol.;
Mr. Maurušaitis, Toronto-2 dol. ir
aštuoni asmenys po vieną dol.

Administracija visiems nuoširdžiai
dėkoja!

REMKIME EVANGELIŠKĄJĄ SPAUDĄ

Aukotojas, jei nerastų savo pa-
vardės aukų sąrašė, prašomas

susisiekti su administracija:

"Mūsų Sparnai"
5718 So. Richmond Str.
Chicago, IL, 60629
Administracija

Mieli Skaitytojai,

Jūsų meilė spaudai ir parama
jai, leidžia mums tesėti šio žur-
nalo leidimą ir jo paruošimą. Šia-
me darbe daug pasiaukojimo ir
meilės parodo ir mūsų bendra-
darbiai, kurie be jokio atlyginimo
paruošia žurnalui straipsnius ir
kitokią medžiagą. Redakcija Jums
visiems tikrai nuoširdžiai dėkoja!

Žurnalo Redakcija

Gera pas mamą

DAGYS

